

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩ: ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ -
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ,
ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ
ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀδελφοὶ συλλειτουργοὶ
καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ
εὐλογημένα,

«Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ σήμερον ἠνώθησαν, τεχθέντος τοῦ Χριστοῦ.

Σήμερον Θεὸς ἐπὶ γῆς παραγένονε, καὶ ἄνθρωπος εἰς οὐρανοὺς ἀναβέβηκε»!

(Ἰδιόμελον Λιτῆς
Χριστουγέννων)

Ἡ ἀπόστασις καὶ πόλωσις ἀνάμεσα εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπιφέρει ἡ ἁμαρτία τοῦ ἀνθρώπου, κατηγορήθη μετὰ τὴν πρόσληψιν ἀκεραίας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀπὸ τὸν Μονογενῆ Υἱὸν καὶ Προαιώνιον Λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἡ κατὰ τὴν «εὐδοκίαν» τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ πρῶτον δηλαδὴ καὶ ὀλόθυμον θέλημά Του, Σάρκωσις τοῦ Υἱοῦ Του, καταργεῖ κάθε ἀπόστασιν, ἐνώνει τὸν οὐρανὸν μετὰ τὴν γῆν καὶ συνάπτει τὸ δημιουργημα μετὰ τὸν Δημιουργόν!

«Σήμερον τῆς εὐδοκίας Θεοῦ τὸ προοίμιον καὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας ἡ προκήρυξις», ἔφαλεν ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία, διὰ τῆς ἀφιερώσεως τῆς μακαρίας Μαρίας εἰς τὸν Ναὸν καὶ τῆς ἐκεῖ προετοιμασίας τῆς διὰ τὴν γίνῃ χωρίον τοῦ Ἀχωρήτου Θεοῦ, ἤνοιγε τὸν δρόμον τῆς Ἐνσάρκου Οἰ-

Τὸ ἱερὸ Μυστήριον τοῦ Εὐχελαίου ἀποτελεῖ τὴν τελευταία ἀναφορά τοῦ περιοδικοῦ μας στὰ ἐπτὰ βασικὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Χριστὸς ὅταν θεράπευε ἀσθενεῖς τοὺς προέτρεπε νὰ μὴ ἁμαρτάνουν στὸ μέλλον. Ἀπὸ τὴν προτροπὴ αὐτὴ ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι πολλὰς σωματικὰς ἀσθένειες ὀφείλονται εἰς τὰς ἁμαρτίας τοῦ ἀσθενοῦς. Ἡ Ἐκκλησία μετὰ τὸ Εὐχέλαιον δὲν ἐνδιαφέρεται τόσο γιὰ τὴν θεραπεία τῶν ἀσθενῶν τοῦ σώματος, ὅσο γιὰ τὴν θεραπεία τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἐπανασύνδεσίν της μετὰ τὸν Κύριον. Τὸ ὅτι δὲν ἔχομε ἄμεσα θεραπείας τῶν σωματικῶν ἀσθενῶν αὐτὸ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἡ σωματικὴ ὑγεία ἔχει παροδικὸν χαρακτῆρα, ἐνῶ ἡ ψυχικὴ ὑγεία ἐξασφαλίζει τὴν αἰώνια σωτηρία. Ἐπίσης οἱ ἀσθενεῖς εἰς τὴν πλειοψηφίαν τοὺς ἀποτελοῦν μέσο θεραπείας τῆς ψυχῆς: κάθαρση ἀπὸ ξεχασμένους ἁμαρτίας, αὐτογνωσία, ταπείνωση κ.λπ. Μετὰ τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν ὁ καθένας ἐπανασυνδέεται μεσῶ τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὸν Θεόν.

Μετὰ τὰ εἰδικὰ ἄρθρα γιὰ τὸ Μυστήριον τοῦ Εὐχελαίου εἰς τὴν συνέχεια δὲ μελετήσετε ἄρθρα γιὰ θέματα ἡθικῆς. Πῶς χρειάζεται νὰ λειτουργεῖ σωστὰ ἡ οἰκογένεια γιὰ τὴν κατὰ Θεὸν συμβίωσιν; Πῶς οἱ ἐκτρώσεις εἶναι ἀπαράδεκτες ἡθικὰ;

Μετὰ παρουσιάξονται δύο ὁμιλίαι, ἀκολουθεῖ ὁ τοπικὸς ἅγιος καὶ τελειώνουν τὰ ἄρθρα μετὰ τὴν παρουσίασιν στοιχείων τῆς ὀρθόδοξης λατρείας.

κονομίας τοῦ Θεοῦ καὶ προεκήρυττε τὴν σωτηρίαν μας.

«Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον καὶ τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου ἡ φανέρωσις ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Υἱὸς τῆς Παρθένου γίνεται», ἔφαλε πάλιν ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ,

τότε πού συνετελέσθη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου ἡ ἄσπορος σύλληψις τοῦ Ἀσυλλήπτου εἰς τὴν ἁγίαν κοιλίαν τῆς Θεοτόκου καὶ ἤρχισε νὰ «συνυφαίνεται», ἡ θεία μὲ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ ὁ Θεὸς ἀνθρωπος γέγονεν, «ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν», κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Μ. Ἀθανασίου. Ἡ «εὐδοκία», λοιπόν, ἡ ὁποία ἐχαίρετίσθη κατὰ τὰ Εἰσόδια, καὶ ἡ σωτηρία, ἡ ὁποία «ἐκεφαλαιώθη» καὶ ἐφανερώθη κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν, σήμερον, κατὰ τὴν μεγάλην καὶ ἁγίαν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων, καθίσταται ἀπὲρ πραγματικότης! Σήμερον «ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν» (Ἰωάν. 1: 14), καὶ οἱ Ἄγγελοι ἐπανηγύρισαν τὸ γεγονός φάλλοντες: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία!» (Λουκ. 2: 14).

Μὲ τὴν Σάρκωσιν, τὴν Ἐνανθρώπησιν τοῦ Λόγου, ἤδη ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἔχει δυνάμει συντελεσθῆ. Διότι, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι, ἀφοῦ πιστεύσουν εἰς τὸν Ἰησοῦν, ζήσουν ζωὴν σύμφωνον μὲ τὴν πίστιν αὐτὴν, σύμφωνον μὲ τὰς ἐντολὰς καὶ τὴν ὅλην διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ, ὑψώνονται μὲ τὴν τοιαύτην θεάρεστον βιοτὴν καὶ καθίστανται φίλοι καὶ κοινωνοὶ τοῦ Θεοῦ! Γίνονται «θείας κοινωνοὶ φύσεως» (Β΄ Πέτρο. 1: 4), θεοὶ κατὰ χάριν! Τοῦτο συντελεῖται ἀποκλειστικῶς μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπου ὁ ἀνθρωπος ἀναγεννᾶται ἐν Χριστῷ καὶ υἰοθετεῖται ὑπὸ τοῦ Πατρὸς διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, καί, ἐν συνεχείᾳ, διὰ τῶν ἁγίων Μυστηρίων καὶ τῆς καλλιεργείας τῆς ἀρετῆς, πληροῦται θείας χάριτος καὶ Πνεύματος Ἁγίου καὶ αὐξάνει «εἰς ἄνδρα τέλειον,

εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Εφεσ. 4: 13), μέχρις ὅτου φθάσει νὰ λέγῃ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός» (Γαλ. 2: 20). Τοὺς οὕτω τελειομένους ὁ Χριστὸς δὲν τοὺς θεωρεῖ ἀπλῶς φίλους Του ἢ ἀδελφοὺς Του, ἀλλὰ τοὺς ἀναγνωρίζει ὡς μέλη τοῦ Σώματός Του. Διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγεν ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Σταυροῦ πρὸς τὴν Παναγίαν Μητέρα Του περὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου: «Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου» καὶ εἰς τὸν Ἰωάννην «ἰδοὺ ἡ Μητέρα σου» (Ἰωάν. 19: 26-27). Τὰ Χριστοῦγεννα, λοιπόν, ἀνοίγουν διάπλατα τὴν θύραν τῆς κατὰ χάριν χριστοποιήσεως καὶ θεοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἔνεκα τούτου ἀκριβῶς «ἄγει ἐορτὴν, ἐν χαρᾷ πᾶσα ἡ κτίσις, καὶ οἱ οὐρανοὶ σὺν ἡμῖν ἀγαλλιώνται» κατὰ τὴν εὐσημον καὶ σωτήριον αὐτὴν ἡμέραν! (Ἀπόστιχον Αἰῶνων 28ης Δεκεμβρίου).

Μὲ αὐτὰ τὰ χαρμόσυνα καὶ ἐλπιδοφόρα δεδομένα εἰς χεῖρας, ἀπευθύνομεν, ἀπὸ τῆς ἐν Φαναρίῳ καθηγιασμένης καθέδρας τοῦ πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, θερμὰ ἐόρτια συγχαρητήρια καὶ ἐγκαρδίους Πατριαρχικὰς εὐχὰς ἐπὶ τῇ «μητροπόλει τῶν ἐορτῶν» πρὸς ἅπαντα τὰ ἀνὰ τὸν κόσμον προσφιλῆ καὶ ἐπιπόθητα τέκνα τῆς ἀγιωτάτης Μητρὸς Ἐκκλησίας, κληρικοὺς παντὸς βαθμοῦ, μονάζοντας καὶ λαϊκοὺς, ἄρχοντας καὶ ἀρχομένους, μικροὺς καὶ μεγάλους, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς ἐμπεριστάτους, τοὺς ἐν θλίψει, ἀνάγκῃ καὶ δοκιμασίᾳ εὐρισκομένους. Εἶθε, ὁ ἐν σπηλαίῳ γεννηθεὶς καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακλιθεὶς προαιώνιος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ χάριν ἡμῶν Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου, νὰ καταστήσῃ πάντας ἡμᾶς ἀξίους τῆς κενωτικῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἁγίας καὶ προσκυνητῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας Του!

Φανάριον, Χριστοῦγεννα ,βθ΄

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Η ΟΔΟΣ

Κωδικὸς ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τριμηνιαία ἔκδοσις
τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Ρόδου
Τηλέφωνο: 22410 34300
Fax: 22410 73480
Internet: www.imr.gr
e-mail: imrodou@imr.gr
Συντάσσεται ἀπὸ ἐπιτροπὴν

Ἰδιοκτήτης

Ἱερά Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης

Μητροπολίτης Ρόδου
κ. Κύριλλος

Υπεύθυνος Σύνταξης

Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου

Προαιρετικὴ συνδρομὴ

Ἀριθμ. Βιβλ. Ἐθνικῆς Τραπεζίας
461/296168-79

Ἐκδοτικὴ Παραγωγή

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.

Ἀρδητοῦ 12-16, Αθήνα
Τηλ. 210-9217513,

Fax: 210-9237033

www.eptalofos.gr

e-mail: info@eptalofos.gr

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΜΑΝΘΡΩΠΗΣΕΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΚΥΡΙΛΛΟΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΩΤΑΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΟΔΟΥ,
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΚΛΗΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΝ ΛΑΟΝ
ΤΗΣ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

Αδελφοί και τέκνα ἐν Κυρίῳ
ἀγαπητά.

Ἡ χάρις τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μᾶς ἀξιώνει καὶ ἐφέτος, γιὰ μία ἀκόμη φορά στήν ἐπίγεια διαδρομή μας, νὰ ἐορτάζουμε τὴν μεγάλη Ἑορτὴ τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἑορτάζουμε τὰ Χριστούγεννα τοῦ δισχιλιοστοῦ καὶ ἐνάτου σωτηρίου ἔτους. Ἐνα γεγονὸς τῆς ἱστορίας πού ὑπερβαίνει καιροὺς καὶ χρόνους, τὶς δύο καὶ πλέον χιλιετηρίδες πού πέρασαν ἀπὸ τὴν Βηθλεεμιτικὴ ἐκεῖνη ἀγία νύκτα, καὶ τελεσιουργεῖται στὸ σήμερα τῆς ζωῆς καὶ ὑπάρξεώς μας. Πι' αὐτὸ ἐκφράζοντες τὴν διαχρονικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἐμπειρία ψάλλουμε ἐπαναληπτικὰ σὲ διάφορες λεκτικὲς παραλλαγές τό· *«Σήμερον ὁ Χριστὸς ἐν Βηθλεὲμ γεννᾶται ἐκ Παρθένου· σήμερον ὁ ἀναρχος ἄρχεται, καὶ ὁ Λόγος σαρκούται...»*.

Ὡς βαπτισμένοι χριστιανοί, μέλη τίμια τῆς Ἐκκλησίας, ἐορτάζοντας Χριστούγεννα σημαίνει ὅτι πιστεύουμε καὶ ὁμολογοῦμε ὅτι ὁ Θεὸς Πατέρας ἔστειλε τὸν Υἱὸ Του Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Τόσο πολὺ ἀγάπησε ὁ Θεὸς τὸν ἀνθρώπο, τὸν ἀνθρώπο πού τὸν ἐγκατέλειψε καὶ προτίμησε νὰ ζεῖ μακριὰ Του, παραδομένος στὰ ποικιλόμορφα πάθη καὶ τὴν πολυώνυμη ἁμαρτία, ὥστε ἔστειλε

στὸν κόσμον τὸν μονογενῆ Του Υἱό. Ὁ Θεὸς ἐγένε ἀνθρώπος γιὰ νὰ γίνεῖ ὁ ἀνθρώπος θεός. Σύμφωνα μὲ τὴν μνημειώδη φράση τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου *«Ὁ Λόγος ἐνηνθρώπησεν, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν»*. Δὲν ἐγκατέλειψε, δηλαδή, ὁ Θεὸς τὸν ἀποστάτη ἀνθρώπο, δὲν τὸν ἄφησε μόνο. Ἔγινε ὁ ἐξ ὕψους ἐπισκέπτης του. Ἐμπρακτὰ τὸν βεβαίωσε ὅτι τὸν ἀγαπᾷ, ὅτι εἶναι δίπλα του. Ἀπέδειξε ὅτι εἶναι ὁ Πατέρας πού κενώνεται καὶ θυσιάζεται γιὰ τὸ παιδί Του. Ἐδωσε στὸ πλάσμα Του προοπτικὴ, αἰσιοδοξία, ἐλπίδα, νόημα ζωῆς καὶ ὑπάρξεως.

Μὲ αὐτὴ τὴν πίστη στήν καρδιά καὶ τούτη τὴν ὁμολογία στὰ χεῖλη μας προσκαλεῖ καὶ σήμερα ἡ Ἐκκλησία ψάλλοντας, *«Δεῦτε ἴδετε πιστοὶ πού ἐγεννήθη ὁ Χριστός»*, νὰ ἀτενίσουμε τὸ θαῦμα τῆς κενώσεως τοῦ Λόγου καὶ νὰ βιώσουμε τὸ μυστήριο τῆς θείας Ἐνανθρωπήσεως. Τὸ μοναδικὸ γεγονὸς τοῦ τότε ὡς σωτήριο γεγονὸς τοῦ δικοῦ μας σήμερα. Κατὰ τὴν διάρκεια μιᾶς φυσικῆς νύκτας *«Ἐπεφάνη ὁ Σωτῆρ»* γιὰ νὰ διαλύσει τὰ σκοτάδια πού γέμιζαν μὲ φόβο, ἀνασφάλεια καὶ ἀβεβαιότητα τὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων τοῦ τότε. Τὶς κλειστὲς ἐκεῖνες καρδιές πού τὸν ὀδήγησαν σ' ἓνα ψυχρὸ σπῆλαιο, ἐνδιαιτήματα τῶν ἀλόγων ζώων. Ἄραγε πόσα καὶ ποιά εἶναι τὰ σκοτάδια τοῦ δικοῦ μας κοινωνικοῦ καὶ προσωπικοῦ σήμερα; Τί μποροῦν

νὰ χωρέσουν οἱ δικές μας καρδιές; Ἀπὸ τοὺς ἀνυποψίαστους πολλοὺς πού ἀπολάμβαναν τὴν θαλπωρὴ τῶν δεδομένων καὶ αὐτονοήτων τῆς καθημερινότητάς τους, μὴ λησμονοῦμε, ὅτι ξεχώρισαν οἱ ἀγραυλοῦντες ποιμένες καὶ οἱ σοφοὶ Μάγοι τῆς Ἀνατολῆς μὲ τὴν ἄγρυπνη καὶ γρηγοροῦσα συνείδηση. Αὐτοὶ προσκύνησαν τὸν γεννηθέντα Κύριο τὴν ὥρα πού ἡ κοσμικὴ ἐξουσία ἀκόνιζε τὰ ξίφη τῆς.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ,

«Σήμερον ὁ Χριστὸς ἐν Βηθλεὲμ γεννᾶται ἐκ Παρθένου· σήμερον ὁ ἀναρχος ἄρχεται, καὶ ὁ Λόγος σαρκούται...». Πῶς θὰ ἐορτάσουμε τὴν Γέννησή Του; Σὰν γεγονὸς ἢ σὰν ἐπέτειο; Ὁ ἐορτασμός τῆς ἐπετείου, ὅσο λαμπρὸς καὶ μεγαλειώδης καὶ ἂν εἶναι, ἔχει ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ποιότητα καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ φευγαλέου. Τὸ γεγονὸς μᾶς ἀφορᾷ. Ἑορτάζοντάς το μὲ ἄγρυπνη καὶ γρηγοροῦσα συνείδηση μετέχουμε στήν ἀλήθεια καὶ τὴν ζωὴ καὶ κάνουμε πρόταση ἀλήθειας καὶ ζωῆς σ' ἓνα κόσμον πού μὲ ἀπορία, ἴσως καὶ ἀπογοήτευση, ἀναζητᾷ τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν ζωὴ.

Εὐχόμεστε ἀληθινά, εἰρηνικά, εὐφρόσυνα καὶ εὐλογημένα Χριστούγεννα.

Χριστούγεννα τοῦ δισχιλιοστοῦ
καὶ ἐνάτου ἔτους

Διάπυρος
πρὸς Χριστὸν τεχθέντα
εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο ΡΟΔΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΣ

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΕΠΙ ΤΗ ΕΝΑΡΞΕΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΚΥΡΙΛΛΟΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΩΤΑΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΟΔΟΥ,
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΚΛΗΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΝ ΛΑΟΝ
ΤΗΣ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

Ἀδελφοί και τέκνα ἐν Κυρίῳ
ἀγαπητά.

Ὁ ἐν Τριάδι φιλόνηρωπος Κύριος καὶ Θεός, «Ὁ καιροὺς καὶ χρόνους ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσία θέμενος» μᾶς ἀξίωσε νὰ στεκόμαστε σήμερα στὴν ἀρχὴ ἐνὸς νέου χρονικοῦ ὁροθείου, τὸ ὁποῖο προσδιορίζουμε ὡς «Πρωτοχρονιά τοῦ σωτηρίου ἔτους 2010». Ἐνας νέος χρόνος ἀνέτειλε καὶ μαζί μ' αὐτὸν ἀνατέλλει στὴν καρδιά κάθε ἀνθρώπου ἡ χαρὰ τῆς προσδοκίας καὶ τῆς ἐλπίδας γιὰ κάτι καλύτερο καὶ οὐσιαστικώτερο ὅσον ἀφορᾷ τὴν προσωπικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ του.

Ἡ ζωὴ μας εἶναι μιά πορεία μέσα στὸν χρόνο. Πορεία πολλές φορές κοπιαστικὴ, κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ὁποίας γνωρίζουμε πτώσεις καὶ τραυματισμούς, κινδύνους καὶ δυσκολίες, ἀπογοητεύσεις ἀπὸ τὸν ἑαυτό μας καὶ τοὺς ἄλλους. Τὸ γεγονὸς ὅμως ὅτι προχωροῦμε, ὅτι ἔχουμε τὴν δύναμη νὰ βαδίζουμε εἶναι ἓνα γεγονὸς χαρᾶς καὶ ἐλπίδας. Τὸ χρονικὸ ὁροθέσιο τῆς Πρωτοχρονιάς εἶναι μιά ἐορταστικὴ εὐχάριστη στάση σ' αὐτὴ τὴν πορεία, ἀφετηρία γιὰ ἓνα νέο αισιόδοξο ξεκίνημα.

Ἀλλὰ στὴν πορεία μας μέσα στὸν χρόνο δὲν προχωροῦμε μόνοι, ὡς ἄτομα, καὶ τοῦτο ὀφείλουμε νὰ τὸ ἔχουμε πάντοτε κατὰ νοῦν. Συνοδοιπόρος μας εἶναι ὁ κάθε ἄνθρωπος, ὁ ἐγγὺς καὶ ὁ μακρὰν, ὁ πλησίον μας, κατὰ τὸ εὐαγγελικόν. Ἡ πορεία μας εἶναι δυνατὴ μόνο ὡς συνοδοιπορία. Πορευόμενοι μέσα στὸν χρόνο ἄς μὴν ξεχνᾶμε τὸν ἄνθρωπο, ἔστω καὶ ἂν χρειάζεται νὰ πάθουμε ἢ καὶ ἴσως καὶ νὰ πονέσουμε. Βρίσκεται δίπλα μας, καὶ εἴμαστε υπεύθυνοι γι' αὐτόν. Ὑπεύθυνοι γιὰ τίς

πράξεις του. Ὑπεύθυνοι γιὰ ὅλα, ὅσο καὶ ἂν αὐτὸ θέλουμε νὰ τὸ ξεχνᾶμε. Τὸ μέτρο τῆς στάσεώς μας ἀπέναντί του εἶναι ἡ ἀγάπη, κατὰ τὸν λόγο τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος διακηρύττει: «Καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Γιὰ νὰ δημιουργοῦμε ὑγιεῖς τρόπους συνυπάρξεως ἀνταποκρινόμενοι στὸ κατεξοχὴν αἴτημα τῶν καιρῶν καὶ τῆς ὑπάρξεώς μας.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ.

Εὐχαριστοῦμε τὸν πολυεὐσπλαγχο καὶ φιλόνηρωπο Κύριο καὶ Θεὸ μας, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς ἐπουρανοῦ χάριτός του μᾶς ἀξίωσε νὰ διανύσουμε αἰσίως τὸ μόλις παρελθὸν σωτήριο ἔτος 2009. Εὐχόμεστε τὸ νέον ἔτος νὰ εἶναι γιὰ ὅλους σας καὶ γιὰ τὸν καθένα ξεχωριστὰ ἔτος ἀληθινὰ σωτήριο, εἰρηνικόν, ὑγιεινὸ καὶ γεμάτο ἀπὸ τὴν εὐλογία καὶ τὴν χάρη τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Πρωτοχρονιά τοῦ δισχιλιοστοῦ καὶ δεκάτου σωτηρίου ἔτους

Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης
πάντων ὑμῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο ΡΟΔΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΣ

≈ Γέροντος Πορφυρίου, Βίος και Λόγοι, σελ. 204-207 ≈

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ ἐπί γῆς Παράδεισος

Μέ τή λατρεία τοῦ Θεοῦ ζεῖς στόν Παράδεισο. Ἄμα γνωρίσεις καί ἀγαπήσεις τόν Χριστό, ζεῖς στόν Παράδεισο. Ὁ Χριστός εἶναι ὁ Παράδεισος. Ὁ Παράδεισος ἀρχίζει ἀπό δῶ. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ ἐπί γῆς Παράδεισος, ὁμοίωτος μέ τόν ἐν οὐρανοῖς. Ὁ Παράδεισος, πού εἶναι στόν οὐρανό, ὁ ἴδιος εἶναι κι ἐδῶ στή γῆ. Ἐκεῖ ὅλες οἱ ψυχές εἶναι ἓνα, ὅπως ἡ Ἁγία Τριάδα εἶναι τρία πρόσωπα, ἀλλά εἶναι ἐνωμένα κι ἀποτελοῦν ἓνα.

Κύριο μέλημά μας εἶναι νά ἀφοσιωθοῦμε στόν Χριστό, νά ἐνωθοῦμε μέ τήν Ἐκκλησία. Ἄν μποῦμε στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, μπαίνομε στήν Ἐκκλησία. Ἄν δέν μποῦμε στήν Ἐκκλησία, ἄν δέν γίνομε ἓνα μέ τήν ἐδῶ, τήν ἐπίγεια Ἐκκλησία, ὑπάρχει φόβος νά χάσομε καί τήν ἐπουράνια. Κι ὅταν λέμε ἐπουράνια, μή νομίζομε ὅτι θά βροῦμε στήν ἄλλη ζωή κήπους μέ λουλούδια, βουνά καί νερά καί πουλιά. Δέν ἔχει ἐκεῖ τίς ἐπίγειες ὁμορφιές· εἶναι κάτι ἄλλο, κάτι πολύ ὑψηλό. Ἀλλά γιά νά πάμε στό κάτι ἄλλο, πρέπει νά περάσομε ἀπ' αὐτά, ἀπ' τίς γήινες εἰκόνες κι ὁμορφιές.

Ὅποιος ζεῖ τόν Χριστό, γίνεται ἓνα μαζί Του, μέ τήν Ἐκκλησία Του. Ζεῖ μία τρέλα! Ἡ ζωή αὐτή εἶναι διαφορετική ἀπ' τή ζωή τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Εἶναι χαρά, εἶναι φῶς, εἶναι ἀγαλλίαση, εἶναι ἀνάταση. Αὐτή εἶναι ἡ ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ζωή τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. «*Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντός ἡμῶν ἐστίν*» (Λουκᾶ 17,21). Ἔρχεται μέσα μας ὁ Χριστός κι ἐμεῖς εἴμαστε μέσα Του. Καί συμβαίνει ὅπως μ' ἓνα κομμάτι σίδηρο πού τοποθετημένος μέσ στή φωτιά γίνεται φωτιά καί φῶς· ἔξω ἀπ' τή φωτιά, πάλι σίδηρος σκοτεινός, σκοτάδι.

Στήν Ἐκκλησία γίνεται ἡ θεία συνουσία, γινόμαστε ἐνθεοί. Ὅταν εἴμαστε μέ τόν Χριστό, εἴμαστε μέσα στό φῶς· κι ὅταν ζοῦμε μέσα στό φῶς, ἐκεῖ δέν ὑπάρχει σκότος. Τό φῶς, ὅμως, δέν εἶναι παντοτινό· ἐξαρτᾶται ἀπό μᾶς. Συμβαίνει ὅπως μέ τό σίδηρο, πού ἔξω ἀπ' τή φωτιά γίνεται σκοτεινός. Σκότος καί φῶς δέν συμβιβάζονται. Ποτέ δέν μπορεῖ νά ἔχομε σκοτάδι καί φῶς συγχρόνως. Ἡ φῶς ἢ σκότος. Ὅταν ἀνάψεις τό φῶς, πάει τό σκότος.

Ν' ἀγαπάμε πολύ τήν Ἐκκλησία

Γιά νά διατηρήσομε τήν ἐνότητά μας, θά πρέπει νά κάνομε ὑπακοή στήν Ἐκκλησία, στούς ἐπισκόπους της. Ὑπακούοντας στήν Ἐκκλησία, ὑπακούομε στόν ἴδιο τόν Χριστό. Ὁ Χριστός θέλει νά γίνομε μία

ποιμνη μ' ἓναν ποιμένα (Ἰωάν. 10, 16).

Νά πονᾶμε γιά τήν Ἐκκλησία. Νά τήν ἀγαπάμε πολύ. Νά μή δεχόμαστε νά κατακρίνουν τούς ἀντιπροσώπους της. Στό Ἅγιον Ὅρος τό πνεῦμα πού ἔμαθα ἦταν ὀρθόδοξο, βαθύ, ἅγιο, σιωπηλό, χωρίς ἔριδες, χωρίς καυγάδες καί χωρίς κατακρίσεις.

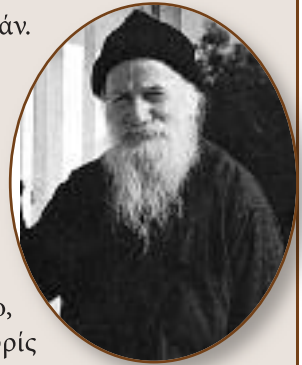
Νά μήν πιστεύομε τούς ιεροκατηγόρους. Καί μέ τά μάτια μας νά δοῦμε κάτι ἀρνητικό νά γίνεται ἀπό κάποιον ιερωμένο, νά μήν τό πιστεύομε, οὔτε νά τό σκεπτόμαστε, οὔτε νά τό μεταφέρομε. Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τά λαϊκά μέλη τῆς Ἐκκλησίας καί γιά κάθε ἄνθρωπο. Ὅλοι εἴμαστε Ἐκκλησία. Ὅσοι κατηγοροῦν τήν Ἐκκλησία γιά τά λάθη τῶν ἐκπροσώπων της, μέ σκοπό δῆθεν νά βοηθήσουν γιά τή διόρθωση, κάνουν μεγάλο λάθος. Αὐτοί δέν ἀγαποῦν τήν Ἐκκλησία. Οὔτε, βέβαια, τόν Χριστό. Τότε ἀγαπάμε τήν Ἐκκλησία, ὅταν μέ τήν προσευχή μας ἀγκαλιάζομε κάθε μέλος της καί κάνομε ὅ,τι κάνει ὁ Χριστός. Θυσιαζόμαστε, ἀγρυπνοῦμε, κάνομε τό πᾶν, ὅπως Ἐκείνος, ὁ ὁποῖος «*λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδορεῖ, πάσχων οὐκ ἠπείλει*» (Α' Πέτρ. 2,21).

Νά προσέχομε καί τό τυπικό μέρος. Νά ζοῦμε τά μυστήρια, ιδιαίτερα τό μυστήριο τῆς Θείας Κοινωνίας. Σ' αὐτά βρίσκεται ἡ Ὄρθοδοξια. Προσφέρεται ὁ Χριστός στήν Ἐκκλησία μέ τά μυστήρια καί κυρίως μέ τήν Θεία Κοινωνία. Νά σᾶς πῶ γιά μία ἐπίσκεψη τοῦ Θεοῦ σ' ἐμένανε τόν ταπεινό, γιά νά δεῖτε τήν χάρι τῶν μυστηρίων.

Ἀπό καιρό εἶχα βγάλει στήν πλάτη μου ἓνα σπυράκι, τό ὁποῖο μέ πονοῦσε πάρα πολύ. Ἦταν πολύ μικρό, σάν μία κεφαλή καρφίτσας. Ὁ πόνος ἀπλωνόταν σέ μεγάλη περιφέρεια τῆς ἀριστερῆς πλευρᾶς τῆς πλάτης. Ἦταν ἀφόρητος. Στό κελλί μου στό Μήλεσι εἶχαμε κάνει εὐχέλαιο. Ἐτσι ὅπως πονοῦσα, μοῦ σταυρώσανε τό σπυράκι μέ εὐχέλαιο κι ἀμέσως ἔσβησε ὁ πόνος. Καί τόσο πολύ εἶχα εὐχαριστηθεῖ μέ τήν ἐπίσκεψη αὐτή τοῦ Θεοῦ, ὥστε, ὁποῖος ἐρχότανε, τοῦ ἔλεγα:

— Πάρε ἀπ' αὐτό τό εὐχέλαιο. Ὅ,τι πόνο ἔχεις, ἀπ' αὐτό νά βάζεις.

Συγγνώμη πού τό λέγω, ἀλλά εἶναι πρὸς δόξαν Θεοῦ.

Τό Μυστήριο τοῦ Εὐχελαίου

τοῦ Ἱερομ. Θεωνᾶ Καμπέρη

Τό Εὐχέλαιο εἶναι ἓνα ἀπό τὰ ἑπτὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας, τό ὁποῖο τελεῖται στό ναό ἢ στό σπίτι καί ἔχει ὡς σκοπό τήν ἴαση σωματικῶν καί ψυχικῶν ἀσθενειῶν.

Ἡ σύσταση τοῦ Εὐχελαίου, ὅπως καί τῶν ὑπολοίπων Μυστηρίων, ἀνάγεται στήν Καινή Διαθήκη καί πιο συγκεκριμένα στήν Καθολική Ἐπιστολή τοῦ Ἰακώβου (5, 14-15): «*Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας καί προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτόν ἀλείψαντες αὐτόν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου· καί ἡ εὐχή τῆς πίστεως σώσει τόν κάμνοντα, καί ἐγερεῖ αὐτόν ὁ Κύριος· κἄν ἁμαρτίας ἢ πεποικῶς, ἀφεθήσεται αὐτῷ*».

Καθώς ἡ πρώτη μαρτυρία περί τοῦ Εὐχελαίου συναντᾶται στήν Καθολική Ἐπιστολή τοῦ Ἰακώβου, ἡ συγγραφή τῆς ἀκολουθίας τοῦ Εὐχελαίου ἀποδόθηκε στόν Ἅγιο Ἰάκωβο τόν Ἀδελφόθεο, χωρίς ὅμως κάτι τέτοιο νά ἰσχύει στήν πραγματικότητα. Ἡ ἀπόδοση τῆς πατρότητας τῆς ἀκολουθίας τοῦ Εὐχελαίου στόν Ἅγιο Ἰάκωβο τόν Ἀδελφόθεο ὀφείλεται καί στή συχνότατη μνεῖα τοῦ ὀνοματός του στίς εὐχές, καθώς καί στήν παρεμβολή τροπαρίων πρὸς τιμὴν του.

Ἡ ἀκολουθία τοῦ Εὐχελαίου τελεῖται «ἐν Ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν οἴκῳ». Στὰ ἀρχαῖα λειτουργικά βιβλία ὑπάρχουν εἰδικές εὐχές γιά τήν εὐλογία τοῦ ἐλαίου, ὥστε αὐτὸ νά ἀποκτήσει ἱαματική δύναμη. Οἱ ἀπλές αὐτές εὐχές ἐξελίχθηκαν μέ τόν καιρό σέ πλήρη ἀκολουθία, πού τελοῦνταν στό ναό μαζί μέ τή θεία Λειτουργία, ὅπως καί ὅλα τὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας. Καί ἐάν μὲν ὁ ἀσθενής ἦταν σέ θέση νά μετακινηθεῖ, παρευρίσκονταν κι ἐκεῖνος κατά τήν τελεσὴ της. Διαφορετικά, μετά τό πέρας τῆς θείας Λειτουργίας οἱ ἱερεῖς μετέβαιναν στό σπίτι τοῦ ἀσθενῆ καί τόν ἔχριαν μέ τό ἅγιοσμένο ἔλαιο.

Ἀργότερα ἡ ἀποδέσμευση τῆς ἀκολουθίας τοῦ

Εὐχελαίου ἀπό τή θεία Λειτουργία ὀδήγησε στή γενίκευση τῆς τελέσεώς της στά σπίτια.

Ἡ ἀκολουθία τοῦ Εὐχελαίου τελεῖται «*εἰς ἴασιν ψυχῆς τε καί σώματος*». Σύμφωνα μέ τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ σωματική ἀσθένεια θεωρεῖται ὡς ὁ πικρός καρπός τῆς ἁμαρτίας. Στά ἱερά κείμενα δέν παρουσιάζεται μόνο ἡ στενή σύνδεση τῆς ἀσθένειας μέ τήν ἁμαρτία, ἀλλά συγχρόνως ὑποδεικνύεται καί ὁ τρόπος τῆς θεραπείας: ἡ εἰλικρινῆς μετάνοια καί ἡ ἐπιστροφή στό Θεό. Δέν εἶναι σπάνια καί τὰ περιστατικά, κατά τὰ ὁποῖα καί οἱ ἴδιοι οἱ γιατροὶ ὁμολογοῦν ὅτι παρίσταται ἀνάγκη ἀντιμετωπίσεως διαφόρων ἀνιάτων, κυρίως, ἀσθενειῶν καί διά πνευματικῶν μέσων τῆς χάριτος. Αὐτὰ διεγείρουν στόν ἀσθενῆ τήν ἀπαραίτητη μετάνοια καί τήν ἀνάκτηση τῆς εἰρηνικῆς κοινωνίας μέ τό Θεό.

Συχνά οἱ βαρεῖες σωματικές παθήσεις καταδεικνύουν τήν εἰδική μέριμνα τῆς φιλανθρωπίας καί τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ στόν ἀσθενῆ ἄνθρωπο. Αὐτές οἱ παθήσεις θεραπεύονται εἴτε μέ τήν ἐπίκληση τῆς θείας βοήθειας, εἴτε μέ τήν χρησιμοποίηση, παράλληλα πρὸς τὰ φυσικά μέσα τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης, καί τῶν ὑπερφυσικῶν μέσων τῆς θείας χάριτος διά τῶν σχετικῶν Μυστηρίων, ὅπως τοῦ Εὐχελαίου.

Ἡ ἀκολουθία τοῦ Εὐχελαίου, ὅπως συνήθως τελεῖται σήμερα, ἀποτελεῖται ἀπό διάφορα λειτουργικά στοιχεῖα: εἰρηνικά καί ἁγιαστική εὐχή τοῦ ἐλαίου, ἑπτὰ ζεύγη βιβλικῶν ἀναγνωσμάτων (ἀποστολικά καί εὐαγγελικά) μέ ἰσάριθμες αἰτήσεις καί εὐχές καί τέλος ἱλαστική (συγχωρητική) εὐχή γιά τοὺς παρευρισκομένους.

Γιά τήν τέλεση τοῦ Μυστηρίου τοποθετεῖται πάνω σε κάποιο τραπέζι τό Εὐαγγέλιο, μικρὴ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, κανδήλα ἀναμμένη καί δοχεῖο μέ ἀλεύρι, στό ὁποῖο ἀνάβονται ἑπτὰ κεριά. Στήν κανδήλα μέσα τοποθετεῖται ἀγνό λάδι ἔνδειξη καθαρῆς καί ὀλοπρόθυμης προσφορᾶς στό Θεό.

Στό δοχεῖο μέ τό ἀλεύρι ἀνάβουμε ἑπτὰ κεριά. Πρόκειται γιά ἐκσυγχρονισμό ἑνός παλιοῦ ἐθίμου, σύμφωνα μέ τό ὁποῖο χρησιμοποιοῦσαν σιτάρι. Τό σιτάρι ἦταν ἓνα εἶδος πού ὑπῆρχε σέ ὅλα τὰ σπίτια

της εποχής εκείνης, όπως σήμερα τό αλεύρι, πού τό αντικατέστησε.

Σήμερα μέ τό αλεύρι αυτό κατασκευάζουν πρόσφορο γιά τή θεία Λειτουργία· έτσι είναι καλό νά έπακολουθεῖ καί τό Μυστήριο τής θείας Εὐχαριστίας. Τό αλεύρι δέν συμβολίζει κάτι ιδιαίτερο· πρόκειται γιά ύλικό άπλό καί κατάλληλο γιά τή σταθεροποίηση τών έπτά κεριών. Ο άριθμός έπτά είναι συμβολικός «εις τύπον τών χαρισμάτων του Άγίου Πνεύματος», όπως εξηγεί ο άγιος Συμεών Θεσσαλονίκης.

Στό τέλος τής ακολουθίας γίνεται ή χρήση μέ τό άγιασμένο έλαιο. Συνήθως χριεται σταυροειδώς τό μέτωπο, τό σαγόνι, οί δύο παρειές καί τά χέρια μέσα στην παλάμη καί στό έξωτερικό της μέρος. Μ' αυτή τή χρήση, ζητούμε από τόν Κύριο νά θεραπεύσει τό πνεύμα, τίς σκέψεις καί όλόκληρο τόν έσωτερικό κόσμο. Ακόμη νά δίνει δύναμη σ' εκείνα τά μέλη του σώματος, μέ τά όποια κάνουμε τίς περισσότερες πράξεις· τά χέρια είναι τά μέλη πού εκτελούν τίς έντολές του μυαλού μας.

Απ' όλα όσα εκτέθηκαν παραπάνω συνοπτικά, γίνεται άντιληπτή ή αξία του Μυστηρίου του Εὐχελαίου. Η αξία αυτή δέν είναι μόνο μυστηριακή ή λειτουργική, αλλά καί παιδαγωγική.

Τά άγιογραφικά άναγνώσματα (άποστολικά καί εὐαγγελικά), οί αιτήσεις καί οί εὐχές ασκούν ευεργετική επίδραση, τόσο στον ίδιο τόν άσθενή όσο καί στό περιβάλλον του.

Ακόμη καί εάν δέν συντρέχει λόγος σοβαρής ασθένειας ή τέλεση του Εὐχελαίου είναι επιβεβλημένη. Πρώτον· εκτός από μία σοβαρή ασθένεια ένδέχεται νά υπάρχει καί κάποια άλλη, λανθάνουσα, πού ένδεχομένως δέν έδωσε συμπτώματα γιά νά γίνει άμεσα άντιληπτή. Καί δεύτερον, ύποδεικνύεται στους πιστούς μία άλλη διάσταση αντιμετώπισης τής ασθένειας.

Έκτιμάται απ' τούς μετέχοντες στό Μυστήριο τό αγαθό τής υγείας καί ύποδεικνύεται ένας άλλος τρόπος αντιμετώπισης τής ασθένειας: ή πνευματικότητα. Ο άσθενής καί οί συμπάσχοντες οικείοι του καλούνται νά βαστάσουν μέ καρτερία καί ύπομονή τήν προκειμένη σωματική δοκιμασία. Ακόμη δέ, καί στην περίπτωση πού αυτή παραμένει άνίατη, άναδεικνύεται ή πρὸς τόν Θεό έλπίδα καί άφοσίωση του άσθενή, ό όποίος οδηγείται μέ πλήρη έμπιστοσύνη καί άγάπη πρὸς τόν Θεό σέ ειρηνικό καί χριστιανικό τέλος τής παρούσης βιοτής του, πράγμα πού άποτε-

λεί καί ένα από τά βασικά λειτουργικά αιτήματα του Εὐχελαίου.

Τέλος, ή τέλεση του Εὐχελαίου στό σπίτι δίνει μία καλή εὐκαιρία επικοινωνίας του ιερέα μέ τά μέλη τής οικογένειας. Αύτή, εκτός από τόν μυστηριακό της χαρακτήρα, μπορεί νά επεκταθεῖ καί σέ ανθρώπινο επίπεδο, γεγονός πού θά βοηθήσει τούς συμμετέχοντες, ιδιαίτερα τά παιδιά καί τούς νέους, σέ μία στενότερη έπαφή μέ τή λειτουργική ζωή τής έννορίας καί τίς διάφορες δραστηριότητές της. Τό λιγότερο: θά δώσει μία πολύτιμη, ίσως πρωτόγνωρη, έμπειρία ακόμη καί σέ πιστούς πού απέχουν από τή λειτουργική ζωή τής Έκκλησίας. ■

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

ΕΥΑΓΓΕΣ ΙΔΡΥΜΑ

Τό Ευάγγελς Ίδρυμα τής Ίερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου (Ίδρυμα Ύποτροφιῶν) εκφράζει τās θερμάς ευχαριστίας καί τήν ευγνωμοσύνην του εις τούς κάτωθι, διά τήν ύπέρ τών φιλανθρωπικῶν σκοπῶν αὐτοῦ δωρεῶν διά τό έτος 2009:

Οίκογ. Παύλου Κανελλοπούλου, Οικογένεια Καστάνια, Γεώργιος Κοντογιαννάκης, Οίκογ. Μιχαήλ Μαμιοῦ, Στέργος Έλ. Παρασκευᾶς, Άγγελική Σταματιάδου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Τό Γενικόν Φιλόπτωχον Ταμείον τής Ίερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου εκφράζει πρὸς τούς κάτωθι τās θερμάς ευχαριστίας του καί τήν ευγνωμοσύνην του διά τās ύπέρ τών φιλανθρωπικῶν σκοπῶν αὐτοῦ δωρεᾶς ἐξ ευρώ 3.120,00 διά τό τρέχον έτος 2009:

Άδαμάκης Έμμανουήλ, Οίκογ. Έλευθερίου Ρουσσέτου, Δηλαβεράκη Μαριέττα, Οίκογ. Μιχ. Βαρδέλη, Κασσιώτης Ίωάννης, Οίκογ. Ν. Κυπριάδη, Κουτσούκου-Δενδρινου Κωνσταντίνα, Οίκογ. Ν. Χατζηγαβριήλ, Λέσχη Lions Ήλιούσα, Οίκογ. Νικ. Μαχαιρά, Μαγκαφᾶ Δέσποινα, Οίκογ. Νικ. Παναγιωτοπούλου, Άναγνώστου Άναστασία, Οίκογ. Άντωνίου Οικονόμου, Οίκογ. Βασιλείου Άρφαρᾶ, Οίκογ. Φιλήμονος Άρφαρᾶ, Οίκογ. Γ. Χατζηκωνσταντίνου, Οίκογ. Ίωάννου καί Έλευθερίας Γρανᾶ, Οίκογ. Γιώτη Παπαθανασίου, Πολιτιστικό Κέντρο Έργαζομένων ΟΤΕ, Οίκογ. Δ. Κρεμαστινου, Σουλουνίας Νικόλαος, Οίκογ. Εὐδ. Μπόνη, Σταματίου-Παπαδάκη Μαίρη.

Ίστορική εξέλιξη τῆς ἀκολουθίας τοῦ Εὐχελαίου

τοῦ Παναγιώτη Σκαλτσῆ, Ἀναπλ. Καθηγητοῦ Α. Π. Θ.

Ἡ Ἐκκλησία ἐκτιμώντας ἀπό αὐτὴν ἀκόμη τὴν Ἀποστολικὴ ἐποχὴ τὴ θεραπευτικὴ ἀξία καὶ ιδιότητα τοῦ ἐλαίου, τὸ ἀξιοποίησε γιὰ τὴ θεραπεία τόσο τῶν ἀσθενειῶν τοῦ σώματος, ὅσο καὶ τῶν ἀσθενειῶν τῆς ψυχῆς, μέσω βεβαίως τοῦ Μυστηρίου τοῦ Εὐχελαίου.

Στηριζόμενη μάλιστα ἡ Ἐκκλησία στὴν προτροπὴ τοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου νὰ προσκαλοῦνται οἱ πρεσβύτεροι σὲ περίπτωση πού κάποιος ἀσθενεῖ, νὰ προσεύχονται καὶ νὰ τὸν ἀλείφουν μέ ἔλαιο «ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου» (Ἰακ. 5,14-15), ἀντιμετώπισε τὸ θέμα τῆς ἀρρώστιας στὰ πλαίσια τῆς ἐνότητας, πού πρέπει νὰ ἔχουν οἱ πιστοί, μέ τὴ ζωὴ τῆς.

Διαμόρφωσε δὲ σιγά-σιγά μία ἀκολουθία, ἡ ὁποία τελικὰ ἐξελίχθηκε στὴν πιὸ ἐκτενῆ καὶ πολὺπλοκὴ λειτουργικὴ πράξη τοῦ Εὐχολογίου μας. Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι ἄσχετο βεβαίως μέ τὴν κατὰ γράμμα ἐρμηνεία τοῦ κειμένου τοῦ Ἰακώβου, τοὺς διαφοροὺς συμβολισμοὺς πού δόθηκαν στὸ ἅγιο ἔλαιο, ἄλλα καὶ τίς πρακτικὲς ἀνάγκες πού ἡ ἴδια ἡ τέλεση τοῦ Μυστηρίου δημιούργησε.

Ἡ κατὰ τὸν ἀπόστολο Ἰάκωβο πρόσκληση καὶ παρουσία τῶν πρεσβυτέρων στὸν ἀσθενῆ ἔχει τὸν χαρακτήρα λειτουργικῆς πράξης, καὶ τὸ ἔλαιο χρησιμοποιεῖται ὡς μέσο μετάδοσης θείας δυνάμης, πού ἔχει μυστηριακὴ σημασία. Μ' αὐτὴν τὴν ἔννοια κατανοεῖται ἡ χρῆση τοῦ ἐλαίου καὶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις θεραπείας ἀσθενῶν. Ὁ Ἰάκωβος γνωρίζει αὐτὰ τὰ γεγονότα (βλ. π.χ. Μάρκ. β' 12-13) καὶ μέ ὅσα λέγει τὰ ἐπιβεβαιώνει καὶ ἐνισχύει ἀκόμη περισσότερο τὴ βιβλικὴ θεμελίωση τοῦ Εὐχελαίου.

Ἀπὸ ὅσα πάλι μᾶς ἀναφέρει ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος φαίνεται ὅτι ἡ ἀλειψὴ τοῦ σώματος συνδυάζεται μέ τὴν προσευχή. Ἡ ἀλειψὴ ὅμως προηγεῖται, κάτι πού ὀδήγησε ὀρισμένους ἐρευνητὲς στὸ συμπέρασμα ὅτι δὲν ἔχουμε στὴν Καινὴ Διαθήκη εὐλογία ἢ ἀγιασμό τοῦ ἐλαίου πρὶν ἀπὸ τὴν ἀλειψὴ τῶν ἀσθενῶν. Ἡ εὐλογία βεβαίως δὲν ἀναγνωρίζεται μέ σαφήνεια, ἄλλα μέ βάση τὴν ὅλη περιγραφή πού μᾶς δίδει ὁ Ἀπόστολος, ἄλλα καὶ τὴν τόσο πρῶιμη γιὰ τὴν ἱστορία τῆς λατρείας ἐποχὴ, δὲν ἀποκλείεται. Ἰδιαίτερη ἐπίσης σημασία ἔχει τὸ ὅτι ἡ ἀλειψὴ-προσευχὴ γίνεται «ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου», κάτι πού ἀντιδιαστέλλει τὸ Εὐχέλαιο ἀπὸ οποιαδήποτε μαγικὴ πράξη καὶ διαδικασία.

Κατὰ τοὺς δύο πρώτους αἰῶνες τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει σαφὴς ἔλλειψη μαρτυριῶν γιὰ ξεχωριστὴ ἀκολουθία τοῦ Εὐχελαίου. Αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν ἀπόκρυφων καὶ ἄλλων μαρτυριῶν, καὶ πιθανόν νὰ ὀφείλεται στὴν τάση ἀπόκρυψης τῶν Μυστηρίων τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἢ στὸ ὅτι τὸ Εὐχέλαιο ἔθεωρεῖτο συμπλήρωμα τοῦ Μυστηρίου τῆς Μετανοίας. Τὴν περίοδο αὐτὴ δὲν ὑπάρχει καμία ἐξέλιξη στὴν τάξη τοῦ Εὐχελαίου, τὸ ὁποῖο ἐτελεῖτο μέ τὴν ἀπλότητα πού ἀναφέρει ὁ ἀδελφόςθεος Ἰάκωβος.

Ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν πηγῶν τῆς ἀρχαϊκῆς Ἐκκλησίας φαίνεται καθαρὰ ὅτι γιὰ πρώτη φορὰ μαρτυρεῖται συγκεκριμένη εὐχὴ ἀγιασμοῦ τοῦ ἐλαίου τὸν 3ο μ. Χ. αἰῶνα, στὴν «Ἀποστολικὴ Παράδοση» τοῦ Ἰππολύτου, ὅπου μάλιστα ἡ εὐλογία προηγεῖται τῆς ἀλειψῆς τοῦ ἐλαίου. Στὴν εὐχὴ αὐτὴ διαφαίνεται ὁ ρόλος τοῦ Μυστηρίου αὐτοῦ ὡς θεραπευτικοῦ μέσου τόσο τῶν σωματικῶν, ὅσο καὶ τῶν ψυχικῶν ἀσθενειῶν. Αὐτὴ ἡ συνάφεια καὶ ἀλληλοεξάρτηση τῶν ἀσθενειῶν εἶναι ἔντονη σὲ ὅλα τὰ εὐχολογιακὰ κείμενα μέχρι τὸν 8ο αἰῶνα.

Στὴν «Ἀποστολικὴ Παράδοση» τοῦ Ἰππολύτου ἡ εὐλογία τοῦ ἐλαίου γινόταν στὰ πλαίσια τῆς θείας Λειτουργίας. Αὐτὸ ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ ἄλλα κείμενα τοῦ 3ου καὶ 4ου μ. Χ. αἰ., ὅπως τῆς «Αἰγυπτιακῆς Διάταξης», τῶν Κανόνων τοῦ Ἰππολύτου, τοῦ Εὐχολογίου τοῦ Σεραπίωνος καὶ τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν. Στὸ Εὐχολόγιο μάλιστα τοῦ Σεραπίωνος ὑπάρχουν δύο εὐχές γιὰ τὸν ἀγιασμό τοῦ ἐλαίου. Πολλὲς ἐπίσης μαρτυρίες γιὰ τὸ Εὐχέλαιο ἔχουμε ἀπὸ Πατέρες τῆς Ἀνατολικῆς, ἄλλα καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας μέχρι τὸν 8ο μ. Χ. αἰῶνα.

Ἀπὸ τὸν 8ο μέχρι τὸ 15ο μ. Χ. αἰ. ἡ ἀκολουθία τοῦ Εὐχελαίου γνωρίζει τὴ μεγαλύτερη ἀνάπτυξή της. Ἀρχικὰ πολὺ ἀπλή καὶ ἀργότερα ἐκτενέστατη, πολὺπλοκὴ καὶ μέ πολλὲς ἐκδοχές. Στὸ Βαρβερινὸ Εὐχολόγιο 336, πού εἶναι ὁ ἀρχαιότερος λειτουργικὸς κώδικας, διασώζονται πέντε εὐχές εἰς νοσοῦντας, ἐκ τῶν ὁποίων μόνον οἱ δύο εἶναι εὐχές ἐλαίου. Ἡ εἰκόνα αὐτὴ τῆς μίας ἢ τῶν δύο εὐχῶν ἐλαίου, χωρὶς ἄλλες τυπικὲς διατάξεις, διατηρεῖται μέχρι τὸ 10ο μ. Χ. αἰῶνα.

Τὸν 11ο μ. Χ. αἰῶνα ἡ ἀκολουθία τοῦ Εὐχελαίου γνωρίζει νέα ἀνάπτυξη. Γιὰ πρώτη φορὰ στὰ χειρό-

γραφα (Coislin 213) μαρτυρείται ή σύνδεση του Μυστηρίου με τή θεία Λειτουργία και εμφανίζεται τό λεγόμενο «έπταπάπαδο», ή συμμετοχή δηλαδή έπτά ιερέων στην τέλεση τής ακολουθίας αυτής, κατ' επίδραση βεβαίως τής έπιστολής του Ίακώβου, αλλά και για συμβολικούς λόγους. Η ευχή του καθαγιασμού διαβαζόταν αλληλοδιαδόχως από τούς έπτά ιερείς μετά τήν Προσκομιδή και πριν τήν έναρξη τής θείας Λειτουργίας, στό τέλος τής όποίας γινόταν ή χρήση του άσθενούς και όλων τών παρισταμένων σε διάφορα σημεία του σώματός των.

Τήν εποχή αυτή τό Ευχέλαιο γινόταν στό ναό του σπιτιού του άσθενούς και άφορούσε πλέον όλους τούς οικείους του. Οί ευχές και τά ζεύγη τών έπτά αναγνωσμάτων δέν είχαν άκόμη διαμορφωθεί, ή δέ ακολουθία έπαναλαμβανόταν για έπτά συνεχείς ήμέρες, λειτουργούντος κάθε φορά και ενός εκ τών έπτά πρεσβυτέρων.

Νέα ανάπτυξη τής ακολουθίας παρατηρείται τό 12ο μ. Χ. αιώνα. Αύξάνονται οί ευχές και στην ακολουθία ψάλλονται νέα τροπάρια και αντίφωνα. Υπάρχει ή τάση όλοι οί ιερείς νά λέγουν κάτι και τό Ευχέλαιο παρουσιάζεται συνδεδεμένο και με άλλες ακολουθίες, όπως ό Έσπερινός και ό Όρθρος. Η σύνδεσή του δέ με τή θεία Λειτουργία παρουσιάζει πολλές διαφοροποιήσεις.

Σέ γενικές γραμμές πάντως τήν εποχή αυτή τό Ευχέλαιο περιλαμβάνει τά ειρηνικά, τόν καθαγιασμό του έλαιου με τήν ευχή: «*Κύριε, ό έν τῷ έλέει και τοίς οίκτιροίς σου...*», ένα ζεύγος αναγνωσμάτων, τήν έκτενή, τήν ευχή «*Άναρχε, αδιάδοχε...*» με τήν έκφώνησή της, τήν ευχή τής χρίσεως: «*Πάτερ άγιε, ιατρέ...*» και τή χρήση, τή συγχωρητική ευχή: «*Βασιλεϋ άγιε...*», και τήν απόλυση.

Η ακολουθία του Ευχελαίου γνωρίζει τή μεγαλύτερη ανάπτυξη της κατά τό 13ο αιώνα, όποτε και τό έπταδικό σύστημα ολοκληρώνεται και σταθεροποιείται. Προς τήν κατεύθυνση αυτή καθοριστική υπήρξε ή συμβολή του Πατριάρχη Άρσενίου Αύτωρειανού, ό όποιος επέβαλε τήν παρουσία έπτά ιερέων. Οί ιερείς αυτοί έπρεπε νά λέγουν όπωσδήποτε από μία ευχή ό καθένας. Λίγο άργότερα προστέθηκαν και έξι άκόμη ζεύγη αναγνωσμάτων με τά προκείμενα και τά Άλληλουαρία των. Η έπταδική αυτή μορφή διατηρήθηκε μέχρι σήμερα, γνωρίζοντας στην πορεία τών αιώνων διάφορες παραλλαγές ως προς τό μέγεθος, αλλά και τό περιεχόμενο τών ευχών και τών αναγνωσμάτων.

Άπό τήν εποχή αυτή, δηλαδή τό 13ο αι., άρχισε σιγά-σιγά και ή αποδέσμευση του Ευχελαίου από τή θεία Λειτουργία. Σ' αυτό συνετέλεσαν τό γεγονός

τής επιμήκυνσης τής ακολουθίας με τό έπταδικό σύστημα, ή σύνδεσή της με όλόκληρο Όρθρο, οί έπτά Λειτουργίες και οί έπτά χρίσεις, καθώς επίσης και ή συνήθεια νά τελείται τό Ευχέλαιο στό σπίτια.

Καθ' όλη τή διάρκεια τής βυζαντινής περιόδου ή ακολουθία του Ευχελαίου έμεινε ρευστή. Τό 15ο αιώνα μαρτυρείται ή όριστική αποδέσμευσή της από τή θεία Λειτουργία. Έτσι τήν περιγράφει και ό άγιος Συμεών Θεσσαλονίκης, με τό προκαταρκτικό μέρος πού έχει πολλά στοιχεία του Όρθρου και τό κύριο μέρος, όπου μαρτυρούνται δυό ευχές καθαγιασμού του έλαιου και τό έπταδικό τμήμα στό όποιο όμως άπηχείται ή παλαιότερη πράξη, σύμφωνα με τήν όποία δέν είναι καθορισμένα ούτε τά αναγνώσματα, έκτός του πρώτου ζεύγους, ούτε οί ευχές. Η χρήση επίσης κατά τόν άγιο Συμεών γίνεται μετά από κάθε ένότητα τών αναγνωσμάτων και τών αντίστοιχων φυσικά ευχών. Ίδιαίτερος σημαντικά είναι όσα λέγει ό άγιος Συμεών για τό νόημα του έλαιου, τό όποιο μάλιστα παραλληλίζεται με τό άγιο μύρο και τό νερό του Βαπτίσματος.

Στά έντυπα εύχολόγια έχει αποτυπωθεί τό σχήμα τής ακολουθίας του Ευχελαίου, όπως αυτή διαμορφώθηκε μετά τό 13ο αιώνα και καταγράφηκε από τόν άγιο Συμεών. Αυτό ισχύει και στη σημερινή λειτουργική πράξη. Η ακολουθία διαιρείται σε δυό βασικά μέρη, τό προκαταρκτικό πού είναι ένας ύποτυπώδης Όρθρος, και τό μυστηριακό, όπου γίνεται ό καθαγιασμός του έλαιου και λέγονται τά τών έπτά ιερέων, κυρίως από έναν ιερέα σήμερα. Στο σχήμα αυτό διατηρούνται οί άρμοί τής παλαιάς σύνδεσης Ευχελαίου και θείας Λειτουργίας, όπως είναι π.χ. ή έναρξη τής ακολουθίας με τό «*Εύλογημένη ή βασιλεία...*», τά ειρηνικά, ή συναπτή μετά τά αναγνώσματα κ. ά. Οί ευχές επίσης διατηρούνται στην έκτενή τους μορφή. Η χρήση γίνεται στό τέλος, κανονικά πριν τή συγχώρηση. Σέ έντυπες εκδόσεις έχει διασωθεί επίσης και κατ' έπιτομήν ακολουθία του Ευχελαίου.

Είναι γεγονός ότι ή Έκκλησία από τήν πρώτη στιγμή τής ζωής και παρουσίας της στόν κόσμο είδε τόν άνθρωπο ως ψυχοσωματική όντότητα και τήν ασθένεια του σώματος ως έχουσα άμεση σχέση με τήν ασθένεια τής ψυχής, πού είναι ή άμαρτία, και άρα ως αντικείμενο του άπολυτρωτικού έργου του Χριστού πού δρά ακριβώς μέσα στην Έκκλησία. Έτσι, λοιπόν, ή ασθένεια γίνεται ύπόθεση όλης τής Έκκλησίας και ή θεραπεία τόσο τής ψυχής, όσο και του σώματος, γίνεται στό πλαίσιο τής ζωντανής σχέσης και τής πλήρους ένότητας, πού πρέπει νά έχουν οί πιστοί με τήν Έκκλησία.■

Τό μυστήριο του Ἁγίου Εὐχελαίου: Κατηχητική προσέγγιση

Τοῦ Ἀριστοφάνη Δ. Ζαμπακίδη, Δρ.Θ.-Διδάσκοντα τῆς Α.Ε.Α.Θ.

Εἶναι γεγονός ὅτι ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκεται πάντοτε στό ἐπίκεντρο τῆς Παλαιᾶς, ἀλλά καί τῆς Καινῆς Διαθήκης. Τοῦτο γίνεται πῶς ἔντονο στήν ἁγιαστική λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας καί δὴ στά Μυστήριά της, διότι κατὰ τήν ὀρθόδοξη θεολογική θεώρηση ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐνιαία ψυχοσωματική ὄντοτητα¹.

Σύμφωνα μέ τόν ἀείμνηστο Μητροπολίτη Δράμας κυρό Διονύσιο, «τά Μυστήρια δέν εἶναι ἀπλές τελετές. Εἶναι θεοσυστάτες τελετές τῆς Ἐκκλησίας μας, πού ὡς ἄγωγοί μεταφέρουν καί μεταδίδουν στά μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ τήν ἀόρατη καθαρτική, ἁγιαστική καί θεραπευτική θεία χάρη»². Γιά τό λόγο αὐτό ἡ Ἐκκλησία στήν ἱστορική διαδρομή της στάθηκε μέ αὐστηρότητα ἀπέναντι στίς αἰρετικές παρεκκλίσεις τοῦ μονοφυσιτισμοῦ, τοῦ μανιχαϊσμοῦ, τοῦ νικολαϊτισμοῦ καί τοῦ δεϊσμοῦ. Τίς κατεπολέμησε κυρίως μέ ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν της Συνόδων, προκειμένου νά διαφυλάξει ἀκέραιη καί ἀνόθευτη τή διδασκαλία της σχετικά μέ τήν ψυχοσωματική ἐνότητα τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου.

Τό ἱερό Μυστήριο τοῦ Εὐχελαίου ἄν καί θεσπίστηκε ἀπό τούς ἁγίους ἀποστόλους γιά τή θεραπεία τῶν σωματικῶν ἀσθενειῶν, προσφέρει ἀνακούφιση καί στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδή στήν ἀρρωστημένη μεταπτωτική ἀνθρώπινη φύση. Τό παράδειγμα ἔρχεται ἀπό τήν πρωτοχριστιανική ἐποχή καί τήν ἀρχαία Ἐκκλησία. Δίκαια, λοιπόν, ὑποστηρίζει ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ὅτι τό Μυστήριο τοῦτο τό ἴδρυσε ὁ Κύριος. Ὁ Εὐαγγελιστής Μᾶρκος στό ἔκτο κεφάλαιο τοῦ Εὐαγγελίου του ἀναφέρει ὅτι ὁ Κύριος ἀπέστειλε τούς μαθητές Του δύο-δύο στίς πόλεις τῆς Παλαιστίνης. Τότε οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι στίς περιοδεῖες τους ἀφενός μέν ἐκήρυτταν καί καλοῦσαν τούς

ἀνθρώπους νά μετανοήσουν, ἀφετέρου δέ ἄλειφαν μέ λάδι τούς ἀρρώστους καί τούς θεράπευαν³. Ἐπειδή ἡ ρίζα τῶν περισσοτέρων ἀσθενειῶν εἶναι ἡ ἁμαρτία, γι' αὐτό ἕνας ἀκόμη σκοπός τοῦ ἁγίου Εὐχελαίου εἶναι ἡ ἄφεση καί συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν, ἡ πνευματική δηλαδή θεραπεία τοῦ ἀσθενοῦς. Συγχωροῦνται οἱ ἁμαρτίες ἐκεῖνες πού διαπράχθηκαν ἐν ἀγνοία ἢ λησμονήθηκαν ἀπό τόν ἀσθενή.

Ἔτσι συναντᾶται τό Μυστήριο τοῦ ἁγίου Ἐλαίου ἢ Εὐχελαίου στήν Ἀποστολική Ἐκκλησία καί στήν ἐπιστολή τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου. Ἔτσι ἐξηγεῖται καί τό ὅτι τό Μυστήριο τελεῖται καί γιά ἀνθρώπους ὑγιεῖς σωματικά. Δέν εἶναι τό ἱερό Εὐχέλαιο, ὅπως ὑποστηρίζουν οἱ Λατῖνοι, «Ἐσχατον Χρίσμα» (extrême onction), οὔτε δίδεται μόνον στούς ψυχορραγούντες ὡς ἐφόδιο ζωῆς αἰωνίου, ἀφοῦ τέτοιο ἐφόδιο εἶναι μόνον ἡ Θεία Κοινωνία.

Ἡ ἀκολουθία τοῦ ἱεροῦ Μυστηρίου εἶναι μία κατανυκτική ἀκολουθία τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀρχίζει μέ τόν κατανυκτικό κανόνα καί ἔχει κατανυκτικές εὐχές, οἱ ὁποῖες ἀναγινώσκονται μετά ἀπό κάθε ἀποστολικό

καί εὐαγγελικό ἀνάγνωσμα. Τήν τελευταία εὐχή συνηθίζεται ὁ ἱερέας νά τή διαβάξει γονατιστός πρός τό κεφάλι τοῦ ἀρρώστου καί τῶν παρευρεθέντων πιστῶν.

Τά περισσότερα μυστήρια τελοῦνται ἀπό ἕνα ἱερέα ἢ ἐπίσκοπο. Τό μυστήριο, ὅμως, τοῦ Εὐχελαίου τελεῖται ἀπό ἐπτὰ (7) ἱερεῖς καί ἀναγινώσκονται ἐπτὰ ἀποστολικά καί ἐπτὰ εὐαγγελικά ἀναγνώσματα⁴. Σέ περίπτωση ἀνάγκης καί μὴ ἐπάρκειας τόσων ἱερέων, μπορεῖ νά τελεσθεῖ ἀπό τρεῖς, δύο ἢ καί ἀπό ἕνα ἱερέα πού ἀνήκει στήν ἐνορία τοῦ ἐνδιαφερο-

«... Μὴ ἂν ψυχὴν
μόνην, μήτε σῶμα
μόνον λέγεσθαι
ἄνθρωπον, ἀλλὰ
τό συναμφοτέρον,
ὄν δὴ κατ'εἰκόνα
πεποικέναι
Θεός λέγεται».

(Ἅγιος Γρηγόριος Παλαμᾶς)

μένου ή του άρρώστου. Ο άγιος Νικόδημος ο Άγιορείτης προτιμά τον έναν ιερέα, γιά να μή στεροϋνται οί χριστιανοί από την ωφέλεια του Μυστηρίου, σε περίπτωση μή έπαρκειας πολλών ιερέων.

Όσον άφορά στά συστατικά πού χρησιμοποιούνται κατά την τέλεση του Μυστηρίου είναι μόνον τό καθαρó λάδι, χωρίς άλλες άρωματώδεις ούσιες, όπως συμβαίνει κατά την καθαγίαση του άγίου Μύρου μέ τό όποιο χρίονται οί νεοφώτιστοι, μετά δηλαδή από τό άγιο Βάπτισμα. Παρατηρήσαμε πώς σε όρισμένες περιοχές της Κρήτης, όταν ο ιερέας άναγινώσκει τό ευαγγελικό άνάγνωσμα του καλου Σαμαρείτη και στό σημείο πού ο Σαμαρείτης συνάντησε τον ήμιθανή από τους ληστές Ίουδαίο και «του έδεσε τά τραύματά του, άφου τά άλλιψε μέ λάδι και κρασί»⁵, τότε άκριβώς ο ιερέας ρίχνει λίγο κρασί στό λάδι του Εϋχελαίου.

Στήν Έκκλησία μας δέν υπάρχει περιορισμός ως προς τον χρόνο ή ως προς τον αριθμό της τέλεσης του Μυστηρίου. Η μετάδοση του άγιασμένου έλαιου γίνεται από τον ιερέα πού τέλεσε τό Μυστήριο μέ χρίση (έπάλειψη) του άσθενούς, αλλά και των παρισταμένων πιστών ή φίλων σταυροειδώς στό μέτωπο, στό σαγόني, στά μάγουλα και στις δυό όψεις της παλάμης των χειρών. Τό άγια-

σμένο λάδι μπορεί να μεταφέρεται και σε άλλον τόπο από κληρικούς ή λαϊκούς.

Ίδιαίτερα συγκινητική είναι ή εϋχή, την όποία άναγινώσκει ο τέλεσας τό Μυστήριο ιερέας, καθώς χρίει τους παρισταμένους: «Πάτερ, Άγιε, ιατρέ και θεραπευτά των ψυχών και των σωμάτων ήμών, ίασε τον δούλον ή την δούλην σου (λέγει τό όνομα), εκ της περιεχούσης αυτόν ή αυτήν ψυχικής ή σωματικής άσθενείας και ζωοποιήσον διά της χάριτος του Χριστου σου».

Στό τέλος δέ της άκολουθίας συνηθίζεται ο προϊστάμενος κληρικός να επιθέτει στην κεφαλή του άρρώστου τό ιερό Ευαγγέλιο και να διαβάσει την τελευταία εϋχή του Μυστηρίου: «Βασιλεϋ άγιε, εϋσπλαγγχνε και πολυέλεε...». Μέ την ιερή αυτή άκολουθία ή Έκκλησία ως φιλόστοργη μητέρα έρχεται στό κρεβάτι του πόνου, πλησιάζει τους άσθενείς, τους στηρίζει στην πίστη και τους παρηγορεί. Εϋχεται για την υγεία των μελών της, πού είναι θείο δώρο, και συγχωρεί τις αναρίθμητες άμαρτίες των, έφόσον τελέσθηκαν από άγνοια και υπάρχει ή πρόθεση της μετάνοιας. Η ωφέλεια είναι μεγάλη και δίδεται σ' αυτούς πού την ζητούν μέ πίστη από τον Δωρεοδότη Χριστό.■

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Αναλυτικά για τό δογματικό αυτό θέμα βλ. π. Γεωργίου Μεταλληνού, *Η θεολογική μαρτυρία της έκκλησιαστικής λατρείας*, Άθήνα 1996, σσ. 336 κ.έ.

2. Μητρ. Δράμας Διονυσίου, «Ο ιατρός των ψυχών και των σωμάτων», Όμιλία επί τη ενάρξει Ίερατικού Συνεδρίου της Ίερās Μητροπόλεως Δράμας τό έτος 2000. (Βλ. Ίερās Μητροπόλεως Δράμας, *Τό Ίερόν Μυστήριο του Εϋχελαίου*, Δράμα 2000, σελ. 18. Η όμιλία περιέχεται στις σσ. 13-26).

3. Βλ. Ίακ. 5, 14-15. Ο Άδελφόθεος Ίάκωβος γράφει χαρακτηριστικά στην έπιστολή του και προτρέπει τους Χριστιανούς: «Κακοπαθεί τις έν ύμίν; προσευχέσθω· εϋθυμεί τις; ψαλλέτω· άσθενεί τις έν ύμίν; προσκαλεσάσθω τους πρεσβυτέρους της έκκλησίας, και προσευξάσθωσαν επ' αυτόν αλείψαντες αυτόν έλαίω έν τῷ όνόματι του Κυρίου· και ή εϋχή της πίστεως σώσει τον κάμνοντα, και έγερει αυτόν ο Κύριος· καν άμαρτίας ή πεποιηκώς, άφθησεται αυτός».

4. Ο αριθμός έπτά έχει μυστική, συμβολική και πνευματική έννοια.

5. Λουκ. 10, 30-37.

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ (6)

Οι σχέσεις τῶν γονιῶν πρὸς τὰ παιδιά τους

τοῦ Χαράλαμπου Μελεούνη-συνταξιούχου θεολόγου

Προϋποθέσεις γιὰ μία αποτελεσματικὴ διαπαιδαγώγηση τῶν παιδιῶν

Μεγάλη ἢ εὐθύνη τοῦ κάθε γονιοῦ στὴν ἐκπλήρωση μίας μεγάλης ἀποστολῆς, τῆς σωστῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν του. Τὸ ζήτημα ὅμως αὐτό, οὔτε ἀπλό, οὔτε εὐκολο εἶναι. Χρειάζεται καὶ χρόνο, ἀλλὰ καὶ ἀνάλογη συμπεριφορά. Παράδειγμα φωτεινό.

Γιὰ τὴν ἐξοικονόμηση, λοιπόν, τοῦ ἀπαιτούμενου χρόνου καὶ προπαντὸς γιὰ τὴ σημασία τοῦ παραδείγματος στὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν, θὰ ἀσχοληθοῦμε στὸ σημερινὸ ἄρθρο μας.

1. Περισσότερος χρόνος κοντὰ στὰ παιδιά.

Πολλοὶ γονιοὶ εἶτε ἐξαιτίας τῶν πολλῶν κοινωνικῶν ὑποχρεώσεων, τὶς ὁποῖες θεωροῦν – ὡς φαίνεται – ἀνώτερες ἀπὸ τὴν ἀγωγή τῶν παιδιῶν τους, εἶτε χάρη τῶν πολλῶν καὶ ἐξεζητημένων ἀπασχολήσεων καὶ διασκέδασέων τους, ποὺ κατέχουν γι' αὐτοὺς κεντρικότερη θέση ἀπὸ τὴν ἀγωγή τῶν παιδιῶν τους, εἶτε ἀκόμα καὶ ἀπὸ ἀγάπη δῆθεν πρὸς τὰ παιδιά τους, γιὰ νὰ ἐργασθοῦν περισσότερο γι' αὐτὰ καὶ νὰ τοὺς δώσουν περισσότερα ὑλικά ἐφόδια, κατασπαταλοῦν ὅλο τὸ χρόνο τους, χωρὶς νὰ τοὺς δίνεται ἢ εὐκαιρία νὰ ἔρθουν σὲ ἐπαφὴ μὲ τὰ παιδιά τους καὶ νὰ μιλήσουν στὴν εὐπλαστη, δεχτικὴ καὶ γόνιμη ψυχὴ τους. Χρειάζεται, λοιπόν, νὰ ἐξοικονομοῦν περισσότερο χρόνο, γιὰ νὰ παραμένουν μέσα στὸ σπίτι κοντὰ στὰ παιδιά τους. Ἡ σωστὴ οἰκογενειακὴ συντροφιά καὶ ἡ συνοχὴ ποὺ φέρνει στὴν οἰκογένεια εἶναι «ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ» γιὰ τὴ διατήρηση τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ θεσμοῦ.

Τὸ ἀντίθετό τῆς ἔφερε τὸ ξεχαρβάλωμα τῶν οἰκογενειακῶν σχέσεων καὶ ὅλες τὶς συγγενεῖς συνέπειες (ἔλλειψη ψυχικῆς ὑγείας, ἀντικοινωνικὴ συμπεριφορὰ κ.ἄ.).

2. Διδασκαλία μὲ λόγια καὶ ἔργα.

Ἡ ἀνάγκη αὐτὴ γίνεται πιὸ ἐπιτακτικὴ, ὅταν λάβει καλὴς ὑπόψη του πῶς τὰ παιδιά ἐκ φύσεως σέβονται τοὺς γονεῖς τους. Στὴ μικρὴ ἰδιαίτερα ἡλικία ποὺ εἶναι καὶ ἡ καταλληλότερη γιὰ τὴ διαπαιδαγώγηση τοῦ παιδιοῦ, ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς γονεῖς εἶναι βαθύς. Τὰ παιδιά θαυμάζουν τοὺς γονεῖς, τοὺς ζηλεύουν, νιώθουν ἀπόλυτη

ἐξάρτηση ἀπὸ αὐτοὺς. Οἱ γονεῖς εἶναι τὸ πᾶν γιὰ τὰ παιδιά τῆς ἡλικίας αὐτῆς.

Σ' αὐτὴ τὴν ἡλικία, ἐπομένως, ὀφείλει ὁ γονεὺς νὰ φροντίζει περισσότερο ἀπὸ κάθε ἐποχὴ καὶ πάνω ἀπὸ κάθε ἄλλη φροντίδα νὰ δώσει στὰ παιδιά του τὴν κατάλληλη ἀγωγή. Φτάνει μονάχα νὰ ὑπάρχει συνέπεια ἀνάμεσα στὶς συμβουλὲς καὶ στὴ ζωὴ τοῦ γονιοῦ.

Τὰ παιδιά, ὅσο κι ἂν τὰ ὑποτιμοῦμε, ἔχουν ἐπαρκῆ ἀντίληψη στὸ νὰ διακρίνουν κατὰ πόσο οἱ γονεῖς τους ἐφαρμόζουν ἐκεῖνα ποὺ τοὺς διδάσκουν. Ἄν παρατηρήσουν τὸ ἀντίθετο, ἂν διαπιστώσουν πῶς οἱ γονεῖς τους ὑποκρίνονται, πῶς ἄλλα διδάσκουν καὶ ἄλλα πράττουν, τότε δημιουργεῖται ἀντίδραση στὴν ψυχὴ τους. Ὑπάρχει κίνδυνος νὰ νομίσουν πῶς οἱ γονεῖς τους τὰ καταπιέζουν, τοὺς στεροῦν τὴν ἐλευθερία, τοὺς θέτουν περιορισμοὺς

ποὺ οἱ ἴδιοι καταπατοῦν. Κλονίζεται τότε ἡ ἐμπιστοσύνη τους στὴν ἀγάπη τῶν γονιῶν τους. Ἐπαναστατοῦν ἐσωτερικά. Κι ἀντὶ νὰ συμμορφωθοῦν στὶς ὑποδείξεις τους, προσπαθοῦν ν' ἀπομακρυνθοῦν, νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὴν κηδεμονία τους, γιὰ νὰ μπορέσουν καὶ αὐτὰ, ὅπως καὶ οἱ γονεῖς τους, νὰ κάνουν ὅ,τι τοὺς ἀρέσει.

Δὲν εἶναι βέβαια λίγα καὶ τὰ παιδιά ἐκεῖνα ποὺ ἀποθρασύνονται ἀπὸ τὴν ἄδικη αὐτὴ – ὅπως τὴ θεωροῦν – ἀξίωση τῶν γονιῶν τους νὰ τοὺς ἐπιβάλουν ἐκεῖνα ποὺ οἱ ἴδιοι καταπατοῦν, καὶ δὲ δέχονται κανένα ἔλεγχο καὶ καμιά ἐπέμβαση τῶν γονιῶν στὴν

ιδιωτικὴ τους ζωὴ.

Χρειάζεται, λοιπόν, καὶ πάλι, μεγάλη προσοχὴ ἀπὸ μέρους τῶν γονιῶν στὴ συνέπεια λόγων καὶ ἔργων. Στὴ διδασκαλία ὄχι μόνο μὲ τὰ λόγια, ἀλλὰ κυρίως μὲ τὸ φωτεινὸ τους παράδειγμα. Ἡ συμβουλὴ τοῦ Ἀπ. Παύλου στὸ μαθητὴ του Τιμόθεο «γίνου παράδειγμα γιὰ τοὺς πιστοὺς στὴν ὁμιλία, στὴ συμπεριφορὰ, στὴν ἀγάπη, στὴ πνευματικὴ ζωὴ, στὴν πίστη, στὴν ἀγνότητα» (Α' Τιμ. 4,12), βρῖσκει πλήρη ἐφαρμογὴ καὶ στὴ διαπαιδαγώγηση τοῦ γονιοῦ ἔναντι τῶν παιδιῶν του.

Θὰ δώσει στὰ παιδιά του νὰ καταλάβουν πῶς οἱ συμβουλὲς ποὺ τοὺς δίνει, δὲν εἶναι προῖον αὐταρχικότητας ἢ ἐγωισμοῦ, ἀλλὰ πηγάζουν ἀπὸ τὸν αἰώνιο λόγο τοῦ Θεοῦ. Εἶναι θέλημα στὸ ὁποῖο πρόθυμα ὑποτάσσεται καὶ ὁ

Χρειάζεται μεγάλη προσοχὴ ἀπὸ μέρους τῶν γονιῶν στὴ συνέπεια λόγων καὶ ἔργων. Στὴ διδασκαλία ὄχι μόνο μὲ τὰ λόγια, ἀλλὰ κυρίως μὲ τὸ φωτεινὸ τους παράδειγμα.

ίδιος, γιατί αποβλέπει στο αιώνιο συμφέρον μας. Κι επειδή ακριβώς τὰ ἀγαπᾶ, γι' αὐτὸ τὰ νουθετεῖ, γιὰ νὰ τοὺς δώσει τὴν εὐκαιρία, τὸν τρόπο καὶ τὴ δυνατότητα νὰ γίνουν μέτοχα τῶν μεγάλων εὐλογιῶν τοῦ Θεοῦ.

Δὲν σᾶς τὰ λέω αὐτά, – εἶναι σὰν νὰ τοὺς λέγει ὁ γονιὸς – γιὰ νὰ σᾶς ὑποτάξω στὴ δική μου θέληση, ἀλλὰ γιὰ νὰ προσαρμόσουμε ὅλοι μαζί, καὶ σεῖς καὶ ἐγώ, τὴ θέλησή μας πρὸς τὸ ἅγιο καὶ σωτήριο θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ γίνουμε ὅλοι μαζί πολῖτες τοῦ οὐρανοῦ.

Εὐτυχισμένα τὰ παιδιὰ πού θὰ ἔχουν τὴν καλὴ τύχη νὰ γαλουχοῦνται ἀπὸ τέτοιους γονιούς.

Εὐτυχισμένοι ὅμως καὶ οἱ γονιοὶ ἐκεῖνοι πού θὰ νιώθουν ἰκανοποίηση, γιατί ξεπλήρωσαν τὸ ἕνα, τὸ ἀνώτερο ἀπὸ κάθε ἄλλο, τὸ ἱερότερο καὶ ἀναντικατάστατο καθήκον πρὸς τὰ παιδιὰ τους.

Σχέσεις τῶν παιδιῶν πρὸς τοὺς γονιούς τους

Ἰερὸ πρᾶγμα γιὰ τὰ παιδιὰ οἱ γονιοί. Εἶναι ἐκεῖνοι πού τὰ ἔφεραν στὴ ζωὴ, οἱ συνεργοὶ τοῦ Θεοῦ στὴ συνέχιση τῆς δημιουργίας, ἐκεῖνοι πού τὰ ἀνάθρεψαν, πού τὰ διαπαιδαγόγησαν, πού τὰ μόρφωσαν καὶ πού ποιοὺς ξέρει, μὲ ποιὲς στερήσεις τὰ ἀποκατέστησαν ἐπαγγελματικὰ καὶ κοινωνικά.

Ποιὸς σεβασμὸς, λοιπόν, καὶ ποιά τιμὴ ἀρμόζει σ' αὐτούς! Δίκαια ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς στὸ Δεκάλογο, πού χάρισε στοὺς Ἰσραηλίτες στὴν ἔρημο τοῦ Σινᾶ, ἀμέσως μετὰ τὰ καθήκοντα πρὸς τὸ Θεό, θέτει τὸ καθήκον πρὸς τοὺς γονιούς «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴ μητέρα σου». Ὁ Ἀπ. Παῦλος συνιστᾷ πλήρη ὑπακοὴ πρὸς ἐκείνους πού συνετέλεσαν στὸ νὰ δοῦμε τὸ φῶς τῆς ζωῆς καὶ κουράστηκαν γιὰ τὴν ὑλικὴ καὶ πνευματικὴ μας ἀνατροφή. «Τὰ τέκνα, λέγει, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γὰρ ἐστὶν εὐάρεστον τῷ Κύριῳ» (Κολασ. 3,20).

Καθήκον, λοιπόν, ἀπαράβατο τῶν παιδιῶν εἶναι ἡ τιμὴ τῶν γονιῶν τους καὶ ἡ πλήρης ὑπακοὴ πρὸς ἐκείνους. Ἐκτὸς βέβαια, ἂν ἐκεῖνα πού μᾶς συμβουλεύουν εἶναι ἀντίθετα πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅποτε σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση, ὅπως καὶ σὲ κάθε ἄλλη περίπτωση, ἰσχύει ἡ βιβλικὴ ρῆση: «Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις» (Πράξ. 5,29).

Ἐνα ἄλλο καθήκον πρὸς τοὺς γονιούς εἶναι ἡ ἐξυπηρέτησή τους στὶς ἀρρώστιες καὶ στὰ γηρατειά τους. Ὅπως ἐκεῖνοι δὲν παρέλειπαν μὲ μεγάλη ὑπομονή, μὲ κόπο καὶ ξενύχτια, νὰ μᾶς ἐξυπηρετοῦν, νὰ ὑπομένουν τὶς ιδιοτροπίες μας, νὰ ξενυχτοῦν στὸ κρεβάτι μας, νὰ ξοδεύουν τὶς οικονομίες τους γιὰ τροφή, ἐνδυμασία, μόρφωση καὶ τὶς ποικίλες ἀνάγκες μας, ἔτσι καὶ τὰ παιδιὰ δὲν πρέπει νὰ ὑπολογίζονται κόπους, ἔξοδα, ξενύχτια καὶ ὅ,τιδήποτε ἄλλο, προκειμένου νὰ ἐξυπηρετήσουν τοὺς γο-

νιούς τους στὶς ἀρρώστιες, στὰ γηρατειά, στὶς ἀνάγκες καὶ στὶς δυσκολίες τῆς ζωῆς τους.

Ἐνα ἄλλο καθήκον, μεγάλης σημασίας κι αὐτό, εἶναι ἡ διατήρηση ἀγαθῆς μνήμης μετὰ τὸ θάνατό τους, πρᾶγμα πού ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν ἄψογη διαγωγή τους καὶ τὸν ἔντιμο βίο τους, γιατί αὐτὰ μαρτυροῦν τὴν ἠθικὴ ἐντιμότητα τῶν γονιῶν τους καὶ τὴν καλὴ ἀγωγή πού πήραν ἀπὸ αὐτούς, ἀπὸ τὸ σπίτι τους, ὅπως συνήθως λέμε.

Εὐτυχῶς πολλὰ παιδιὰ δείχνουν τέτοια συμπεριφορὰ, πού πραγματικὰ γίνονται καύχημα καὶ καμάρι γιὰ τοὺς γονιούς τους. Ἔτσι οἱ γονιοὶ «χαλαλίζουν» ὅλες τὶς στερήσεις καὶ τὶς ταλαιπωρίες πού υπέστησαν ἢ ὑφίστανται ἀκόμα γι' αὐτά.

Δυστυχῶς, ὅμως, ὑπάρχουν καὶ παιδιὰ, πού νομίζουν πὼς ἔχουν μόνο δικαιώματα, χωρὶς τὰ ἴδια νὰ νιώθουν καμιά ὑποχρέωση. Γι' αὐτὸ περιφρονοῦν τοὺς γονιούς τους, ἀπειθαρχοῦν, δὲν τοὺς ὑπολογίζουν καὶ τοὺς τραυματίζουν ψυχικὰ, ἀποδίδοντάς τους λύπη ἀντὶ χαρὰ καὶ ἀνακούφιση.

Δὲν εἶναι δὲ λίγα καὶ τὰ παιδιὰ ἐκεῖνα πού αὐθαδέστατα φωνάζουν πὼς οἱ γονιοὶ εἶναι ὑποχρεωμένοι στὰ παιδιὰ, ἐνῶ αὐτὰ δὲν ἔχουν καμιά ὑποχρέωση, διότι δὲν τὰ ρώτησαν, ἂν ἤθελαν νὰ τὰ φέρουν στὴ ζωὴ. Λὲς καὶ ὑπῆρχε τρόπος ἐπικοινωνίας καὶ δὲν τὸν χρησιμοποίησαν.

Βέβαια, ἂν τὰ παιδιὰ γεννηθοῦν ἀνάπηρα, ἐλαττωματικὰ, προβληματικὰ, τότε οἱ γονιοὶ ἔχουν ὑποχρέωση νὰ τὰ φροντίζουν «ἐφ' ὅρου» ζωῆς, χωρὶς καμιά ἀπαίτηση ἀπὸ τὰ παιδιὰ. Νὰ εἶναι ὅμως ὑγιέστατα, νὰ σφύζουν ἀπὸ ζωὴ, νὰ χαίρονται τὰ ἀγαθὰ τῆς ζωῆς καὶ νὰ ἔχουν παράπονα ἀπὸ τοὺς γονιούς τους, νὰ νομίζουν πὼς τοὺς βγήκε ξινό, γιατί τάχα τὰ ἔφεραν στὴ ζωὴ, χωρὶς νὰ τὰ ρωτήσουν καὶ νὰ θεωροῦν τοὺς γονιούς τους ἰσόβια ὑποχρεωμένους ἀπέναντί τους, στὸν ἑαυτό τους, ὅμως, νὰ μὴν ἀναγνωρίζουν καμιά ὑποχρέωση ἔναντι τῶν γονιῶν τους, γιὰ τὶς τόσες φροντίδες, στερήσεις, σκέψεις καὶ ἀγωνίες πού τράβηξαν ἢ τραβοῦν ἀκόμα γιὰ χάρη τους, εἶναι φοβερὴ ἀχαριστία. Ἀχαριστία ὄχι μόνον πρὸς τοὺς γονιούς τους ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ Θεό, πού εἶναι ὁ χορηγὸς τῆς ζωῆς.

Ἀλίμονο, ἂν ἐσκέπτοντο κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ οἱ γονιοὶ! Τότε θὰ ἀπέφευγαν νὰ φέρουν παιδιὰ στὸν κόσμο, ἐφόσον δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ συνεννοηθοῦν ἐκ τῶν προτέρων μαζί τους καὶ ἔτσι ἡ κορωνίδα τῆς δημιουργίας, ὁ ἄνθρωπος, θὰ κινδύνευε νὰ ἐκλείψει ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς!

Εὐτυχῶς, ὅμως, πού τὰ παιδιὰ αὐτὰ μὲ τὴν ἀχαρακτήριστη αὐτὴ ἀχαριστία εἶναι λίγα καὶ ἔτσι καὶ οἱ γονιοὶ μὲ εὐχαρίστηση φέρνουν παιδιὰ στὸν κόσμο, καὶ ὅλοι μαζί, γονιοὶ καὶ παιδιὰ, χαίρονται καὶ ἀπολαμβάνουν τὰ ἀγαθὰ τῆς δημιουργίας. ■

Ἐκτρωση μετά ἀπό μή ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα προγενετικοῦ ἐλέγχου

τοῦ Ἀρχιμ. Μακαρίου Γκρινιεζάκη

Οἱ ἐκτρώσεις εἶναι ἴσως τό μοναδικό βιοηθικό ζήτημα πού ἀπό τά πρῶτα χριστιανικά χρόνια ἔχει ἐκκλησιαστικά καί θεολογικά διασαφηνιστεῖ. Γι' αὐτό μέ μία πρόχειρη ἔρευνα στά ἐκκλησιαστικά συγγράμματα, ἀκόμα καί σέ αὐτά τῶν πρῶτων χριστιανικῶν αἰώνων, θά ἀνακαλύψει κανεῖς πολλές πληροφορίες καί συγκεκριμένες θέσεις ἐπί τοῦ ζητήματος, ἀκόμα καί ἀποφάσεις Συνόδων τόσο τοπικῶν, ὅσο καί Οἰκουμενικῶν, οἱ ὁποῖες δηλώνουν τό πόσο ἡ Ἐκκλησία θέλησε νά ἀσχοληθεῖ σοβαρά μέ τό συγκεκριμένο ἀνθρωπολογικό ζήτημα.

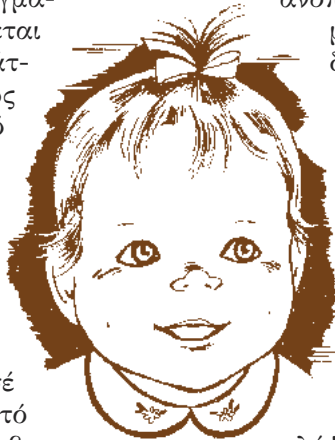
Εἶναι σαφές ὅτι γιά νά μελετηθεῖ τό θέμα τῶν ἐκτρώσεων θά πρέπει πρωταρχικά νά ὀριστεῖ τό πότε ἀρχίζει ἡ ζωή. Διότι ἂν πραγματικά ὑπάρχει ζωή καί αὐτή διακόπτεται βιαίως, τότε ἀδιαμφισβήτητα διαπράττεται μία ἐφάμαρτη πράξη. Ἄν ὅμως δέν ὑπάρχει ζωή κατά τή στιγμή πού ἐνεργεῖται ἡ ἐκτρωση, ἀλλά μιλοῦμε γιά ὑπαρξη ἑνός βιολογικοῦ ὕλικου, τό ὁποῖο προκύπτει ἀπό τήν ἔνωση τοῦ ὠαρίου καί τοῦ σπερματοζωαρίου, τότε εἶναι αὐτονόητο ὅτι δέν ὑφίσταται κανένας ἠθικός ἐνδοιασμός, καί μποροῦν εὐκόλα ἰατροί, ἐρευνητές καί γονεῖς νά προβαίνουν σέ ὅποιαδήποτε πράξη καταστρέφει τό ἔμβρυο. Ἀποτελεῖ, λοιπόν, τό ἔμβρυο ἀνθρώπινη ὄντοτητα; Πότε ἀρχίζει ἡ ζωή, πότε τό πρόσωπο, πότε ἡ σωματική καί πότε ἡ ψυχική ὑπόσταση, πότε τό ἔμβρυο ἔχει δικαιώματα στή ζωή, πότε ὑπάρχουν ἠθικοί ἐνδοιασμοί καί πότε καταλύονται, εἶναι μερικά ἀπό τά πολλά ἐρωτήματα πού τίθενται, ὅταν μιλοῦμε γιά διακοπή τῆς κυήσεως καί κατ' ἐπέκταση γιά καταστροφή τοῦ ἐμβρύου.

Ἦναι ἕνα δέσμη ἀπαντήσεων στά ἐρωτήματα αὐτά, τά ὁποῖα μάλιστα παρουσιάζουν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον. Μερικές ἀπό τίς ἀπαντήσεις γιά τό πότε ἀρχίζει ἡ ζωή τοῦ ἐμβρύου εἶναι: τό σκίρτημά του, ἡ στιγμή δηλαδή πού ἡ μητέρα νιώθει γιά πρώτη φορά τό ἔμβρυο νά κινεῖται στή μήτρα της, ἡ βιωσιμότητά του, δηλαδή τό πιό πρῶτο χρονικό σημεῖο κατά τό ὁποῖο τό ἔμβρυο μπορεῖ νά ἐπιβιώσει ἔξω ἀπό τή μήτρα, ἡ γέννηση,

ὅταν δηλαδή τό ἔμβρυο ἔχει ἀποδείξει τό δικαίωμα του στή ζωή, πράγμα πού περιλαμβάνει καί τήν ἀπουσία σοβαρῶν νοσημάτων ἢ ἀναπηριῶν¹, ἀκόμα ἡ ἐμφύτευση τοῦ ζυγώτη στή μήτρα, ἡ διαφοροποίηση τῶν κυττάρων, ἡ δημιουργία τοῦ νευρικοῦ στελέχους τήν δέκατη τέταρτη μέρα², κάτι πού ἀποτελεῖ ἀξίωμα γιά τή σύγχρονη θεωρία τοῦ προεμβρύου³.

Σύμφωνα μέ τήν ὀρθόδοξη θεολογία, σημεῖο ἀναφορᾶς γιά τό ξεκίνημα τῆς ζωῆς ἀποτελεῖ ἡ γονιμοποίηση, ἡ στιγμή δηλαδή τῆς ἐνώσεως τοῦ ὠαρίου μέ τό σπερματοζωάριο. Κατά τή στιγμή αὐτή, πού θεωρεῖται ἱερή γιά τήν πατερική καί ἐκκλησιαστική γραμματεία, ἐπιτελεῖται ἕνα ἀνυπολόγιστος σημασίας γεγονός: ἡ ἀρχή μίας νέας αἰωνιότητος. Ἡ γονιμοποίηση δέ συνιστᾷ μόνο τή βιολογική ἀρχή τοῦ ἀνθρώπου, πού ἔχει ἀρχή καί τέλος, ἀλλά καί τήν ψυχική, πού ἔχει ἀρχή ἀλλά δέν ἔχει τέλος. Ἡ ψυχική ἀρχή τοῦ ἀνθρώπου πραγματώνεται μέ τήν ἐμφύχωση. Ἐπομένως ἡ ἀνθρώπινη ζωή ξεκινᾷ ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς συλλήψεως, ἀφοῦ ἡ στιγμή αὐτή εἶναι ταυτόχρονη μέ τήν ἐμφύχωση τοῦ ἀνθρώπου. Ὅσο περισσότερο ἀπομακρύνουμε τήν ἀρχή τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἀπό τή στιγμή τῆς συλλήψεως, τόσο μεγαλύτερο γίνεται τό παράθυρο γιά τήν ἀποδοχή τῆς ἐκτρώσεως, τοῦ ἐμβρυϊκοῦ πειραματισμοῦ, τῆς χρήσης τῶν βλαστικῶν κυττάρων καί τῆς ἐμβρυϊκῆς ἔρευνας⁴.

Πολύ χαρακτηριστικά ἔχει σημειωθεῖ ὅτι τό γεγονός τῆς γονιμοποίησης ἀπό μόνο του εἶναι τό μεγαλύτερο γεγονός τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τότε ἀρχίζει ὁ ἀνθρώπος. Ὡς τή στιγμή ἐκεῖνη ἔχουμε ἀνεξάρτητα γεννητικά κύτταρα, τούς γαμέτες, πού ἀπό μόνα τους εἶναι καταδικασμένα νά παραμείνουν ὡς ἔχουν. Μόλις ἀρχίσει ἡ γονιμοποίηση καί σχηματισθεῖ ὁ ζυγώτης, δημιουργεῖται ἕνας ἄνθρωπος καί ὄχι ἕνα ἀνθρώπινο βιολογικό ὕλικό. Ὁ ζυγώτης οὔτε ἐπαναγονιμοποιήσιμος εἶναι, διότι ἔχει πλέον ὀριστικοποιηθεῖ ἡ γενετική προοπτική του, οὔτε ἡ διαδικασία τῆς γονιμοποίησης εἶναι ἀντιστρεπτή. Ἀπό ἐκεῖ καί πέρα ἀρχίζει ἡ πορεία τῆς ψυχοσωματικῆς τελειώσεως τοῦ ἀνθρώπου⁵.

Ἐπομένως, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἐμμένει σταθερά, ἀπό τούς πρώτες αἰῶνες ἕως καί σήμερα, στήν ἄποψη ὅτι ἀπό τή στιγμή τῆς συλλήψεως, ὑπάρχει ἕνα μοναδικό ἀνθρώπινο ὄν, τό ὁποῖο ἀναγνωρίζεται ὡς πρόσωπο, ἕνα ὄν σέ κοινωνία μέ τό Θεό καί τά ἄλλα πρόσωπα. Ἔτσι ἡ ὁποιαδήποτε διακοπή τῆς ζωῆς τοῦ ἐμβρύου, σέ ὁποιοδήποτε στάδιο τῆς ἐξέλιξής του, ἰσοδυναμεῖ μέ φόνο καί μέ ἀφαίρεση ἀνθρώπινης ζωῆς· γι' αὐτό ἡ Ἐκκλησία δέ δέχεται καί δέν μπορεῖ νά εὐλογήσει ὁποιαδήποτε μορφή ἐκτρώσεως.

Ὡστόσο ἀκόμα καί στό θέμα τῶν ἐκτρώσεων, πού φαίνεται νά εἶναι ξεκάθαρο γιά τήν Ἐκκλησία, ὑπάρχουν περιπτώσεις πού κάποιοι εἶναι περισσότερο διαλλακτικοί ἢ ἀπολύτως θετικοί. Αὐτές εἶναι οἱ λεγόμενες «ἰδιαίτερες» ἢ «δύσκολες» περιπτώσεις, ὅπως τίς ὀνομάζει ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη τῆς βιοηθικῆς. Καί ἡ κυριότερη ἀπό αὐτές φαίνεται νά εἶναι, ὅταν προτείνεται ἡ ἐκτροφή μετά ἀπό μὴ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα προγενετικού ἐλέγχου, ὅταν δηλαδή ἡ ἀμνιοκέντηση ἢ ἡ βιοψία χοριακῆς λάχνης ἔχει διαγνώσει γενετικές ἀνωμαλίες, ἀτέλειες ἢ γενετικά σύνδρομα.

Πρέπει ἐδῶ νά σημειωθεῖ ὅτι ὁ μαζικός προγενετικός ἔλεγχος ἔχει περιγραφεῖ μέ στρατιωτικούς ὅρους σάν «ἐπιχείρηση ἀναζήτησης καί καταστροφῆς». Μοναδικός σκοπός του εἶναι ἡ ἀνίχνευση γενετικῶν ἀνωμαλιῶν -ὅπως εἶναι π.χ. τό σύνδρομο Down, ἡ δισχιδῆς ράχις, ἡ νόσος Tay-Sachs, ἢ τό σύνδρομο Lesch-Nyhan (πού ἐκδηλώνεται μέ ὑπερουριαιμία καί συνοδεύεται ἀπό ἀνεξέλεγκτη καί ἀκατανίκητη τάση αὐτοακρωτηριασμοῦ)- μέ σκοπό τήν ἐκτροφή τῶν ἀνεπιθύμητων ἐμβρύων. Ἐντούτοις, μέ τήν ταχεῖα πρόοδο στή γονιδιακή θεραπεία, κάποια μορφή γενετικοῦ ἐλέγχου θά γίνεῖ ὑποχρεωτική καί ἐπιθυμητή, στό μέτρο πού ὀρισμένες ἀνωμαλίες μποροῦν νά διορθωθοῦν μέσα στή μήτρα⁶.

Τά ἀποτελέσματα τοῦ προγενετικοῦ ἐλέγχου, ἂν δέν εἶναι τά ἀναμενόμενα, μποροῦν νά προσφέρουν ἕνα ἄλλοθι σέ γιατρούς καί γονεῖς γιά τή θανάτωση τοῦ ἐμβρύου χωρίς ἀναστολές. Ἔτσι ἐξηγεῖται τό ὅτι στήν Ἀμερική τό 50% τῶν ἐκτρώσεων ὀφείλεται σέ μὴ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα προγενετικοῦ ἐλέγχου⁷.

Ὡστόσο, ἡ θανάτωση τοῦ ἐμβρύου, ὅταν τά ἀποτελέσματα τοῦ προγενετικοῦ ἐλέγχου δέν εἶναι τά ἐπιθυμητά, ἀποτελεῖ βασικό πρόβλημα γιά τήν Ἐκκλησία, τό ὁποῖο δημιουργεῖ ἀνυπέρβλητους ἐνδοιασμούς καί ἠθικά διλήμματα. Ἡ Ἐκκλησία πι-

στεύει, καταρχάς, ὅτι ἕνα «ἐλαττωματικό» παιδί, ἢ παιδί μέ εἰδικές δυνατότητες, μπορεῖ νά ἀποτελέσει τό ἔναυσμα σωτηρίας πολλῶν ἀνθρώπων, ἰδιαίτερα δέ, αὐτῶν πού πρόσκεινται στό οἰκογενειακό του περιβάλλον. Ἐνα τέτοιο παιδί μπορεῖ νά σταθεῖ ὡς κλήση γιά μία ἀνώτερη ἐπικοινωνία μέ τό Θεό. Ἄς μὴν ξεχνοῦμε τίς ἀναφορές ἀπό τό ἱερό Εὐαγγέλιο, ὅτι γιά νά φτάσει κανεῖς στόν τελικό προορισμό χρειάζεται νά περάσει ἀπό πολλές θλίψεις καί δοκιμασίες, οἱ ὁποῖες θά τόν ἐξαγιάσουν καί θά τόν καθάρουν: «ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καί βιασताὶ ἀρπάξουσιν αὐτήν⁸», «στενή καί τεθλιμμένη ἡ ὁδός ἡ ἀπάγουσα ἡμᾶς εἰς τήν ζωήν⁹», «διά πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ¹⁰», «ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται¹¹».

Ὁ βασικός ἀγώνας τοῦ κάθε πιστοῦ εἶναι τελικά νά δεχθεῖ τόν ἄλλο ὅπως εἶναι, χωρίς νά θέλει

νά τόν προσαρμόσει στά δικά του μέτρα καί στίς δικές του ἀπαιτήσεις. Αὐτό εἶναι μία μορφή βίας γιά τόν ἄνθρωπο κάθε ἐποχῆς, διότι σημαίνει ὅτι πρέπει νά καταργήσῃ καθετί τό ὁποῖο προσδίδει αὐξηση τοῦ ἐγωισμοῦ του καί τοῦ θελήματός του.

Σήμερα γενικότερα ὑπάρχει πρόβλημα στίς ἀνθρώπινες σχέσεις, διότι στόν πλησίον βρισκομε μόνο ἐλαττώματα καί ὄχι χαρίσματα.

Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία περισσότερο βλέπει ἐσχατολογικά. Ἡ βιολογική ζωὴ ἔχει φθορά,

ἐφήμερη ταυτότητα, παροδικότητα καί ἐκτυπη τή σφραγίδα τῆς πτώσης πρὸς τό θάνατο. Ἀπό τή στιγμή τῆς γεννήσεως ἀρχίζει ἡ λειτουργία τῆς φθορᾶς καί ἡ πορεία πρὸς τό θάνατο. Συνήθως φοβόμαστε μήπως γεννηθεῖ ἕνα παιδί ἀνάπηρο, ἐνῶ ξέρομε ὅτι βασική ἀναπηρία γιά ὄλους μας δέν εἶναι ἡ ἀσθένεια, ἀλλά ὁ θάνατος. Γι' αὐτό ἐκεῖνο πού ἀξίζει καί ἀποτελεῖ κυρίως δῶρο στόν ἄνθρωπο εἶναι ἡ ἀθανασία. Ἄλλωστε ἡ φροντίδα γιά τή γέννηση ἔχει μεγαλύτερη σημασία ἀπό τήν προσπάθεια μεταθέσεως τοῦ θανάτου. Ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς εἶναι πολύ σημαντικότερη ἀπό τήν παράτασή της. Γιατί, ἐνῶ ἡ γέννηση εἶναι ἀρχή, ὁ θάνατος δέν εἶναι τέλος. Εἶναι μία ἄλλου εἶδους ἀρχή. Ἡ πρώτη δέν ἐπιδέχεται ἀναβολή. Ἡ ὑπάρχουμε ἢ ὄχι. Ὁμως ὄλοι ὅσοι ζοῦμε εἶναι βέβαιο ὅτι θά πεθάνουμε. Τό πρόβλημα εἶναι ὅτι δέ ζοῦν ὄλοι ὅσοι θά μπορούσαν νά ζήσουν¹².

Ἡ ἰδιότητα τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου δέν καθορίζεται ἀπό τήν ἰατρική διάγνωση ἢ τό ἀποτέλεσμα τοῦ προγενετικοῦ ἐλέγχου, ἀλλά ἀπό τή

Ἡ ἰδιότητα τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου δέν καθορίζεται ἀπό τήν ἰατρική διάγνωση ἢ τό ἀποτέλεσμα τοῦ προγενετικοῦ ἐλέγχου, ἀλλά ἀπό τή Θεία Πρόνοια.

Θεία Πρόνοια. Ένα ανεγκέφαλο παιδί που θεωρείται «άχρηστο» και ίσως όχι έξοκληρού ανθρώπινο από μία αύστηρά κοινωνική σκοπιά, στά μάτια του Θεού είναι ένα πρόσωπο. Όταν κάνουμε κρίσεις σχετικά με ζωή και θάνατο, ή αλήθεια αυτή παραμένει θεμελιώδης. Στά μάτια του Θεού, ούτε η αρρώστια ούτε ο θάνατος αποστερούν τό ανθρώπινο πλάσμα από τήν ιδιότητα του προσώπου¹³.

Δέ γνωρίζουμε τό σχέδιο τής οικονομίας του Θεού για τό συγκεκριμένο άτομο που θά γεννηθεί «ελαττωματικό», αλλά είναι σίγουρο ότι ένα ελαττωματικό παιδί δέ σημαίνει λιγότερα δικαιώματα στη ζωή. Έν τοιαύτη περιπτώσει και διατηρώντας αυτή τή λογική, πρέπει νά θανατώνονται και όλα τά παιδιά, τά όποια αποκτούν κάποιο ελάττωμα αργότερα, από κάποιο άτύχημα ή κάποια ασθένεια. Ή νά θανατώνονται και οί ήλικιωμένοι που ένδεχομένως πάσχουν από κάτι παρόμοιο και άνιατο. Αντίθετα μέ αυτή τή θέση, μήπως θά πρέπει νά υιοθετήσουμε τήν αντίθετη άποψη, ότι δηλαδή ή Έκκλησία δείχνει ιδιαίτερη ευαισθησία σ' αυτούς τούς ανθρώπους, που πάσχουν και παρουσιάζουν μία σωματική ή άκόμη και διανοητική δυσκολία;

Πιστεύουμε ότι τό πρόβλημα αυτών των παιδιών, τελικά, περισσότερο έννοχλει έμάς. Όταν πρόκειται νά γεννηθεί ένα τέτοιο παιδί, σχεδόν κανείς δέ σκέφτεται αυτόν που θά έρθει στον κόσμο, τά προβλήματα που ένδεχομένως θά έχει, τήν κοινωνική αποδοκιμασία, τό γενικό θέμα επιβίωσης. Ο άκρατος έγωκεντρισμός μας μάς οδηγεί σ' έναν τρόπο σκέψης καθαρά ώφελιμιστικό, που μάς ώθει στό νά σκεπτόμαστε μόνο τον περιορισμό τής άνετης ζωής μας, τήν άφοσίωση που πρέπει νά δείξουμε, τή φροντίδα, τήν άποστροφή του έγώ μας, τήν κοινωνική ύποτίμηση, τον περιορισμό του χρόνου μας και τής ελευθερίας μας. Μπορεί νά παρατηρήσει κανείς ότι αυτά τά παιδιά, ιδιαίτερα αυτά που πάσχουν από σύνδρομο Down, ζούν σέ ένα ξεχωριστό κόσμο που έμεις δέν μπορούμε νά προσεγγίσουμε. Ζούν χαρούμενα και χαίρονται για ό,τι είναι. Χαίρονται αυτό που είναι.

Ή από μέρους μας διακοπή ζωής δηλώνει τή δική μας πνευματική άναπηρία. Τό έμβρυο, μέ όποιεσδήποτε άνωμαλίες κι άν έχει, δέν καθίσταται άνθρωπος, ψυχοσωματική όντότητα, πρόσωπο κατ' εικόνα Θεού μόνο από τή γέννησή του. Από τή στιγμή τής συλλήψεως του αρχίζει νά λειτουργεί ως σώμα και ψυχή, ως καθ' ολοκληρίαν άνθρωπος. Ή στέρηση τής επικοινωνίας μας μέ τά πρόσωπα αυτά, δηλώνει τό άκοινωνήτο τής δικής μας ψυχής, τήν άκοινωνησία μεταξύ μας και μεταξύ του Θεού. Τό δικαίωμα κοινωνίας μπορεί και πρέπει νά έχουν όλοι οί άνθρωποι, άκόμα κι αυτοί που

στά σαρκικά μας μάτια φαίνονται άνάπηροι. Ή πραγματικότητα, όμως, που κρύβεται πίσω από τήν άναπηρία τους, είναι άλλη: ότι ζούν, επικοινωνούν, έχουν ταπεινώση, αγαπούν τό Θεό. Πράγματα που έμεις μπορεί κατά μέγιστο βαθμό νά στερούμαστε.

Ή Έκκλησία, όποιαδήποτε άποτελέσματα και άν άποκαλύψει ό προγενετικός έλεγχος, άναγνωρίζει τά έμβρυα ως πρόσωπα και ως ψυχοσωματικές ύποστάσεις. Άναγνωρίζει επίσης τήν ανάγκη άγώνα για τή σωτηρία του καθενός και τό έκούσιο σήκωμα του προσωπικού σταυρού. Και αυτό τό κάνει όχι διότι θέλει νά ταλαιπωρεί και νά βασανίζει τον άνθρωπο, αλλά διότι έξετάζει τά θέματα και λαμβάνει άποφάσεις γι' αυτά μέ μία έσχατολογική προοπτική. Ή μητέρα, ό πατέρας, ή οικογένεια, καλούνται νά δεχθούν τό παιδί, όποιοδήποτε κι άν είναι αυτό, άφου τελικά αυτό είναι τό δικό τους παιδί, τό παιδί που τούς έστειλε ό Θεός. ■

Υποσημειώσεις

1. Breck John. *Procreation and the Beginning of Life*. In the book: Breck John. *The Sacred Gift of Life, Orthodox Christianity and Bioethics*. New York: St. Vladimir Press 1998; 127-139. Βλέπε επίσης: Αρχιμανδρίτου Νικολάου Χατζηνικολάου. *Φύση και Status του έμβρύου, Όρθόδοξη Χριστιανική Προσέγγιση*. Στο Βιβλίο: Αρχιμανδρίτου Νικολάου Χατζηνικολάου. *Ελευθερι από τό Γονιδίωμα, Προσεγγίσεις Όρθόδοξης Βιοηθικής*. Κέντρο Βιοϊατρικής Ήθικής και Δεοντολογίας. Έκδόσεις Σταμούλη. Αθήνα 2002, 179-191.
2. Edwards RG. *New Ethical Implications on Human Embryology*. *Human Reproduction* 1986; 1(4):277-278.
3. Warnock M. *Do Human Cells Have Rights?* *Bioethics* 1987; 1(1):1-14. Βλέπε επίσης: Αρχιμανδρίτου Μακαρίου Γρινιεζάκη. *Η Θεωρία του Προεμβρύου*. Στο Βιβλίο: *Κλωνοποίηση, Ήθικοκοινωνικές και Θεολογικές Συνιστώσες*, Έκδόσεις Ακρίτας, Σειρά Παντοδαπά τής Βιοηθικής, Τόμος 1ος, Αθήνα, 2005, σελ. 114-126.
4. Breck John, όπ. π.
5. Αρχιμανδρίτου Νικολάου Χατζηνικολάου. *Φυσιολογία τής Αναπαραγωγής και Θεολογία τής ανθρώπινης ζωής*. Στο Βιβλίο: Αρχιμανδρίτου Νικολάου Χατζηνικολάου. *Ελευθερι από τό Γονιδίωμα, Προσεγγίσεις Όρθόδοξης Βιοηθικής*. Κέντρο Βιοϊατρικής Ήθικής και Δεοντολογίας. Έκδόσεις Σταμούλη. Αθήνα 2002, σελ. 159-177.
6. Breck John, *The sacred gift of life*, pg. 247.
7. Μακαρίου Γρινιεζάκη Αρχιμανδρίτου, «*Νομική έπάρκεια ή άνεπάρκεια στά σύγχρονα έπιτεύγματα τής ιατρικής βιοτεχνολογίας*» *Ηράκλειον* 2000, σελ. 36.
8. Μαθ. 11, 12.
9. Μαθ. 7, 14.
10. Πράξ. 14, 22.
11. Μαθ. 10, 22.
12. Ανέστη Κεσελόπουλου, «*Σύγχρονες προκλήσεις βιοηθικής*», στον Τόμο από τό παγκρήτιο θεολογικό συνέδριο στά Χανιά, 1997, σελ. 148.
13. Breck John, *Βιοηθική και Όρθοδοξία* στο περιοδικό *Σύναξη*, τεύχος 68, σελ. 14.

Ὁμιλία ἐπί τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου νεομάρτυρος Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου

Σεβ. Μητροπολίτου Κώου & Νισύρου κ. Ναθαναήλ

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τῶν τιμίων εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου καὶ τῆς εὐγενοῦς προσκλήσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ρόδου κ.κ. Κυρίλλου, συνεκάλεσεν ἡμᾶς σήμερον εἰς τόν ἱστορικόν τοῦτον Ἱερόν Ναόν, Σεβασμιώτατοι ἅγιοι ἀδελφοί, εὐλαβές Πρεσβυτέριον, Ἐντιμότατοι Ἀρχοντες καὶ Λαέ τοῦ Κυρίου περιούσιε, διὰ νά συνεορτάσωμεν ἐν κατανύξει ψυχῆς βαθεῖα καὶ πνευματικῇ χαρᾷ ὑπερβαλοῦση τὴν μεγάλην ἑορτὴν καὶ πανήγυριν ταύτην τοῦ ἁγίου ἐνδόξου νεομάρτυρος Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου, τοῦ ἐν Ρόδῳ μαρτυρήσαντος, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ὁποίου ἀγάλονται σήμερον πνευματικῶς αἱ Νῆσοι Ὑδρας καὶ Ρόδου. Ἡ μὲν ὡς βλαστήσασαν αὐτόν ὡς ἄνθος καὶ ρόδον πανεύοισμον, ἡ δὲ ὡς δεξαμένη τὸ αἷμα αὐτοῦ τὸ σεβάσιμον.

Ὁ θεῖος οὗτος τῆς θεοσεβείας πρόμαχος, τὸ τερπνόν τῶν μαρτύρων ἀγλαΐσμα, ἐγεννήθη ἐν τῇ νήσῳ Ὑδρα τὸ ἔτος 1770, μοναχογιός τοῦ Μιχαήλ καὶ τῆς Μαρίας Δημαμᾶ. Ἀπὸ μικρός ὁ Κωνσταντίνος, βλέποντας τὴ φτώχεια στὴν ὁποία ζοῦσαν, σχεδίαζε νά φύγῃ ἀπὸ τὴν Ὑδρα, μέ σκοπὸ νά βοηθήσῃ τὴν οἰκογένειά του. Πρᾶγμα πού ἔκαμε στὰ 18 του χρόνια, ὅταν κρυφά μπαρκάρισε γιὰ τὴν Ρόδο. Ἐδῶ ἔπιασε δουλειά στόν ταρσανά καὶ ἀργότερα στό κατάστημα τοῦ Νικολάου Καλόγλου κοντά στόν Ἱερό Ναὸ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων.

Γρήγορα ἔγινε ἀγαπητός στοὺς Ἕλληνες καὶ Τούρκους πελάτες. Πηγαίνοντας τίς ἐλεύθερες ὥρες του γιὰ ψάρεμα, γνώρισε τόν ὑπασπιστὴ τοῦ Τούρκου διοικητοῦ τῆς Ρόδου Χασάνμπεη. Αὐτὸ δὲν ἄρεσε στόν Καλόγλου, ὁ ὁποῖος τόν ἀπέλυσε. Ὁ

τούρκος φίλος του, ἐκτιμῶντας τὴν εὐγένεια καὶ τὴν ἀξιοσύνη τοῦ νεαροῦ χριστιανοῦ, τόν συνέστησε στόν Χασάνμπεη πού τοῦ ἔδωσε ἐργασία στόν στάβλο τοῦ σεραγιοῦ, γεγονός γιὰ τὸ ὁποῖο τόν ἀπέφευγαν οἱ Ἕλληνες φίλοι του.

Σύντομα ὁ Χασάνμπεη τόν συμπάθησε καὶ τόν ἔκανε ὑπασπιστὴ του δίνοντάς του καὶ ἀνάλογο μισθό. Ἀξίωμα τοῦχος πιά ὁ Κωνσταντίνος ἄρχισε νά ζῆ πολυτελῶς καὶ νά γλεντᾷ μέ τοὺς Τούρκους. Μίαν ἡμέρα, μετὰ ἀπὸ ὀλονύκτιο γλέντι καὶ πιθανόν ἐνῶ ἦτο μεθυσμένος, ὁ Χασάνμπεη τοῦ ἔκαμε περιτομὴ καὶ τοῦ ἔδωσε καὶ τὸ ὄνομά του «Χασάν» καὶ ἔτσι ὁ Κωνσταντίνος ἐξιλαμίσθη, γεγονός γιὰ τὸ ὁποῖον μᾶλλον κολακεύθηκε, ἀφοῦ θά μπορούσε νά στέλνῃ χρήματα καὶ στοὺς γονεῖς του. Κάποτε, πλούσιος πιά ἀξίωμα τοῦχος, νοστάλησε τὴν οἰκογένειά του, πού ἐν τῷ μεταξύ ἔμαθε τὸ γεγονός καὶ ὁ μὲν πατέρας του ἀπὸ τὴ λύπη του ἀπέθανε, ἡ δὲ μητέρα του τόν ξέγραψε.

Ὁ Κωνσταντίνος ἔφτασε στὴν Ὑδρα μέ μεγάλη ἀκολουθία, μὰ ὅλοι τοῦ γύρισαν τὴν πλάτη στὴν ἀγορά, ἐνῶ ἡ μητέρα του δὲν τοῦ ἄνοιξε κᾶν τὴ θύρα της, λέγοντάς

του ἀπὸ μέσα: «Δέν ἔχω κανένα γιὸ Χασάν!». Προβληματισμένος ἐπέστρεψε στὴ Ρόδο καὶ πῆγε κρυφά στόν πνευματικὸ του στό Ροδίσι, ὁ ὁποῖος τόν συμβούλευσε νά φύγῃ μακριά, στὴν Κριμαία, νά ξεχάσῃ καὶ νά ξεχαστῇ. Ἐτσι καὶ ἔκαμε. Μετὰ ὅμως ἀπὸ τρία χρόνια σκληρῆς δουλειᾶς στὴν Κριμαία, κυνηγημένος ἀπὸ τίς ἐνοχές του, ἀπεφάσισε νά φύγῃ γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολι, ὅπου ἐξωμολογήθηκε στόν Πατριάρχη Γρηγόριον τόν Ε΄ ὅτι ἐπιθυμεῖ νά ἐξιλεωθῇ διὰ τοῦ μαρτυρίου. Ὁ Πατριάρχης προσπαθῶντας νά τόν ἀποτρέψῃ τοῦ ἔδωσε συστατικὴ ἐπιστολὴ διὰ

«*Ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ δέν εἶναι ἡ παραδοχὴ καὶ τυφλὴ ὑπακοὴ σέ ὄρους καὶ κανόνες, οὔτε τὰ καλὰ ἔργα μέ τὰ ὁποῖα μπορούμε νά ἐξαγοράζουμε τίς ἀμαρτίες μας, ἀλλὰ βίωμα, συγκίνησις, ἐμπειρία, πλήρωμα ἐσωτερικὸ τῆς ψυχῆς μας*».

τόν ηγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἰβήρων τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὅπου τόν συνεβούλευσε νά μονάσῃ. Ὁ Κωνσταντῖνος, κάνοντας ὑπακοή, ἐγκαταστάθηκε στό Ἅγιον Ὄρος.

Ἐκεῖ εὐτύχησε νά γνωρίσῃ τόν Ἅγιον Νικόδημο τόν Ἁγιορείτη, τόν ὁποῖον ἔκαμε καί πνευματικόν του. Ὅμως ἡ ἀγγελική ψυχὴ του ἐπιζητοῦσε τό μαρτύριο καί, ἔτσι, παρά τίς προσπάθειες τοῦ Γέροντός του νά τόν μεταπείσῃ, ἀνεχώρησε μέ τήν εὐλογία του εἰς Ρόδον γιά νά γνωστοποιήσῃ τήν μετάνοιά του σέ ὅλους.

Φθάνοντας στήν Ρόδο, ἐπεσκέφθη τόν Χασάν-μπεη καί ἀπεκήρυξε αὐτόν καί τόν Μωάμεθ καί, μάλιστα, τοῦ ἐζήτησε νά ἀσπασθῇ καί αὐτός τόν Χριστιανισμό. Αὐτό ἐξώργισε τόν Τούρκο διοικητή, ὁ ὁποῖος τόν ἔρριξε στή φυλακή τοῦ Castello, ὅπου ἐπί πέντε μῆνες ὑπέστη πολυώδυνα βάσανα χωρίς οὔτε στιγμή νά καμφθῇ τό ἠθικό του. Ἀντιθέτως, μέ χαρά ὑπέμενε τό μαρτύριο καί συνεχῶς ζητοῦσε ἀπό τούς βασιανιστάς του νά τόν σκοτώσουν γιά νά ὑπάγῃ μιά ὠρα νωρίτερα κοντά στόν Κύριόν του.

Τό τέλος γιά τόν Κωνσταντῖνο ἦλθε στίς 14 Νοεμβρίου 1800 μέ τόν ἀπαγχονισμό του, εἰς ἡλικίαν 30 ἐτῶν. Ὁ Μητροπολίτης Ἀγάπιος παρέλαβε τό τίμιο σῶμα τοῦ μάρτυρος καί τό ἔθαψε εἰς τό πίσω μέρος

τοῦ ἱεροῦ τούτου Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου.

Μετά τρία χρόνια ἡ μητέρα του ἦλθε στή Ρόδο, παρέλαβε τά τίμια Λείψανά του καί τά μετέφερε στήν γενέτειρα τοῦ Ἁγίου, τήν Ὑδρα, ἀφήνοντας δῶρον πολύτιμον καί παρακαταθήκην ἱεράν εἰς τήν Ρόδον τήν ὠλένην ἀπό τό χέρι τοῦ μάρτυρος, εἰς ἀγιασμόν καί εὐλογίαν τῶν Ροδίων.

Συγκλονισμένος ἀπό τό μαρτύριόν του καί ὁ Γέροντάς του Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης συνέγραψε τήν περίφημον ἀκολουθίαν τοῦ Νεομάρτυρος. Πληρεστάτην δέ ἀκολουθίαν συνέθεσεν καί ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρόδου κ. Κύριλλος, τήν ὁποίαν ἐψάλαμε σήμερα.

Νέφος Ἁγίων Μαρτύρων καί Νεομαρτύρων κατασκέπει τήν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Χιλιάδες ἄνδρες, γυναῖκες, ἀκόμη καί παιδιά, ἔδωσαν τήν καλήν ὁμολογίαν τῆς πίστεώς των εἰς τόν γλυκύτετον Ἰησοῦν, μὴ φοβούμενοι τόν θάνατον, ἀλλά χαίροντες προσερχόμενοι εἰς τό μαρτύριον τοῦ αἵματος, τό ὁποῖον καί «δεύτερον βάπτισμα» ὀνομάζει ἡ Ἐκκλησία μας. Τοιαύτη ἐστίν ἡ ἀξία τοῦ μαρτυρίου.

Διά τοῦτο, ἀκόμη καί ὅσοι ἐκ τῶν μαρτύρων δέν εἶχαν προλάβει νά βαπτισθοῦν χριστιανοί, εἴτε κυρίως κατά τούς πρώτους αἰῶνας ὅταν δέν εἶχε καθιερωθῇ ὁ νηπιοβαπτισμός, εἴτε διότι ἐγνώρισαν μεγάλου τόν Χριστόν, ἡ Ἐκκλησία τούς ἀγιοκατέταξε, διότι ἐβαπτίσθησαν στά τίμια αἱματά των.

Ἄραγε, τί εἶναι αὐτό πού μᾶς συγκινεῖ ἀπό ὅσα οἱ ἅγιοι μάρτυρες προσέφεραν καί μεταξύ αὐτῶν καί ὁ σημερινὸν ἐορταζόμενος Ἅγιος Νεομάρτυς Κωνσταντῖνος ὁ Ὑδραῖος, ὥστε νά προσέλθωμεν ἀπόψε αὐθορμήτως καί νά κατακλύσωμεν τόν ἱερόν τοῦτον Ναόν ὅλοι ἐμεῖς, ἀλλά καί ἴσως χιλιάδες ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι θά ἐπιθύμουν νά εὐρίσκωνται μαζί μας καί γιά διαφόρους λόγους δέν μπόρεσαν; Εἶναι αὐτό τοῦτο τό μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι αὐτό τό ὁποῖον κανεὶς δέν μπορεῖ νά ἐρμηνεύσῃ, ἀλλά τό νοιώθει, τό αἰσθάνεται, τό κατανοεῖ μόνον ὅταν τό βιώσῃ ζώντας ἐν Χριστῷ.

Διότι ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ δέν εἶναι ἡ παραδοχὴ καί τυφλὴ ὑπακοὴ σέ ὄρους καί κανόνες, ὅπως πίστευαν οἱ Ἰουδαῖοι, οὔτε τά καλά ἔργα μέ τά ὁποῖα μποροῦμε νά ἐξαγοράζουμε τίς ἀμαρτίες μας, ὅπως πιστεύουν οἱ Ρωμαιοκαθολικοί, ἀλλά βίωμα, συγκίνησις, ἐμπειρία, πλήρωμα ἐσωτερικό τῆς ψυχῆς μας. Βίωμα, τό ὁποῖον μπορεῖ καί πρέπει νά γίνεται καί πρᾶξις καί νά βγαίνη πρὸς τά ἔξω ὥστε νά μαρτυρῆται ἡ ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ στοὺς ἄλλους, τούς πνευματικά νηπίους, τούς θεο-

λογικά ανυπόπτους. Διότι τότε καταξιώνεται ο Χριστιανός, όταν συναντήσει τό πρόσωπον του άλλου, πού είναι ή εικόνα του Θεού.

Αυτό έκαμαν όλοι οί άγιοι μάρτυρες, αυτό έκανε και ό άγιος Κωνσταντίνος ό Ύδραίος, ό όποιος σήμερα μάς έμπνέει μέ τό μαρτύριό του και μάς διδάσκει μέ τήν πίστιν και τήν ύπομονή, μέ τήν όποία ύπέμεινε τά φρικτά του μαρτύρια. Καί εις άντάμειψιν τής πίστεως αύτής και τής ύπομονής, ό Κύριος τόν έπεσκέπτετο κάθε βράδυ, κατά τόν συναξαριστή, και έπούλωνε τίς πληγές πού του προξενούσαν οί βασιανιστές του όλην τήν ήμέρα.

Ώσπου, στό τέλος, τά κτυπήματα στήν κεφαλήν του έγιναν στέφος νίκης, ή σεπτή άγχόνη του χρυσούν περιδέριον, τά στίγματα τής σαρκός του λίθοι άπαστράπτοντες, τό αίμά του άλουργίς βασιλική, ό δέ Πανάγιος Σταυρός σκήπτρον πολύτιμον στά χέρια του.

Διά τουτό ήλθομεν σήμεραν όλοι έδω, οί έντιμότατοι άρχοντες, ό ευσεβής λαός, τό σεπτόν ιερατεϊον. Διά νά σκύσωμεν πάνω εις τήν ιεράν Λειψανοθήκην του άγίου, νά προσκυνήσωμεν τά τίμια Λείψανά του, νά τιμήσωμεν τούς άγώνας και τά πάθη του και νά λάβωμεν ως καλοί άθληται και ήμείς τήν σκυτάλην τής μαρτυρίας τής Πίστεώς του, τήν όποϊαν όφείλομεν νά κρατήσωμεν στερρώς, διά νά τήν παραδώσωμεν στους έπομένους δρομείς του βιοτικού στίβου, τούς συνανθρώπους μας, ώστε να γίνη πράξις τό του Κυρίου πρόσταγμα : «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τά έθνη». Αυτή ήταν και είναι πάντοτε ή άποστολή τής Έκκλησίας μας, ή μαρτυρία τής άληθείας, διά τής όποϊας ή Έκκλησία έπιτυγχάνει τόν σκοπόν της πού είναι ή σωτηρία των ανθρώπων.

Περισσότερον δέ στήν έποχή μας, κατά τήν όποϊαν «λύκοι βαρείς... προβατόσχημοι» έπιζητούν, και ένιοτε τό κατορθώνουν, νά παραπλανήσουν τούς πιό αδυνάτους αδελφούς μας και νά τούς όδηγήσουν στίς διάφορες αίρέσεις και καταστροφικές λατρείες προβάλλοντάς τους άλλες, δικές τους «άληθειες», ή Έκκλησία πρέπει νά άνοιξη τίς άγκάλες Της πρός κάθε κατεύθυνσι και νά καλέση σ' αυτές τά πλανηθέντα τέκνα της.

Αυτό είναι και τό μήνυμα τής σημερινής πανηγύρεως του άγίου ένδόξου νεομάρτυρος Κωνσταντίνου του Ύδραίου, ό όποιος ήρνήθη μέν τόν Χριστόν, «ελθών δέ εις εαυτόν» ως ό άσωτος τής παραβολής, έδωσε τήν καλήν όμολογίαν μαρτυρήσας μέχρις αίματος και άνειλεν ως νεοφανής αστέρας εις τό στερέωμα τής Έκκλησίας, έαρ ευφρόσυνον έν μέσω χειμώνος, αγιάζων και σκέπων έκτοτε τήν ευλογημένην ταύτην νήσον, ού ταίς πρεσβείαις Κύριος ό Θεός ήμών ειή μετά πάντων ήμών. Αμήν. ■

Χαριτωμένες διδαχές Γέροντος Παΐσιου Άγιορείτου

✿ Η πραγματική αγάπη είναι άσχημη

Άν έχεις κοπέλα και λές ότι τήν αγαπάς, για να δεις αν πραγματικά τήν αγαπάς, φαντάσου τό πρόσωπό της καμένο και παραμορφωμένο σε μία άμορφη και άσχημη μάζα. Άν βλέποντας τό άσχημο πρόσωπο συνεχίζεις να τήν αγαπάς τό ίδιο, όπως πριν, τότε να είσαι σίγουρος ότι τήν αγαπάς άληθινά.

✿ Η «πολυγλωσσία» του Γέροντα

Μία παρέα αλλοδαπών, ένας Άγγλος, ένας Ιταλός και ένας Γάλλος, έπισκέφθηκε τό Γέροντα. Κάποιος Έλληνας γλωσσομαθής προσφέρθηκε να κάνει τό διερμηνέα. Ο Γέροντας του ειπε ότι δε χρειάζεται.

- Τους πήρε σε μία γωνιά έξω από τήν αυλή του και άρχισε να συνομιλεί μαζί τους. Μίλησε αρκετή ώρα. Έπιστρέφοντας ειπε στο «διερμηνέα».

Τά ειπαμε, τά ειπαμε μ' αυτους! Εγω τους μιλούσα στα Έλληνικά. Αυτοι καταλάβαιναν στη γλώσσα τους και έτσι συνεννοηθήκαμε!

✿ Τι τον θέλεις τον Παΐσιο;

Ένας νεαρός ρώτησε τό Γέροντα ποιός ήταν ό Γέρον Παΐσιος και πήρε τήν εξής απάντηση:

- Τι τον θέλεις τον Παΐσιο; Σαν πολλή αξία του δώσατε. Τον Παΐσιο ό ένας, τον Παΐσιο ό άλλος... Παρατάτε τον, μην του δίνετε καμία σημασία...

✿ Να προσέχουμε τούς φίλους μας

Μία μέρα δυό φίλοι πήγαιναν βόλτα. Ο ένας ειχε κουστούμι και ήταν καθαρός. Ο άλλος φορούσε παλιόρουχα και ήταν λερωμένος. Σε κάποιο σημείο συνάντησαν λάσπη. Τότε ό λερωμένος πήρε λάσπη και λέρωσε τον άλλο πού ήταν καθαρός.

Ο κακός άνθρωπος θέλει και οί έναρετοι να γίνουν σαν κι αυτον, δηλαδή κακοί. Γι' αυτό να προσέχετε στη ζωή σας και να διαλέγετε ως φίλους σας τούς έναρετους.

Ὁμιλία Σεβ. Μητρ. Κισάμου & Σελίνου κ. Ἀμφιλοχίου γιά τό Ὀλοκαύτωμα τοῦ Ἀρκαδίου

Ρόδος, 15 Νοέμβριος 2009

«Χαίρετε ἄντρες, χαίρετε, χαίρετε πολεμάρχοι, Μά τούτη ἡ μέρα θά γραφτῆ καί πάντα δόξα θά ᾗ. Γιατί κι' ἄν ἀποθάνωμε ἀπό τά κόκκαλά μας θέ ν' ἀναδώση ἡ Λευθεριά, καί μέ τά αἵματά μας».

Μέ τό Κρητικό αὐτό «ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΩΝ ΜΑΧΗΤΩΝ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΡΚΑΔΙΟΥ ΑΔΩΜΕΝΟΝ ΠΙΝ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ», δανεισμένο ἀπό τό χειρόγραφο ἀρχεῖο τοῦ Παύλου Βλαστοῦ, χαιρετίζω τήν ἐκλεκτή παρούσα ὁμήγουρη, τούς Κρήτες καί τίς Κρήσες τῆς δραστήριας καί ἀειθαλοῦς Ἀδελφότητος Κρητῶν Ρόδου «Ο ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ». Κατόπιν εὐγενοῦς προσκλήσεως τοῦ λιαν σεβαστοῦ καί ἀγαπητοῦ μου ἀδελφοῦ, κατά πάντα ἄξιου καί δραστήριου Ποιμενάρχου σας, Σεβ. Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου τοῦ Κρητός, εὐρίσκομαι σήμερα ἐνώπιόν σας, μέ τήν προτροπή, εὐλογία καί ἄδειά του κοινωῶ μέ τά τίμια καί χαριτωμένα πρόσωπά σας, ἐκφράζοντας παράλληλα πρός τόν θεοπρόβλητο Ἱεράρχη σας τήν εὐγνωμοσύνη μου καί τίς ἀπό καρδιάς εὐχαριστίες μου. Εὐχαριστῶ ἐπίσης τόν ἄξιο πρόεδρο τῆς Ἀδελφότητος Κρητῶν Ρόδου «Ο ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ» ἐντιμ. Γιάννη Νιωτάκη, καθώς καί ὅλα τά ἐκλεκτά μέλη τοῦ Δ.Σ. γιά τήν σημερινή πρόσκληση.

Ἀγαπητέ μου κ. Πρόεδρε. Νά γνωρίζετε ὅτι ἡ Κρήτη καυχᾶται γιά τήν ἱστορική Ἀδελφότητά σας, οἱ ρίζες τῆς ὁποίας ἀρχίζουν ἀπό τό 1957 μέ ἰδρυτικά στελέχη της, τούς: Ζαχαρία Καρυδάκη, Ἰωάννη Ὀρφανουδάκη, Ἰωάννη Παπαδάκη, Ἐμμανουήλ Βροντάκη, Ἰωάννη Τζεδάκη, κ.ἄ. Γνωρίζομε ὅτι ἡ διακοπή λειτουργίας τά δύσκολα χρόνια τῆς ἐπταετίας δέν ἐμπόδισαν τήν Ἀδελφότητα Κρητῶν Ρόδου νά ἐπανδρυνθεῖ τό 1971, δημιουργώντας πυρῆνες πολιτισμοῦ, συμβάλλοντας στά πολιτιστικά, καί ὄχι μόνον, δρώμενα τῆς Ρόδου, μεταλαμπαδεύοντας στήν νέα γενιά τῶν Κρητῶν τοῦ νησιοῦ τήν λεβεντιά, τήν ἱστορία καί τήν παράδοση τῆς Κρητικῆς γῆς. Δείγματα αὐτοῦ τοῦ πολιτισμοῦ ἡ γνωστή καί καταξιωμένη θεατρική ὁμάδα τῆς Ἀδελφότητος, τό τριμηνιαῖο περιοδικό «Τοῦ Ψηλορείτη οἱ στραῖτες», οἱ λογοτεχνικές, ποιητι-

κές, μουσικές καί ἐπετειακές ἐκδηλώσεις καί ἐορτές πού διοργανώνει, ὅπως ἡ σημερινή, ὡς ἐπίσης καί ἡ ἀπόκτηση ἰδιόκτητης στέγης. Χαιρόμεθα πού ἡ καρδιά τῆς Κρήτης χτυπᾶ καί στήν Ρόδο, τόσο ζωντανά καί τόσο δυνατά ὥστε ἡ θάλασσα πού μᾶς χωρίζει νά μὴν ἐμποδίζει στό νά ἀκούγονται οἱ χτύποι της μέχρι τήν γενέθλια γῆ. Δικαίως σᾶς ἀξίζει κάθε ἔπαινος καί τιμή, γιατί διατηρεῖτε μέ τόση εὐαισθησία καί γνήσια ἀγάπη τούς συνεκτικούς δεσμούς μέ τόν τόπο καταγωγῆς καί τούς ἐνισχύετε μέ κάθε πρωτοβουλία καί δράση σας, μεταλαμπαδεύοντας αὐτή τήν φλόγα καί ἀγάπη καί στίς νεότερες γενιές.

Αἰτία τῆς σημερινῆς σύναξης, ἡ ἐκδήλωση τιμῆς καί μνήμης τοῦ Ὀλοκαυτώματος τοῦ Ἀρκαδίου, πανανθρώπινου συμβόλου αὐταπάρνησης καί αὐτοθυσίας γιά τήν ἐλευθερία. Τό προσεγγίζομε ὡς ταπεινοί προσκυνητές τοῦ ἱεροῦ καί καθαγιασμένου μέ τό αἶμα τῶν ἡρώων τόπου. Προσευχόμεθα γιά τίς ψυχές τῶν ἀθανάτων προγόνων μας καί ἐμπνεόμαστε ἀπό τά μηνύματα πού μᾶς κληροδότησε μέ τόση γενναιοδωρία τό παρελθόν στίς μελλοντικές μας ἐπιλογές. «Τό ἥρωικό Ἀρκάδι ἀγωνίστηκε σάν κάστρο καί πέθανε σάν Ἡφαίστειο», θά πεί ὁ Βίκτωρ Οὐγκό σέ ἐπιστολή του πρός τόν Ζυμβρακάκη. Ἐνα ἠφαίστειο ὁμως ἀπό τίς τέφρες τοῦ ὁποίου ἀναδύθηκε ἡ ἐλευθερία, ἀφοῦ ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1866 ἐπέφερε σημαντικό πλήγμα στό γόητρο τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καί αὐξήσε τό ἐνδιαφέρον τῶν μεγάλων δυνάμεων γιά τή λύση τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, ἀποτελώντας σημεῖο ἀναφορᾶς γιά τά ἀπελευθερωτικά κινήματα τοῦ 19ου αἰώνα. Ἀναμφισβήτητα τό ἱστορικό αὐτό σύμβολο ἐλευθερίας συνέβαλε τά μέγιστα στήν εὐαισθητοποίηση τῆς διεθνούς κοινότητος ἀπέναντι στό Κρητικό ζήτημα. Ἡ σημερινή λοιπόν δέηση καί προσευχή εἶναι μία σπονδή στή μνήμη τῶν προγόνων μας πού ἐπύργωσαν τήν ἐλευθερία τοῦ τόπου μας. Εἶναι μία σπονδή στή μνήμη ἡρώων. Εἶναι ἕνα ἀνεξόφλητο χρέος. Ἐνα χρέος σέ μας καί τά παιδιά μας.

Γνωρίζετε ὅλοι οἱ προσφιλεῖς παρόντες ὄχι μόνον

τά ιστορικά δρώμενα καί γενόμενα τής μοιραίας μεγάλης εκείνης ημέρας, τής 8ης Νοεμβρίου 1866, αλλά ταυτόχρονα καί τīs παραμέτρους τής θυσίας αὐτῆς, θυσίας πού κατέστησε τό Ἄρκάδι σύμβολο ἐθελουθυσίας καί ἡρωισμού, ἀποκορύφωσης τοῦ Κρητικοῦ ἀγώνα καί ἀποθέωσης τοῦ Κρητικοῦ ἡρωισμού, καθώς τήν ἡμέρα ἐκείνη γιά ἄλλη μία φορά ἀγωνίσθηκε, πόνεσε, μαρτύρησε καί νίκησε ἡ αἰωνόβια καί ἀκατάβλητη ψυχή τῆς Κρήτης. Ἐπιτρέψτε μου παρακαλῶ ἀντί τῆς ιστορικῆς ἀναδρομῆς νά καταθέσω στήν ἀγάπη σας λίγες σύντομες σκέψεις καί προβληματισμούς σέ ἀναφορά μέ τήν σημερινή ἐπέτειο.

Εἶναι ὄντως δύσκολη ὄχι μόνο ἡ κατανόηση ἀλλά καί ἡ ἀποδοχή τῆς θυσίας τῶν ἡρώων τοῦ Ἄρκαδίου, καθώς οἱ ἥρωες στίς μέρες μας νομίζω ἔχουν ἀποκτήσει ἄλλη διάσταση μέ ἀποτέλεσμα ἀντί νά ὑπηρετοῦμε διαχρονικές ἀξίες, ἰδανικά καί πιστεῦω νά μὴν ἀποφεύγομε τīs ἠθικές ἐκπτώσεις καί τόν καιροσκοπισμό στήν ἐξυπηρέτηση τῶν συμφερόντων μας. Σέ ἕνα κόσμο ταραγμένο, ρευστό, ἀβέβαιο καί ἀνάληπτο. Σέ ἕνα τρόπο ζωῆς ὅπου παραμερίζονται οἱ ἀνθρώπινες ἀξίες, τά συναισθήματα καί στενεύουν ὀριακά οἱ δρόμοι τοῦ ἠθους καί τῆς ἀξιοπρέπειας. Σέ μία ἐποχή ὅπου ἡ ἀνεργία μαστίζει, τά ναρκωτικά καί τά τροχαία θερίζουν τόν ἀνθό τῆς νιότης, τό AIDS μαστιγώνει τήν σεξουαλική ἀνασφάλεια, ὁ φόβος ὑψώνεται ἀπαγορευτικά μπροστά στόν γάμο, καί ἡ σιωπηλή κραυγή στή αὐξανόμενη ἀτεκνία. Στήν ἐποχή πού ἡ πλεονεξία καί ἡ ἀπληστία τοῦ ἀνθρώπου προκαλεῖ τήν ἀδίστακτη ἐκμετάλλευση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ καί τῆς δουλείας. Στήν ἐποχή ὅπου τό ἀνθρώπινο πρόσωπο χάνεται μέσα στίς συλλογικές συμβάσεις καί στά ἀπρόσωπα κοινωνικά κινήματα. Ὅπου ὁ πολιτισμός γεννᾷ πολλή παραγωγή καί λίγη τέχνη. Στήν ἐποχή, τέλος ὅπου ὁ ἐθνικός μας λόγος ἔπαυσε νά εἶναι ἀπαραίτητος σέ μία χώρα πού καθίσταται περιφέρεια τῆς Εὐρώπης, πού δέν θά ἀποφασίζει πλέον γιά τό μέλλον τῆς καί πού ἴσως θά πρέπει νά περιγράφομε μέ νόημα τήν ἔννοια τοῦ Ἔθνους τῶν Χριστιανῶν.

Ἀναμφισβήτητα σήμερα ἔχομε: ψηλότερα κτίρια ἀλλά πολύ χαμηλές προδιαγραφές, πλατύτερος δρόμους ἀλλά στενότερες ἀντιλήψεις, μεγαλύτερα σπίτια ἀλλά μικρότερες οικογένειες, περισσότερες ἀνέσεις ἀλλά λιγότερο χρόνο, πολλούς εἰδήμονες ἀλλά περισσότερα προβλήματα, πλεόνασμα φαρμάκων ἀλλά ἔλλειμμα ποιότητας ζωῆς, περισσότερα τρόφιμα ἀλλά χειρότερη διατροφή. Ἐοδεύομε πολλά καί ἔχομε λίγα. Ἀγοράζομε πολύ καί ἀπολαμβάνομε

λίγο. Προσθέσαμε χρόνια στή ζωή μας, ἀλλά ὄχι ζωή στά χρόνια μας. Ἄν ὄντως ἔτσι ἔχουν τά πράγματα γεννᾶται εὐλογο τό ἐρώτημα: Ἄραγε ὑπάρχει ἐλπίδα;

Διάβαζα πρόσφατα κάπου πῶς, ἐάν ἡ μνήμη τοῦ ἀνθρώπου εἶναι κριτήριο τῆς ταυτότητάς του, τότε ἡ ἀπώλεια τῆς ιστορικῆς του μνήμης θά πρέπει νά σημαίνει ἀπώλεια καί τῆς ιστορικῆς του ταυτότητας. Ἐπιτρέψτε μου νά συμφωνήσω μέ τήν ἄποψη αὐτή. Ἡ διατήρηση τῆς ιστορικῆς συνειδησης δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι πράξη ἀντίστασης στήν ἰσοπεδωτική λαίλαπα τῆς παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας ἡ ὁποία φαίνεται νά διαμορφώνει μία καταναλωτική συνείδηση, ἀμβλύνοντας μεθοδικά τήν ιστορική μνήμη καί ὀδηγώντας σέ ἐθνικό ἀποχρωματισμό δηλ. σέ γενικότερη πολιτιστική σύγχυση. Νομίζω πῶς ἡ ἄκριτη ἀποδοχή τῆς κίνησης πρὸς ἰσοπέδωση τῶν πάντων σ' ἕνα ὁμοίμορφο ἢ καλύτερα ἄμορφο «διεθνισμό» τοῦ συρμοῦ, μέ παραγνώριση τῆς ἐθνικῆς κληρονομιάς καί ἰδιοτυπίας εἶναι λίαν ἐπικίνδυνος. Γιατί ἰσότητα δέν σημαίνει ταύτιση. Ἡ ἰσότητα δέν ἀναιρεῖ ἀλλά προϋποθέτει τήν αὐθεντικότητα. «Καθολικό» δέν εἶναι τό ὁμοίμορφο καί ἡ παγκοσμιοποίηση χρειάζεται νά εἶναι λειτουργική, ὄχι ἀθροιστική. Συνεπῶς ἡ συνάντηση λαῶν καί πολιτισμῶν εἶναι θετικό ἀλλά δέν μπορεῖ νά μεταφράζεται ὡς πολιτισμός κάτι στό χρῶμα τοῦ γκρι.

Ὅλοι οἱ λαοί πού σέβονται τήν ἱστορία τους δίνουν σημασία στοὺς συμβολισμούς. Σήμερα λοιπόν, δεδομένων τῶν συνθηκῶν πού ἐπικρατοῦν, χρήσιμο καί ἀναγκαῖο κρίνεται νά διαχωρίσομε τīs ἔννοιες καί νά τīs ἀποσαφηνίσομε, ὥστε νά γίνομε κοινωνοί τοῦ περιεχομένου τους. Ἐκεῖ ἔγκειται καί ἡ διαχρονική ἀξία τοῦ Ὀλοκαυτώματος τοῦ Ἄρκαδίου. Ὡς παγκόσμιο σύμβολο ἀναφορᾶς ἀποκαλύπτει τό πραγματικό περιεχόμενο ἐννοιῶν πού ἔχουν χάσει τό νόημά τους στήν σημερινή ταραγμένη ἐποχή.

Ἐπιτρέψτε μου, ἀφοῦ καί πάλι εὐχαριστήσω ἀπό καρδιάς τόσο τόν Σεβ. Ποιμενάρχη σας κ. Κύριλλο, ὅσο καί τήν Ἀδελφότητα Κρητῶν Ρόδου «Ο ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ» γιά τήν εὐγενική πρόσκληση, νά κλείσω τήν φτωχή αὐτή ἀναφορά μου μέ στίχους τοῦ Βλαστοῦ. «Ὡστε νά στέκουν Τύραννοι καί μάρτυρες θά πέφτουν, κι ὥστε νά πέφτουν μάρτυρες καί Ἥρωες θ' ἀντέχουν, Κι' ὥστε ν' ἀντέχουν Ἥρωες οἱ Τύραννοι θά λείψουν, καί ὅταν λείψουν Τύραννοι, χαρά εἰς ὄσους ζήσουν».

Ἄς εἶναι αἰώνια ἡ μνήμη τους.

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ. ■

Ο ΑΓΙΟΣ ΛΕΟΝΤΙΟΣ

(14 Μαΐου)

του Κωνσταντίνου Κώττη, θεολόγου

ΒΙΟΣ

Ένας από τους πρώτους πνευματικούς καρπούς του όσιου Χριστοδούλου ήταν ο άγιος Λεόντιος.

Γεννήθηκε στη Στρώμνιτσα (Τιβεριούπολη) από γονείς πλούσιους και εύσεβεις. Από μικρό παιδί διαβάζοντας τους βίους των Αγίων πόθησε ν' αρνηθεί τον κόσμο και ν' αφιερωθεί στον Κύριο¹.

Αφού πέθανε ο πατέρας του, έφυγε από τό σπίτι του και κατέφυγε σέ κάποιον εύσεβη ιερέα, φίλο του πατέρα του. Ο νεαρός Λέων ιδιαίτερα συγκινήθηκε απ' τό εικονοστάσι, άρχισε νά συνομιλεί μέ τίς άγιες εικόνες, σάν νά ήταν ζωντανές και νά τίς παρακαλεί νά κατευδώσουν τόν δρόμο του και νά τόν οδηγήσουν.

Ένα βράδυ ξάπλωσε ν' αναπαυθεί από τόν κόπο τής ημέρας. Τή νύχτα ξύπνησε, πήρε στά χέρια του ένα μικρό εικόνισμα μέ τόν Ίησού βρέφος και χωρίς νά τόν δει κανείς βγήκε έξω και πήγε σ' ένα κοντινό βουνό. Έκεί γονάτισε μπρός στην εικόνα και άρχισε νά προσεύχεται μέ πόθο². Έτσι προσευχόμενος, νηστεύοντας και δακρύζοντας έμεινε εκεί δυό-τρεις ημέρες. Έπειτα κατέβηκε απ' τό βουνό, ήλθε, αποχαιρέτησε τόν καλό ιερέα και ξεκίνησε για τήν Κωνσταντινούπολη, χωρίς νά έχει μαζί του ούτε όβολόν.

Πλησιάζοντας στην Πόλη μπήκε σ' ένα μοναστήρι τής Θεοτόκου, τό λεγόμενο Πτελήδιον, κι εκεί έγινε μοναχός. Από τότε άρχισε συστηματικότερα τόν πνευματικό άγώνα και ιδιαίτερα τήν άσκηση στην ταπεινώση.

Έκείνη τήν εποχή ήλθε στη Βασιλεύουσα ο φημισμένος για τήν άρετή του άρχιερέυς τής Τιβεριάδος και ο Λεόντιος προσκολληθήκε σ' αυτόν μέ πλήρη ύπακοή. Έκείνος βλέποντας τή φρόνησή του και τήν ύπακοή του, τόν έμακάριζε και χαιρόταν βλέποντάς τον νά βαστάζει πρόθυμα στους ώμους του τό ζυγό του Χριστού.

Πολλά περιστατικά τής εποχής αυτής δείχνουν τόν άγώνα τής ύπακοής του νεαρού Λεοντίου. Άκόμα και στη θάλασσα έπεσε ένα βράδυ, χάρη τής ύπακοής. Όταν κάποτε ο γέροντας ξεκίνησε για τήν έπαρχία του, πήρε μαζί του και τόν πιστό ύποτα-

κτικό. Κατά τό ταξίδι έπιασε τρικυμία κοντά στην Πάτμο. Μέ τήν εύκαιρία αυτή ανέβηκαν στό μοναστήρι του Θεολόγου και αναπαύθηκαν λίγες ημέρες. Κατόπιν μπήκαν στό πλοίο και έπλευσαν προς τήν Κύπρο, για νά μείνουν εκεί τό χειμώνα και νά κατέβουν τήν άνοιξη στην έπαρχία τής Τιβεριάδος.

Άλλ' ο Θεός, πού γνώριζε αυτά πού έμελλε νά πράξει ο Λεόντιος στην Πάτμο, δέν τόν άφησε νά προχωρήσει πέραν από τήν Κύπρο. Έτσι μόλις παρουσιάστηκε μία εύλογοφανής άφορμή, ζήτησε απ' τό γέροντά του τήν άδεια νά έπιστρέψει στό νησί πού είχε τόσο αγαπήσει³.

Ο Έπίσκοπος έδωσε τήν άδεια και ο Λεόντιος γύρισε στην Πάτμο, χωρίς νά έχει μαζί του τίποτ' άλλο, εκτός από τά παλιόρασα πού φορούσε.

Φθάνοντας στό ιστορικό μοναστήρι έγινε δεκτός από τόν έναρετο και θεοφοβούμενο ήγούμενο Θεόκτιστο, ο όποιος του παράγγειλε νά μη συναναστρέφεται τούς άδελφούς, αλλά νά μένει στό κελλί του και νά κάνει τόν κανόνα του, διότι ήταν ακόμα νέος κι έπρεπε νά προσέχει.

Μέσα στην ήσυχία του κελλιού ο Λεόντιος άρχισε τόν άγώνα του καταρτισμού του, μαζί μέ αδιάλειπτη προσευχή, μελέτη των Γραφών και ψαλμωδία⁴. Για νά έχει πάντα στό νοϋ του τό θάνατο, συχνά έβγαινε απ' τό κελλί του τά ξημερώματα και χωρίς νά τόν πάρουν είδηση, πήγαινε στό κοιμητήριο των άδελφών. Έμεινε πολλές ώρες, έμπαινε και μέσα στους τάφους, για νά συνηθίζει τήν ιδέα του θανάτου⁵.

Βλέποντας ο ήγούμενος τή μεγάλη του έπιμέλεια, τόν έβαλε στην ύπηρεσία του «έκκλησιάρχη», έργο πού ανέλαβε μέ ζήλο, παράλληλα μέ τήν προσευχή και τήν κατάνυξη.

Συγχρόνως ο ήγούμενος τόν δοκίμαζε μέ διάφορους τρόπους, για νά δει τή σταθερότητά του, άλλ' εκείνος παρ' όλες τίς ταπεινώσεις, οϋδέποτε διαμαρτυρήθηκε. Άκούραστος συνέχιζε τή σκληραγωγία και τήν ίκεσία, ενώ ο Θεός τόν οδηγούσε σέ βαθύτερη επίγνωση κι έτσι έγινε «όλος φώς γνώσεως και όλος νοϋς ένθεος»⁶.

Όσο αύξαναν ή γνώση και ό φωτισμός του, άλλο τόσο πολλαπλασιάζονταν οί ασκήσεις, ή νηστεία και ή έγκράτειά του.

Ό ήγούμενος τότε σκέφτηκε και πρότεινε στό Λεόντιο τό άξίωμα τής ιεροσύνης, πού όμως εκείνος δέν ήθελε στην αρχή νά τό άκούσει. Οί πιέσεις όμως του γέροντα και για νά μή φανεί παρήκοος, τόν έκαναν νά δεχθεί τό ιερό άξίωμα. Άργότερα τόν έκαναν και «οικονόμο», άλλα ό Λεόντιος δέν έπαψε νά είναι τό παράδειγμα τής ταπεινώσης.

Ήταν ή γιορτή του άγίου Ίωάννη του Θεολόγου και μετά τήν άγρυπνία ό όσιος πήγε στό κελλί του για ν' αναπαυθεί λίγο, όπου, άφού ξεκουράστηκε, πήρε ένα βιβλίο νά διαβάσει. Τότε παρουσιάστηκε μπροστά του ό ήγούμενος και του λέει: «*Τέκνον Λεόντιε, πήγαινε νά λειτουργήσεις νωρίτερα άπ' τή συνηθισμένη ώρα, γιατί θέλω νά μεταβώ στην Έφεσο*»⁷. Ό όσιος δέν μπορούσε νά άντισταθεί στην προσταγή, άλλα σκεπτόταν και αυτή τήν ξαφνική άπόφαση του ήγουμένου, καθώς και τό ότι δέν τόν κάλεσε μαζί του. Έτσι κάνοντας τή συνηθισμένη μετάνοια, ζήτησε εύλογία για ν' άρχισει τή λειτουργία.

Μόλις τό έμαθε αυτό ό πραγματικός ήγούμενος, ρωτᾶ τό Λεόντιο, γιατί θέλει νά λειτουργήσει τώρα κι εκείνος του άπαντά: «*Εσύ δέν μέ πρόσταξες νά κάμω νωρίτερα τή λειτουργία για νά μεταβείς στην Έφεσο*;». Στά λόγια αυτά ό ήγούμενος κατάλαβε ότι ήταν ό άγιος Ίωάννης πού πρόσταξε τόν όσιο και του είπε⁸: «*Πήγαινε, τέκνον, και πράξε εκείνο τό όποιο προσετάχθης, διότι ό ήγαπημένος Ίωάννης θέλει νά συννεορτάσει άοράτως μαζί μας!*...».

Όλη αυτή ή αγιότητα και δραστηριότητα του Λεοντίου, έκανε τόν ήγούμενο νά τόν ύποδείξει διάδοχό του. Από τή νέα θέση ό άγιος γέροντας φρόντισε πολύ περισσότερο τά ποικίλα ζητήματα τής Μονής.

Κάποτε ήλθε και στή Βασιλεύουσα νά μεσολαβήσει στον αυτοκράτορα για μία άδικία πού τούς είχε γίνει. Τότε ό Μανουήλ Κομνηνός, πού βασιλέυε, σχημάτισε πολύ καλή ιδέα για τήν ασκητικότητα του προσώπου, τήν απλότητα του τρόπου και τήν έτοι-

μότητα του λόγου του Λεοντίου, πού σκέφτηκε νά τόν προτείνει για άρχιερέα των Ρωσιών και άργότερα τής Κύπρου.

Ό όσιος όμως άρνήθηκε και τίς δυό θέσεις, γιατί ό Θεός του είχε φανερώσει ότι τόν προορίζει για Πατριάρχη Ίεροσολύμων. Πράγματι, ό θρόνος αυτός του δόθηκε, άλλα δέν μπορούσε νά πάει στους Άγιους Τόπους, γιατί εκεί κυριαρχούσαν οί Σταυροφόροι⁹.

Άφού έμεινε άρκετό καιρό στό ιεροσολομικό μοναστήρι τής Κύπρου, άμέσως μετά έγκαταστάθηκε στην Πτολεμαΐδα, στην πόλη Άκρε τής Φοινίκης, όπου πλήθη λαού έρχονταν νά πάρουν τήν εύλογία του, επειδή ή φήμη του εξαπλώθηκε σ' όλη τήν περιοχή¹⁰.

Όμως ό μεγάλος του καημός ήταν ότι δέ μπορούσε νά έλθει στην Άγία Πόλη και νά λειτουργήσει στον Πανάγιο Τάφο. Μόνο κρυφά κατάφερε νά έρθει στό Ναό τής Άναστάσεως, σάν προσκυνητής. Οί Λατίνοι τόν ανακάλυψαν και άρχισαν σκληρούς διωγμούς έναντίον του, από τούς όποιους προσπάθησε νά τόν βοηθήσει ό Μανουήλ Κομνηνός¹¹.

Ή ζωή του όσιου κλείνει με μία ήρωική πράξη. Όταν πέθανε ό Μανουήλ, τόν διαδέχθηκε ό ξάδελφός του Άνδρόνικος. Τότε ό οικονόμος τής Μονής τής Πά-

τμου, μόλις έμαθε ότι ό Ίεροσολύμων Λεόντιος είχε καταφύγει στή Βασιλεύουσα, έρχεται νά παρακαλέσει τόν άγιο νά μεσολαβήσει στό Βασιλιά, νά μήν πληρώνει τό Μοναστήρι φόρο για τό «πλοιάριον του».

Ό άγιος δέν είχε σχέσεις με τόν Άνδρόνικο, διότι εκείνος είχε κάνει έναν παράνομο γάμο. Λέει λοιπόν άυστηρά στον οικονόμο τής Πάτμου και τόν τόσο άγαπημένο του Άντώνιο: «*Τί λές, Άντώνιε; Εκείνα πού έκτισα από παιδί μέχρι γήρατος νά τά γκρεμίσω τώρα σέ μία στιγμή και νά καταφρονήσω τόν Θεό και τήν έντολή του, για τό δικό σου Μοναστήρι; Πήγαινε άνθρωπε! Δέν θά προτιμήσω ποτέ βασιλέα θνητό από τόν άθάνατο βασιλέα μου*»¹².

Γι' αυτή του τήν άκαμπτη σταθερότητα έναντι του αυτοκράτορα ό Λεόντιος καταδιώχθηκε και έξορίστηκε. Γέρος, πέθανε τό 1190, έναν αιώνα μετά τό

θάνατο του όσιου Χριστοδούλου και ή μνήμη του τιμάται στίς 14 Μαΐου.

ΘΑΥΜΑΤΑ

Γιά τήν «κατά Θεόν πολιτεία» του όσιου Λεοντίου διηγούνται πολλά θαύματα, πού έκανε μέ τή φλογερή του πίστη. Κάποια στιγμή θεράπευσε τόν ήγούμενο από έπικίνδυνη ασθένεια και κάποια άλλη τιμώρησε τούς κουρσάρους, πού ήλθαν νά λεηλατήσουν τό Μοναστήρι. Ήταν διορατικός, αυστηρός στους μοναχούς, αλλά και πατέρας στοργικός.

Κάποτε ό ύποτακτικός του Άντώνιος, πολεμιόταν από βλασφημίες κατά τής Θεοτόκου και ό φόβος τής άμαρτίας προξενούσε μεγάλη σύγχυση στό νεαρό μοναχό. Ό συνετός γέροντας διακρίνοντας τήν άθωότητά του τόν ενίσχυσε πολύ: «Έχε θάρρος, τέκνον, και μή φοβάσαι. Άφησε τό σκυλί νά γανυγίζει και πές του σάπα καταραμένη, γιατί δέν είναι δυνατό νά συλλογίζομαι βλασφημίες εναντίον Έκείνης στήν όποία έχω τή μόνη έλπίδα μου, ούτε μπορώ νά μή δοξάσω καθώς πρέπει τή Δέσποινά μου»¹³. Μέ τέτοια λόγια ό όσιος όπλισε τόν Άντώνιο κατά του δαίμονα. Άλλά εκείνος δέν έπαυε νά τόν ένοχλεί περισσότερο, ιδίως όταν ήταν μόνος στό κελλί του. Κι έπειδή ό πόλεμος συνεχιζόταν, ό Άντώνιος νικήθηκε από τό φόβο και μιά μέρα βγαίνοντας από τήν Έκκλησία δέν τόλμησε νά ξαναμπεϊ στό κελλί του. Πήγε άμέσως στόν όσιο και του έξέθεσε τήν κατάστασή του. Δέν φεύγω από κοντά σου, του είπε, πάτερ, αν δέν μέ έλευθερώσεις απ' αυτόν τόν πειρασμό! Ό γέροντας σηκώθηκε απ' τό σκαμνί του, στάθηκε εμπρός στό προσκυνητάρι του και παρακάλεσε θερμά τό Θεό και τή Θεοτόκο νά βοηθήσουν τόν αδελφό. Έπειτα φέρνοντας τό χέρι του Άντωνίου στόν τράχηλό του, του είπε: «Η άμαρτία σου, τέκνον, άς είναι πάνω σ' έμένα. Άν σέ πολεμήσει πάλι ό έχθρός, πές του: Δι' ευχών του ταπεινού και άμαρτωλού Λεοντίου, σέ βλέπω σάν σκύλον μιαρόν και άκάθαρτον»¹⁴. Έτσι ό πόλεμος του σατανά σταμάτησε.

ΤΙΜΗ

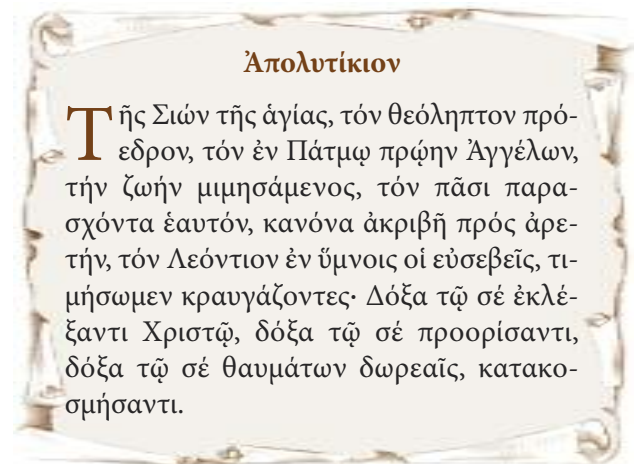
Τό καλύτερο έγκώμιο για τόν Λεόντιο είναι τά λόγια πού έγραψε γι' αυτόν στή διαθήκη του, μέ τήν όποία τόν έκανε διάδοχό του, ό ήγούμενος τής Μονής Πάτμου Θεόκτιστος, τό 1157: «Και τό έργον αυτου και ή άρετή τής γνώμης και ό λόγος συμμαρτυρεί και ή πολυχρόνιος αυτου ύπακοή ή άνόθευτος, ήν προς έμέ τόν ταπεινόν διά Θεόν ενεδείξατο και ή

προς πάντας άγάπη και πίστις και ταπεινωσις άξιον τουτον τής αρχής και προς έμοϋ άπεφήνατο»¹⁵.

Ή μνήμη του τιμάται στίς 14 Μαΐου μέ ιδιαίτερη λαμπρότητα στήν Πάτμο.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

Άκολουθία για τόν άγιο Λεόντιο έξεδόθη στά Έροσόλυμα τό 1912 απ' τόν Νικόδημο Κάππο: «Άσματική ακολουθία του εν άγίοις πατρός ήμών Λεοντίου», χωρίς υπόμνημα¹⁶. Τό 2001 έξεδόθη νεωτέρα Άκολουθία του άγίου στό «ΚΡΗΤΙΚΟΝ ΠΑΝΑΓΙΟΝ» τόμ. Β', Ήράκλειον Κρήτης, ποιηθείσα υπό του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου.■

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Κ. Δουκάκη, Μέγας Συναξαριστής, 14 Μαΐου. σ. 48.
2. Θεοδοσίου Κωνσταντινουπολίτου, Βίος του εν άγίοις πατρός ήμών Λεοντίου Πατριάρχου Έροσολύμων, Λόγοι πανηγυρικοί ΙΔ' Μακαρίου Χρυσοκεφάλου, σ. 22.
3. Θεοδοσίου Κωνσταντινουπολίτου, ό.π., σ. 24.
4. Νικόδημου Κάππου, Άσματική ακολουθία του εν άγίοις πατρός ήμών Λεοντίου, σ. 21.
5. Θεοδοσίου Κωνσταντινουπολίτου, ό.π., σ. 27.
6. Νικόδημου Κάππου, ό.π., σ. 23.
7. Θεοδοσίου Κωνσταντινουπολίτου, ό.π., σ. 28.
8. Θεοδοσίου Κωνσταντινουπολίτου, ό.π., σ. 29.
9. Θεοδοσίου Κωνσταντινουπολίτου, ό.π., σ. 32.
10. Θεοδοσίου Κωνσταντινουπολίτου, ό.π., σ. 36.
11. Θεοδοσίου Κωνσταντινουπολίτου, ό.π., σ. 34.
12. Θεοδοσίου Κωνσταντινουπολίτου, ό.π., σ. 34.
13. Θεοδοσίου Κωνσταντινουπολίτου, ό.π., σ. 32.
14. Θεοδοσίου Κωνσταντινουπολίτου, ό.π., σ. 32.
15. Νικόδημου Κάππου, ό.π., σ. 24.
16. Ρ. Εϋστρατιάδου, Άγιολόγιον, σ. 272.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ (1)

τοῦ Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

Η Ἐκκλησία μέσα ἀπ' τή λατρεία της ὁδηγεῖ ὁλόκληρο τόν ἄνθρωπο, ψυχή καί σῶμα, πρὸς τόν Θεό. Ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρα τῆς λατρείας δημιουργεῖ κατάνυξη καί μυσταγωγία. Τό λατρευτικό κλίμα ἀνεβάζει ἀβίαστα μέσα ἀπό τίς αἰσθήσεις τήν ψυχή πρὸς τόν πνευματικό κόσμο.

Τό φῶς ἀπό τίς κανδήλες τοῦ τέμπλου καθὼς καί τό φῶς τῶν κεριῶν ὁδηγοῦν τά μάτια πρὸς τοὺς ἁγίους τῶν εἰκόνων καί τῶν τοιχογραφιῶν, τά μέλη τῆς θριαμβεύουσας Ἐκκλησίας. Ἡ γῆ μαζί μέ τόν οὐρανό λατρεύει τόν Ὑψιστο.

Οἱ μελωδικές ψαλμωδίες ὑπενθυμίζουν τίς ἀκατάπαυστες ψαλμωδίες τῶν ἀγγέλων στὸν οὐρανό καί κινοῦν τίς πιό εὐαίσθητες χορδές τῆς ψυχῆς γιὰ δοξολογία, εὐχαριστία καί ἰκεσία πρὸς τόν παντοδύναμο καί πανάγαθο Θεό. Οἱ ἄνθρωποι μαζί μέ τοὺς ἀγγέλους δοξάζουν τόν Κύριο.

Ἡ εὐωδία ἀπὸ τό θυμίαμα, πού πλημμυρίζει τὸν ναό, γεμίζει τήν ψυχή μέ χαρά καί ἀγαλλίαση καί, καθὼς ἀνεβαίνει πρὸς τὰ ἄνω, στρέφει τὸν πόθο τῆς ψυχῆς πρὸς τίς πνευματικές εὐωδίες τοῦ Παραδείσου. Πολλοὶ ἅγιοι γεύθηκαν τήν παρουσία τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὡς εὐωδία.

Μέ τή γλυκύτητα τῶν Τιμίων Δώρων τῆς Θείας Κοινωνίας ὁ κάθε χριστιανὸς ζεῖ τήν πνευματικὴ γλυκύτητα τῆς κοινωνίας μέ τόν Θεό, ἢ ὁποῖα ἀρχίζει ἀπὸ τώρα καί συνεχίζει στήν αἰωνιότητα. Ἡ γλυκιά παρουσία τοῦ Θεοῦ στή ζωὴ τοῦ πιστοῦ τὸν φωτίζει στή σκέψη, τὸν ἐνδυναμώνει στή θέληση καί τὸν καλοσυνεύει στήν καρδιά.

Ὁ πιστός, ὅταν συμμετέχει συνειδητὰ στή λατρεία, ἔχει πνευματικά βιώματα, ψηλαφεῖ τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ μέσα του. «Ἀκουμπάει» τότε τὸν Θεό μέ τὰ χέρια τῆς ψυχῆς καί βιώνει ἔντονα τήν παρουσία καί τήν ἀγάπη Του.

Α. Ἱερά ἄμφια

Ὁ Λειτουργός, ὅταν ἐνδύεται τὰ ἱερά ἄμφια, τὰ εὐλογεῖ σταυροειδῶς, τὰ ἀσπάζεται καί συγχρόνως ἀπαγγέλει κάποια ἁγιογραφικά χωρία. Εἶναι τόσο μεγάλο τό ἔργο τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, πού ἡ Ἐκκλησία μας ὅρισε ὁ λειτουργός νά ἐνδύεται λαμπρὴ στολή μέ ιδιαίτερη τελετὴ. Ὁ Διάκονος, ὁ Πρεσβύτερος καί ὁ Ἐπίσκοπος ἔχουν κοινὰ ἄμφια τό Στιχάρι

καί τὰ Ἐπιμάνικα. Ὁ Πρεσβύτερος καί ὁ Ἐπίσκοπος ἔχουν κοινὰ ἄμφια τό Πετραχήλι, τὴ Ζώνη καί τὸ Ἐπιγονάτιο. Τὰ ἄμφια, πού ἀποκλειστικά ἀνήκουν στὸν κάθε βαθμὸ, εἶναι: Πά τὸν Διάκονο τὸ Ὅράριο, γιὰ τὸν Πρεσβύτερο τὸ Φαϊλόνιο, καί γιὰ τὸν Ἐπίσκοπο ὁ Σάκκος, ἡ Μίτρα, ἡ Ράβδος καί τὸ Ὁμοφόριο. Οἱ συμβολισμοὶ τῶν ἱερῶν ἀμφίων, πού κατὰ τὴ μακραίωνη ἐξέλιξη τῆς λατρείας προτάθηκαν, εἶναι πολλῶν εἰδῶν καί πολλῶν κατευθύνσεων. Ἐδῶ προτιμοῦμε ἐκεῖνους πού θεωροῦμε ὅτι εἶναι λιγότερο ἀλληγορικοί.

1. Στιχάρι

Τὸ ἄμφιο, πού πρῶτο φορᾶ ὁ κάθε λειτουργός, λέγεται Στιχάρι. Καλύπτει ὁλόκληρο τὸ σῶμα, ὅπως ὁ ἀρχαῖος χιτῶνας. Ἐχει συνήθως χρῶμα λευκό. Μέ τό χρῶμα αὐτὸ θέλει νά δείξει ἡ Ἐκκλησία μας ὅτι ὁ λειτουργός πρέπει νά ἔχει τήν ψυχή του καθαρὴ ἀπὸ ἁμαρτίες. Τότε πράγματι θά μπορεῖ χωρὶς κίνδυνο καταδίκης νά στέκεται μπροστὰ στό ἱερό Θυσιαστήριο, ὅπως οἱ πάλλευκοι Ἄγγελοι μπροστὰ στὸν ἐπουράνιο θρόνο τοῦ Θεοῦ, καί νά τελεῖ τίς τελετές ἢ νά προσφέρει τήν ἀναιμακτη προσφορά. Ὅταν σπάνια ἔχει χρῶμα κόκκινο, τότε συμβολίζει τό αἷμα τοῦ Κυρίου. Ὅταν ὁ λειτουργός τὸ ἐνδύεται, λείει ἀπὸ τὸν προφήτη Ἡσαΐα (61,10) τὰ παρακάτω λόγια: «Ἀγαλλιάσεται ἡ ψυχή μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ· ἐνέδυσσε γάρ με ἱμάτιον σωτηρίου, καί χιτῶνα εὐφροσύνης περιέβαλέ με· ὡς νυμφίω περιέθηκέ μοι μίτραν, καί ὡς νύμφην κατεκόσμησέ με κόσμῳ· πάντοτε νῦν καί αἰεὶ καί εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν». (Δηλαδή: Ἄς γεμίσει ἀπὸ ἀγαλλίαση ἡ ψυχή μου γιὰ τήν καταφυγὴ τῆς στὸν Κύριο· γιατί μέ ἔντυσε μέ ἱμάτιο σωτηρίας καί μέ χιτῶνα εὐφροσύνης μέ περιτύλιξε· σάν σέ νυμφίο φόρεσε στό κεφάλι μου μίτρα-στεφάνι, καί σάν νύμφη μέ καταστόλισε μέ στολίδια· παντοτινὰ τώρα καί πάντοτε καί στήν ἀτελείωτη αἰωνιότητα. Ἀμήν).

2. Πετραχήλι

Ὑφασμα, πού στηρίζεται στὸν τράχηλο (λαιμό) καί ἀποτελεῖ τὸ χαρακτηριστικὸ ἄμφιο τοῦ Ἱερέως. Προῆλθε ἀπὸ τό Ὅράριο τοῦ Διακόνου, τό ὁποῖο ὁ ἐπίσκοπος στή χειροτονία του σέ Ἱερέα περιέφερε γύρω ἀπὸ τὸν λαιμό του. Ὅταν τὸ φορεῖ ὁ Ἱερέας, λείει ἀπὸ τὸν 132 (στ. 2) Ψαλμό: «Εὐλογητός ὁ Θεός, ὁ ἐκχέων τήν χάριν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ, ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τοῦ Ἀαρών, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ᾠαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ· πάντοτε νῦν καί αἰεὶ καί εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν». (Δηλαδή: Δοξασμένος

ας είναι ο Θεός, ο οποίος χύνει πλούσια τή χάρη Του στους ιερείς Του, σάν τό μύρο πού χύθηκε στό κεφάλι, πού κατέβηκε στόν πώγωνα (γένι), στόν πώγωνα του Άαρών, πού κατέβηκε στην άκρη (περιλαίμιο) του ένδύματός του· παντοτινά τώρα και πάντοτε και στην άτελείωτη αιωνιότητα. Άμήν). Τό Πετραχήλι συμβολίζει, όπως φαίνεται από τήν εύχή τής ένδύσεως, τή χάρη του Άγίου Πνεύματος. Μόνο μέ τό Πετραχήλι ο Ίερέας μπορεί νά επικαλεσθεί τή θεία Χάρη για νά ενεργήσει τά Μυστήρια ή τίς άπλές τελετές. Τά κρόσσια τής άκρης του Πετραχηλιού φανερώνουν τίς ψυχές πού κρέμονται πνευματικά από τά αγιαστικές πράξεις πού έπιτελεί ο λειτουργός.

3. Ζώνη

Ύφασμάτινη ζώνη, ή οποία δένει τό Πετραχήλι και σφίγγει τό στιχάρι στή μέση. Όταν τήν φορεί ο Ίερέας, λέει από τόν 17 (στ. 33) Ψαλμό: «Εύλογητός ο Θεός, ο περιζωννύων με δύναμιν, και έθετο άμωμον τήν όδόν μου· πάντοτε νύν και άεί και εις τούς αιώνας τών αιώνων. Άμήν». (Δηλαδή: Δοξασμένος άς είναι ο Θεός, ο οποίος με περιζώνει-όπλιζει με δύναμη πνευματική, και κατέστησε καθαρό τόν δρόμο τής ζωής μου· παντοτινά τώρα και πάντοτε και στην άτελείωτη αιωνιότητα. Άμήν). Όπως ή κοινή ζώνη βοηθάει στίς χειρωνακτικές έργασίες, έτσι και ή ζώνη του Λειτουργού, όπως φαίνεται από τήν εύχή τής ένδύσεως, συμβολίζει τήν πνευματική δύναμη, πού τόν ένισχύει στην τέλεση τών Μυστηρίων και στόν άγώνα για καθαρή και άμόλυντη ζωή.

4. Έπιμάνικα

Σκληρά ύφάσματα, πού περιβάλλουν τά μανίκια του Στιχαρίου. Βοηθούν στην άνετη κίνηση τών χειρών του Λειτουργού. Φανερώνουν ότι με τήν έξαγιαστική εύλογία του Ίερέως ενεργεί στην πραγματικότητα ο ίδιος ο Θεός. Σημαίνουν επίσης και τά δεσμά, με τά όποια έδεσαν τόν Σωτήρα κατά τή δίκη Του. Όταν ο Λειτουργός φορεί τό δεξι, λέει από τό βιβλίο τής Έξόδου (15,6): «Η δεξιά σου χείρ, Κύριε, δεδοξασται έν ισχύϊ· ή δεξιά σου, Κύριε, έθραυσεν έχθρούς· και τώ πληθει τής δόξης σου συνέτριψας τούς ύπεναντίους. Πάντοτε νύν και άεί και εις τούς αιώνας τών αιώνων. Άμήν» (Δηλαδή: Η δεξιά Σου, Κύριε, έχει δοξασθεί με τήν άκατανίκητη δύναμή Σου· τό δεξι Σου χέρι, Κύριε, τσάκισε τούς έχθρούς· και με τό πλήθος τής δόξας Σου συνέτριψες τούς άντιπάλους. Παντοτινά τώρα και πάντοτε και στην άτελείωτη αιωνιότητα. Άμήν). Στην ένδυση του άριστερου λέει τό ψαλμικό (118,73): «Αί χείρες σου έποίησάν με και έπλασάν με, συνέντισόν με και μαθήσομαι τάς έντολάς σου. Πάντοτε νύν και άεί και εις τούς αιώνας τών αιώνων. Άμήν». (Δηλαδή: Τά χέρια Σου με δημιούργησαν και με έπλασαν, δός μου σύνεση, ώστε νά μάθω τίς έντολές Σου. Παντοτινά τώρα και πάντοτε και στην άτελείωτη αιωνιότητα. Άμήν).

5. Έπιγονάτιο

Άμφιο σε σχήμα ρόμβου, τό όποιο κρέμεται δίπλα στο δεξι γόνατο (έπί του γόνατος). Τό φορούν ο Έπίσκοπος και οι τιτουλάριοι Ίερείς. Έπειδή άρχικά τό χρησιμοποιούσαν σάν πετσέτα, συμβόλιζε τήν πετσέτα ή ποδιά (λέντιο), πού χρησιμοποίησε ο Κύριος στόν Μυστικό Δείπνο. Έπειδή επίσης μοιάζει με ξίφος και κρέμεται στην θέση του, συμβολίζει τόν πνευματικό όπλισμό πού πρέπει νά έχει ο Ίερέας του Θεού για νά προστατεύει τό ποιμνιο πού του έμπιστευθηκε ο Κύριος. Φορώντας τό ο Ίερουργός λέει τό ψαλμικό (44,4), τό όποιο αναφέρεται στόν βασιλιά Μεσσία: «Περίζωσαι τήν ρομφαίαν σου επί τόν μηρόν σου, Δυνατέ, τή ώραίότητί σου και τώ κάλλει σου και έντεινε και κατευοδοϋ και βασίλευε ένεκεν αληθείας και πραότητος και δικαιοσύνης και όδηγήσει σε θαυμαστώς ή δεξιά σου. Πάντοτε νύν και άεί και εις τούς αιώνας τών αιώνων. Άμήν». (Δηλαδή: Ζώσου τή ρομφαία (ξίφος) Σου, ώστε νά κρέμεται στο πλευρό Σου, Δυνατέ, μαζί με τήν ώραίότητά Σου και τό κάλλος Σου. Και έντωσε τό τόξο Σου και προχώρα νικηφόρα και βασίλευε για χάρη τής αλήθειας και τής πραότητας και τής δικαιοσύνης, και θά σε όδηγήσει σε θαυμαστά κατορθώματα ή δεξιά Σου. Παντοτινά τώρα και πάντοτε και στην άτελείωτη αιωνιότητα. Άμήν).

6. Φαιλόνιο

Τό άμφιο, πού τελευταίο φορά ο Ίερέας είναι τό Φαιλόνιο. Είναι άνοιχτό στο μπροστινό μέρος και μοιάζει με τόν άρχαίο μανδύα. Τό Φαιλόνιο στην άρχαία Έκκλησία τό φορούσαν και οι Έπίσκοποι και λεγόταν πολυσταύριο, γιατί είχε παντού σταυρούς. Σ' όλες τίς άρχαίες τοιχογραφίες βλέπουμε τούς Έπισκόπους με Φαιλόνιο. Συμβολίζει τήν κόκκινη χλαμύδα, πού οι ρωμαίοι στρατιώτες φόρεσαν στόν Χριστό στο Πραιτώριο για νά τόν έμπαΐξουν. Φορώντας τό ο Ίερέας λέει τό ψαλμικό (131,9): «Οί Ίερείς σου, Κύριε, ένδύσσονται δικαιοσύνην, και οι όσιοί σου άγαλλιάσει άγαλλιάσσονται. Πάντοτε νύν και άεί και εις τούς αιώνας τών αιώνων. Άμήν». (Δηλαδή: Οι ιερείς Σου, Κύριε, άς ντυθούν τή δικαιοσύνη (τό θέλημά Σου) και οι άφιερωμένοι σε Σένα άς χαρούν σε μεγάλο βαθμό. Παντοτινά τώρα και πάντοτε και στην άτελείωτη αιωνιότητα. Άμήν).

7. Σάκκος, Μίτρα, Ράβδος

Ο Σάκκος ήταν αυτοκρατορικό έπίσημο ένδυμα. Μετά τήν πτώση τής Κωνσταντινουπόλεως τό 1453 μ.Χ. ο Πατριάρχης μ' αυτόν άντικατέστησε τό πολυσταύριο Φαιλόνιο και στην συνέχεια τόν άκολούθησαν όλοι οι Έπίσκοποι τής Έκκλησίας. Έγινε αυτό, γιατί ο Πατριάρχης μαζί με όλη τήν Ίεραρχία κατά τήν περίοδο τής Τουρκοκρατίας συνέχισαν σε κάποιο βαθμό τήν πολιτική όργάνωση του ύπόδουλου λαού του Θεού. Τόν ίδιο δρόμο άκολούθησε παράλληλα και τό αυτοκρατορικό στέμμα πού

ἔγινε ἡ Μίτρα τῶν Ἐπισκόπων. Ὁ Σάκκος εἰκονίζει τὴν χλαῖνα τῆς ὑβρεως τοῦ Κυρίου. Οἱ κωδωνίσκοι εἶναι δώδεκα καὶ συμβολίζουν τὴ διδασκαλία τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, τὴν ὁποία συνεχίζουν οἱ Ἐπίσκοποι. Ἡ Ράβδος συμβολίζει τὴν πνευματικὴ ἐξουσία τοῦ ἐπισκόπου. Ὁ Σταυρὸς στὴν κορυφὴ τῆς φανερώνει τὸ τρόπαιο νίκης, τὸν Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ. Τὰ φίδια, δίπλα στὸν Σταυρὸ, συμβολίζουν τὸν Χριστὸ πού, ὅπως τὸ χάλκινο φίδι τοῦ Μωυσῆ ἔσωζε τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὰ δηλητηριώδη φίδια τῆς ἐρήμου, ἔτσι κι ὁ Χριστὸς πάνω στὸν Σταυρὸ μᾶς ἔσωσε ἀπὸ τὸν αἰώνιο θάνατο.

8. Ὠμοφόριο

Πλατιά λωρίδα ὑφάσματος ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ διακριτικὸ ἄμφιο τοῦ Ἀρχιερέως. Ἐάν ἡ Ἐκκλησία καθαιρέσει κάποιον Ἀρχιερέα, τότε τοῦ ἀφαιρεῖ τὸ Ὠμοφόριο. Τὸ ὄνομά του ἐτυμολογικὰ προέρχεται ἀπὸ τίς λέξεις: ὦμος+φέρω. Καὶ ὄντως, τὸ φέρουν, δηλ. τὸ φορᾶνε στοὺς ὦμους τοὺς οἱ Ἀρχιερεῖς. Ὁ Ἀρχιερέας μὲ τὸ Ὠμοφόριο συμβολίζει τὸν Καλὸ Ποιμένα, τὸν Λυτρωτὴ, ὁ ὁποῖος σύμφωνα μὲ τὴν ἀντίστοιχη παραβολὴ βρῆκε καὶ ἔσωσε τὸ ἀπολωλὸς πρόβατο, τὴν ἁμαρτωλὴ ἀνθρωπότητα. Γι' αὐτὸ στὴν ἀρχαιότητα κατασκευάζαν τὸ Ὠμοφόριο μόνον ἀπὸ μαλλί προβάτου. Ὑπάρχουν δύο εἶδη Ὠμοφοριῶν, τὸ Μεγάλον καὶ τὸ Μικρό. Τὸ Μεγάλον, ὅπως λέει καὶ τὸ ὄνομα, εἶναι μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ Μικρό καὶ γι' αὐτὸ πιὸ μεγαλόπρεπον. Τὸ Μεγάλον τὸ φορᾶ στὴ Θεία Λειτουργία μέχρι τὸν Ἀπόστολον. Στὸ Εὐαγγέλιον ἀπὸ σεβασμὸ τὸ βγάζει, γιὰτὶ μὲ τὸ Εὐαγγέλιον ὁμιλεῖ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος. Ἀπὸ τὸν Χερουβικὸ Ὑμνον καὶ μετὰ φορᾶ τὸ Μικρό. Οἱ Σταυροὶ τοῦ Ὠμοφορίου θέλουν νὰ δεῖξουν πὼς ὁ κάθε Ἐπίσκοπος σηκώνει τὸν Σταυρὸ του καὶ ἀκολουθεῖ τὸν Ἐσταυρωμένον Χριστό.

9. Ὁράριο

Ὑφασμάτινη λεπτὴ καὶ μακριὰ λωρίδα, ἡ ὁποία κρέμεται στὸν ἀριστερὸ ὦμον τοῦ Διακόνου. Ἀποτελεῖ τὸ ἰδιαίτερον ἄμφιον τοῦ Διακόνου. Συμβολίζει τὰ φτερά τῶν Ἀγγέλων καὶ γι' αὐτὸ κεντοῦσαν πάνω τῆς τὰ ἀγγελικὰ λόγια (Ἠσαΐας 6,3): «Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος Κύριος Σαβαώθ». Ἡ πλευρὰ τοῦ Ὁραρίου πού πέφτει μπροστὰ καὶ τὴν κρατᾶει ὁ Διάκονος μὲ τὸ δεξιὸν χέρι, ὅταν δέεται πρὸς τὸν Ὑψιστόν, συμβολίζει τὴν Καινὴ Διαθήκην, ἐνῶ ἡ ἄλλη πλευρὰ του, πού πέφτει πίσω ἀπὸ τὴν πλάτη, συμβολίζει τὴν Παλαιὰ Διαθήκην. Στὸ «Πάτερ ἡμῶν» ὁ Διάκονος τυλίγει τίς ἄκρες τῆς στὶς πλάτες του, γιὰ νὰ ἔχει εὐχέρεια κινήσεων κατὰ τὴ Θεία Κοινωνία, πού ἀκολουθεῖ. Τὸ Ὁράριο εἶναι τὸ πιὸ ἀναγκαῖον ἄμφιον τοῦ Διακόνου. Γι' αὐτὸ κάποιες φορές βλέπουμε Διακόνους νὰ διακονοῦν σὲ τελετὲς ἐκτός ναοῦ μόνον μὲ τὸ Ὁράριο. ■

ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΣΟΦΙΑ

Μαξίμου τοῦ Ὁμολογιτοῦ

Τὰ 400 Κεφάλαια περὶ ἀγάπης

(μετάφραση Θεοκλήτου Διονυσιάτου),
ἐκδ. Ὁρθόδοξος Κυψέλη,
Θεσσαλονίκη 1978².

☩ 70. Ἐκεῖνος πού ἀλλάζει διάθεση ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων ἀναλόγως τῶν χαρακτήρων των, ἀκόμη δὲν ἀπόκτησε τὴν τελείαν ἀγάπην. Καὶ ἄλλον μὲν νὰ ἀγαπάει, ἄλλον δὲ νὰ μισεῖ, ἢ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον, πότε νὰ ἀγαπάει καὶ πότε νὰ μισεῖ, γιὰ τίς αὐτὲς αἰτίες.

☩ 71. Ἡ τέλεια ἀγάπη δὲν διακρίνει καὶ δὲν σχίζει τὴν μία καὶ ἐνιαίαν ἀνθρώπινη φύση, ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι εἶναι καὶ καλοὶ καὶ κακοί· ἀλλὰ ἀποβλέπουσα πάντοτε στὴν θεόπλαστη ἀνθρώπινη φύση, ἀγαπάει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἐξ ἴσου. Τοὺς μὲν ἀγωνιζόμενους χάριν τῆς ἀληθείας ἀγαπάει σάν φίλους, τοὺς δὲ φαύλους ἀγαπάει σάν ἐχθρούς τῆς ἀληθείας. Τοὺς εὐεργετεῖ καὶ μακροθυμεῖ, ὑπομένουσα τίς ἐναντίον τῆς κακίας τοὺς, μὴ σκεπτόμενη ἐντελῶς καμμίαν ἀνταπόδοση, ἀλλὰ ἀντιθέτως πάσχουσα ὑπὲρ αὐτῶν, ἐάν οἱ συνθῆκες τὸ καλέσουν γιὰ νὰ κάμει καὶ αὐτοὺς φίλους, ἐάν εἶναι δυνατόν. Πάντως ἡ τελεία ἀγάπη δὲν μεταβάλλεται, ἐάν ἀποτύχει καὶ δὲν ἐπαναφέρει στοὺς κόλπους τῆς τοὺς μισοῦντας αὐτήν, ἀλλὰ φανερώνει τοὺς καρπούς τῆς ἀγάπης πάντοτε πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀδιακρίτως. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς Ἰησοῦς Χριστὸς, ἀποδεικνύων τὴν ἀγάπην Του πρὸς ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα, ἔπαθε καὶ ἐχάρισε τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως σὲ ὅλους ἄνευ διακρίσεως καλοῦ καὶ κακοῦ, ἀσχέτως ἂν ἕκαστος ἀπὸ τὴν προαίρεσή του γίνεταί ἄξιος θείας δόξας ἢ κολάσεως (Ρωμ. 5,8).

☩ 72. Ἐκεῖνος πού δὲν καταφρονεῖ τὴν ἀνθρώπινη δόξα, τίς ταπεινώσεις, τὸν πλοῦτον, τὴν φτώχεια, τίς ἡδονές καὶ τίς λύπες, ἀκόμα δὲν ἀπόκτησε τὴν τελείαν ἀγάπην. Γιατὶ ἡ τελεία ἀγάπη ὄχι μόνον εἶναι ὑψηλότερη ἀπ' ὅλα αὐτὰ, ἀλλὰ δὲν ὑπολογίζει οὔτε τὴν πρόσκαιρη ζωὴ, οὔτε καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

του κ. Έλευθερίου Χρυσόχου, Γραμματέως του Γραφείου εκπροσωπήσεως
του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Αθήνα

► Τήν 1η Ὀκτωβρίου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης μετέβη, κατόπιν ἐπισήμου προσκλήσεως, στήν Μardin τῆς Μεσοποταμίας, γιά νά τιμήσει μέ τήν παρουσία του τά ἐγκαίνια τοῦ νέου Μουσείου Sakip Sabanci Kent Muzesi, παρουσία ὑψηλόβαθμων στελεχῶν τῆς Κυβερνήσεως τῆς Χώρας καί ἄλλων προσωπικοτήτων.

► Τό Πατριαρχεῖο καί τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρδολομαῖο ἐπισκέφθηκε, τήν 9η Ὀκτωβρίου, ὁ νεοεκλεγείς Πρωθυπουργός τῆς Ἑλλάδος Ἐξοχ. κ. Γεώργ. Παπανδρέου, ὁ ὁποῖος ἐπισκέφθηκε τήν Πόλη στά πλαίσια τῆς ἄτυπης συναντήσεως τῶν Ὑπουργῶν Ἐξωτερικῶν τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν. Νά σημειωθεῖ ὅτι, ἄν καί ἀνεπίσημο, τό ταξίδι αὐτό ἦταν τό πρῶτο πού πραγματοποιήσε ἐκτός Ἑλλάδος ὁ νέος Πρωθυπουργός πέντε μόλις ἡμέρες μετά τίς ἐθνικές ἐκλογές. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης καί ὁ Πρωθυπουργός εἶχαν κατ' ἴδιαν συνάντηση, εἰς τήν ὁποία ἐξετάσθηκαν τά θέματα πού ἀφοροῦν τό Πατριαρχεῖο καί τήν ὁμογένεια, ἐνῶ ὁ κ. Πρωθυπουργός μέ δηλώσεις του ἐξέφρασε, γιά μία ἀκόμη φορά, τήν ἐνθερμη στήριξή του στό ἔργο καί τήν ἀποστολή τοῦ Πατριαρχείου.

► Τό βράδυ τῆς 11ης Ὀκτωβρίου ὁ Πατριάρχης παρέστη στή μουσικοποιητική ἐκδήλωση πού ὀργάνωσε ὁ Πολιτιστικός Σύλλογος Ἄνω Σύρου στήν Πατριαρχική Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή μέ θέμα «Κ.Π. Καβάφης-Ἄπ' ἔξω καί τραγουδιστά». Στήν ἐκδήλωση αὐτή ὁ Πατριάρχης ὁμίλησε γιά τό ἔργο τοῦ μεγάλου ποιητῆ, ἀναφερθεῖς καί εἰς τήν ἐπιρροή πού εἶχαν εἰς τόν ἴδιον τά ποιήματά του.

► Τήν 18η Ὀκτωβρίου ἐπισκέφθηκε τό Πατριαρχεῖο καί τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. κ. Βαρδολομαῖο ὁ Πρόεδρος τῆς πρώην Γιουγκοσλαβικῆς Δημοκρατίας τῆς Μακεδονίας (F.Y.R.O.M.) κ. Gjorge Ivanov.

► Τήν 21η Ὀκτωβρίου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κήρυξε, στήν Νέα Ὁρλεάνη τῶν Η.Π.Α, τήν ἑναρξη τοῦ 8ου Διεθνούς Διαθρησκειακοῦ καί Διεπιστημονικοῦ Οἰκολογικοῦ Συμποσίου, τό ὁποῖο ἦταν ἀφιερωμένο

στόν ποταμό Mississippi. Ἀπευθυνόμενος στούς 150 περιβαλλοντολόγους, θρησκευτικούς λειτουργούς, Πανεπιστημιακούς, εἰδικούς ἐπιστήμονες, μέλη οἰκολογικῶν κινήματων, τοπικούς φορεῖς καί δημοσιογράφους, μετά τήν τελετή τοῦ Ἁγιασμοῦ, ὁ Πατριάρχης σημείωσε ὅτι: «*Τό συμπόσιο αὐτό ἀπό πολλές ἀπόψεις εἶναι ἱστορικό καί ξεχωριστό. Ὁ ποταμός αὐτός ἀποτελεῖ ἕναν μικρόκοσμο τοῦ πλανήτη μας. Στά ὕδατά του, μπορούμε νά παρατηρήσουμε πολλά ἀπό τά παγκόσμια οἰκολογικά προβλήματα. Στεκόμαστε ταπεινά ἐνώπιόν του. Ἦρθαμε γιά νά ἀκούσουμε τήν ἱστορία του, νά μάθουμε ἀπό τήν ἱστορία του*

...». Ὁ Πατριάρχης ἐπισκέφθηκε γιά δευτέρα φορά παραποτάμιες ἀστικές περιοχές, στό δέλτα τοῦ Μισσισιππὶ πού το 2005 χτυπήθηκαν ἀπό τόν τυφῶνα Κατρίνα.

Στήν ἑναρξη τοῦ συνεδρίου ἀναγνώσθηκαν μηνύματα τοῦ Πάπα Ρώμης Βενεδίκτου, τοῦ βραβευμένου μέ Νόμπελ πρώην Ἀντιπροέδρου τῶν Η.Π.Α. κ. Ἄλ Γκόρ, ἐνῶ χαιρετισμό ἀπηύθυνε καί ὁ οἰκεῖος Ποιμνάρχης Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Δημήτριος, ὁ ὁποῖος σημείωσε ὅτι ἡ διεθνῆς οἰκολογική αὐτή συνάντηση ἔγινε δυνατή ἐξαιτίας τῶν περιβαλλοντικῶν πρωτοβουλιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρδολομαῖου, ὁ ὁποῖος «*ὑπηρετεῖ μέ ἕναν ξεχωριστό τρόπο τή διαδικασία τῆς οἰκολογικῆς θεραπείας τῶν πληγῶν πού οἱ ἄνθρωποι προκάλεσαν σπή φύση*». Τήν 26η Ὀκτωβρίου ὁ Παναγιώτατος παρέστη στούς ἐορτασμούς γιά τά ὀνομαστήρια καί τή δεκάτη ἐπέτειο τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Δημητρίου. Στή συνέχεια ὁ Πατριάρχης ἐπισκέφθηκε τή Νέα Ὑόρκη, τήν Ἀτλάντα καί τήν πρωτεύουσα Οὐάσιγκτων, ὅπου τήν 3ην Νοεμβρίου συναντήθηκε μέ τόν Ἐξοχ. Πρόεδρον τῶν Η.Π.Α. κ. Obama στό Λευκό Οἶκο καί παρεκάθησε σέ γεύματα, τά ὁποῖα παρέδδσαν πρὸς τιμὴν του ὁ Ἀντιπρόεδρος τῶν Η.Π.Α., ἡ ἡγεσία τοῦ Κογκρέσου καί ἡ Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν κ. Κλίντον. Σέ ὅλες τίς προαναφερθεῖσες συναντήσεις ὁ Παναγιώτατος ἔδωσε τά θέματα πού ἀφοροῦν καί τά προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει τό Οἰκουμενικό Πα-

τριαρχείο και ή όμογένεια, άποσπώντας θετικότερες ύποσχέσεις και δηλώσεις τών άμερικανών άξιωματούχων.

► Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος μετέβη, τήν 18η Νοεμβρίου, στό Βελιγράδι προκειμένου να παραστεί στην έξόδιο ακολουθία του άοιδίμου Πατριάρχου τών Σέρβων κυρού Παύλου. Ο Πατριάρχης άμα τή άφίξει του μετέβη στον Καθεδρικό Ναό του Βελιγραδίου και έτέλεσε τρισάγιο πρό της σορού του μακαριστού Πατριάρχου. Τήν έπομένη ο Οικουμενικός Πατριάρχης προέστη της Θ. Λειτουργίας, ήγήθηκε στη συνέχεια της ιερᾶς πομπής της μεταφοράς της σορού στον ιερό Ναό του Αγίου Σάββα και προεξήρχε της έξοδίου ακολουθίας, έκφωνήσας τόν επικήδειο λόγο, έκ μέρους όλων τών Όρθοδόξων Αυτόκεφάλων και Αυτόνόμων Έκκλησιών, εις τόν όποϊον έξήρε τίς άρετές και τήν πολύτιμη προσφορά του μακαριστού Πατριάρχου. Κατά τήν παραμονή του στό Βελιγράδι ο Πατριάρχης συναντήθηκε με τόν Έξοχώτατο Πρόεδρο της Σερβίας κ. Boris Tadić, και τόν Αναπληρωτή Υπουργό Έξωτερικών της Ελλάδος κ. Δημήτριο Δρούτσα.

► Μέ λαμπρότητα εορτάστηκε έφέτος ή μεγάλη εορτή τών Εισοδίων της Θεοτόκου στον Καθεδρικό Ναό της μεγάλης και ιστορικής Κοινότητας του Σταυροδρομίου, ο όποϊος λειτούργησε και πάλι μετά τά άναγκαῖα άνακαινιστικά έργα, που πραγματοποιήθηκαν σέ αυτόν. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος προέστη της καθιερωμένης Πατριαρχικής και Συνοδικής Θ. Λειτουργίας. Τόν δεῖο λόγο έκήρυξε ο Πανοσιολ. Αρχιμανδρίτης κ. Βαρθολομαῖος Σαμαράς, Υπογραμματεῦν της Αγίας και Ίερᾶς Συνόδου. Παρέστησαν Αρχιερείς, πολιτικοί άρχοντες, Όφικῖαλοι της Αγίας του Χριστού Μ. Έκκλησίας, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Ίδρύματος Υποστηρίξεως του Οικουμενικού Πατριαρχείου, και της Μ.Κ.Ο. «OECUMENICA», άλλοι έπίσημοι, παράγοντες της όμογενείας, καθηγητές και μαθητές του Ζαπτείου και του Ζωγραφείου Λυκείου, και πλῆθος πιστών. Μετά τό πέρας της Θ. Λειτουργίας όμιλησε ο Σεβ. Μητροπολίτης Τρανουπόλεως κ. Γερμανός, Αρχιερατικός Προϊστάμενος της Κοινότητας Σταυροδρομίου, και ο Πατριάρχης, ο όποϊος ευχαρίστησε και συνεχάρη όλους όσοι συνέβαλαν εις τήν άνακαίνιση του ιστορικού αυτού Ναού.

► Μέ ιεροπρέπεια και τήν κρατούσα τάξη εόρτασε και έφέτος ή Μητέρα Έκκλησία τήν θρονική της εορτή επί τή μνήμη του ιδρυτού και προστάτου της άγίου ένδόξου άποστόλου Ανδρέου του Πρωτοκλήτου. Ο Πατριάρχης έχοροστάτησε στον Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό κατά τόν Έσπερινό της εορτής, στό τέλος του όποϊου έχειροδέτησε τόν κ. Χαρ. Άθανασίου, Πρόεδρο της Ένώσεως Δικαστών και Εισαγγε-

λέων Ελλάδος, εις τό όφφίκιον του Άρχοντος Δικαιοφύλακος της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Έκκλησίας. Τήν έπομένη προέστη της καθιερωμένης Πατριαρχικής και Συνοδικής Θ. Λειτουργίας. Τόν δεῖο λόγο έκήρυξε ο Σεβ. Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου κ. Άμφιλόχιος. Στο τέλος της Θ. Λειτουργίας, ο Πατριάρχης προσεφώνησε τήν έκ του Βατικανού Άντιπροσωπεία και άπήντησε ο Καρδινάλιος κ. Walter Kasper, ο όποϊος άνέγνωσε έόρτιο συγχαρητήριο Μήνυμα του Πάπα Βενεδίκτου ΙΣΤ΄. Τό μεσημέρι παρέτέθη γεῦμα και τό βράδυ ή καθιερωμένη δεξίωση επί τή θρονική εορτή της Μητρος Έκκλησίας, στην όποία παρέστησαν πολλοί προσκεκλημένοι του Πατριάρχου και της Αγίας και Ίερᾶς Συνόδου, έκ του θρησκευτικού, διπλωματικού, δημοσιογραφικού, καλλιτεχνικού και επιχειρηματικού κόσμου της Πόλεως.

► Συνήλθε από 9ης έως 17ης Δεκεμβρίου στό Σαμπεζύ της Έλβετίας ή Διόρθοδοξος Προπαρασκευαστική Έπιτροπή, υπό τήν προεδρία του εκπροσώπου του Οικουμενικού Πατριαρχείου, Σεβ. Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ιωάννου. Η Έπιτροπή αυτή εξέτασε τά ύπολειπόμενα θέματα της μελλούσης να συνέλδει Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Όρθοδόξου Έκκλησίας, δηλαδή τό Αυτόκεφαλο και τό Αυτόνομο και τόν τρόπο άνακηρύξεώς τους, ένω τό θέμα τών Διπτύχων, λόγω έλλείψεως χρόνου, παραπέμφθηκε στην έπόμενη Έπιτροπή.

► Τηλεφωνική επικοινωνία μετά του Οικουμενικού Πατριάρχου είχε, τήν 21η Δεκεμβρίου, ο Έξοχ. Πρωθυπουργός της Ελλάδος, κ. Γεώργιος Παπανδρέου, εις τόν όποϊον εξέφρασε τίς ευχές του για τίς εορτές τών Χριστουγέννων και του νέου έτους, καθώς και τήν συμπαράσταση του ίδιου και της Κυβερνήσεώς του προς τόν ίδιο και προς τό Οικουμενικό Πατριαρχείο. Μέ τόν Πατριάρχη επικοινωνήσαν και οί Μακαριώτατοι Πατριάρχης Άλεξανδρείας κ. Θεόδωρος και Αρχιεπίσκοπος Άθηνών κ. Ίερώνυμος και εξέφρασαν προς αυτόν τίς άδελφικές ευχές τους, διαβεβαιώνοντας τον ότι εύρίσκονται εις τό πλευρόν της Πρωτοθρόνου Έκκλησίας.

► Μέ λαμπρότητα εορτάσθηκε εις τό Πατριαρχείο ή μεγάλη εορτή της Γεννήσεως του Θεανθρώπου. Τήν παραμονή ο Πατριάρχης χοροστάτησε εις τόν Έσπερινό της εορτής και άκουσε, εις τήν Αἶθουσα του Θρόνου, τά πατροπαράδοτα κάλαντα τών Χριστουγέννων από όμίλους μαθητών της όμογένειας. Άνήμερα της εορτής ο Πατριάρχης προεξήρχε της Πατριαρχικής και Συνοδικής Θ. Λειτουργίας. Η Πατριαρχική Άποδειξη επί τοῖς Χριστουγέννοις άναγνώσθηκε από τόν Αρχιγραμματέα της Αγίας και Ίερᾶς Συνόδου Αρχιμ. κ. Έλπιδοφόρο.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΠΟΥΡΟΥΝΤΙ ΚΑΙ ΡΟΥΑΝΤΑΣ κ. ΣΑΒΒΑ

Τήν 6 Ὀκτωβρίου ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας ἐξέλεξε Ἐπίσκοπο τῆς νεοσυσταθείσης Ἐπισκοπῆς Μπουρούντι καί Ρουάντας τόν Ἀρχιμανδρίτη Σάββα Χειμωνέττο, κληρικό τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

Ρόδου, ἀποσπασθέντα ἀπό τοῦ ἔτους 2001 στήν ὑπηρεσία τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας.

Ὁ Θεοφιλέστατος γεννήθηκε στή Χάλκη τό ἔτος 1971. Σπούδασε στή Πατιμάδα Σχολή καί στή Θεολογική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Μοναχός ἐκάρη στήν ἱερά Μονή Ταξιάρχου Μιχαήλ Θαρρίου (6-8-1990) καί χειροτονήθηκε Διάκονος (30-3-1991) καί Πρεσβύτερος (5-8-1993) ἀπό τόν τότε Μητροπολίτη Ρόδου κ. Ἀπόστολο. Ἀπό τοῦ ἔτους 2003 ὑπηρετήσε τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρεία ὡς ὑπεύθυνος τοῦ Γραφείου Τύπου καί Δημοσίων Σχέσεων, ὡς Πατριαρχικός Ἐπιτροπεύων Ἀλεξανδρείας, Διευθυντής τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπηρεσιῶν καί Σχολάρχης τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς Ἀλεξανδρείας «Ἀθανάσιος ὁ Μέγας».

Ἡ χειροτονία του ἐτελέσθη τήν Κυριακή 12 Ὀκτωβρίου στόν Πατριαρχικό Ναό τοῦ ὁσίου Σάββα τοῦ Ἁγιασμένου ἀπό τόν Μακαριώτατο Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ.κ. ΘΕΟΔΩΡΟ, μέ τήν συμμετοχή τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν, Ρόδου Κυρίλλου, Ἐρμουπόλεως Νικολάου καί Εἰρηνοπόλεως Δημητρίου καί τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων, Μαρεώτιδος Γαβριήλ, Κανώπου Σπυρίδωνος καί Νειλουπόλεως Γενναδίου.

Ὁ Μακαριώτατος στήν προσφώνησή του ἐξῆρε τό ἦθος τοῦ χειροτονουμένου καί τήν ἐπί σειρά ἐτῶν ἀρίστη διακονία του στό Πατριαρχεῖο ἀπό διάφορες ἐπιτελικές θέσεις. Ὁ Θεοφιλέστατος στόν χειροτονητήριο λόγο του εὐχαρίστησε τόν Μακαριώτατο γιά τήν ἐκλογή του, ὅπως ἐπίσης μέ θερμούς λόγους εὐχαρίστησε τόν Γέροντά του Σεβ. Μητροπολίτη Ν. Ζηλανδίας κ. Ἀμφιλόχιο, τόν Σεβ. Μητροπολίτη πρῶην Ρόδου κ. Ἀπόστολο καί τόν Σεβ. Ποιμενάρχη μας γιά τήν ἀγάπη μέ τήν ὁποία τόν ἀγκάλιασε ἀπό τήν ἡμέρα τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων του στήν Ἱερά Μητρόπολη Ρόδου.

Μετά τήν χειροτονία παρετέθη ἀπό τόν Θεοφιλέστατο γεῦμα κατά τήν διάρκεια τοῦ ὁποίου προσφώνησε καί ὁ Σε-

βασμιώτατος Μητροπολίτης μας. Στήν προσφώνησή του εὐχαρίστησε τόν Μακαριώτατο γιά τήν προαγωγή ἐνός ἀξίου κληρικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου, ἀναφέρθηκε στούς ἱστορικούς δεσμούς τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας μέ τήν Ρόδο καί τούς Ροδίους, μνημόνευσε τῶν ὀνομάτων Ροδίων κληρικῶν πού διακόνησαν τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας καί Μεγάλων Εὐεργετῶν τῆς Ρόδου πού δραστηριοποιήθηκαν στήν Ἀλεξάνδρεια καί τήν Ἀφρική, καί ἐχήθηκε στόν νεοχειροτονηθέντα τά δέοντα.

Ο ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ὁ Σεβασμιώτατος συνοδευόμενος μετέβη τό Σάββατο 10 Ὀκτωβρίου στήν Ἀλεξάνδρεια, συνοδευόμενος ἀπό ὁμάδα Κληρικῶν καί Μοναχῶν, προκειμένου νά συμμετάσχει στήν εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Μπουρούντι καί Ρουάντας κ. Σάββα.

Τόν Σεβασμιώτατο ὑποδέχθηκε στήν αἴθουσα τοῦ Θρόνου ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ.κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ, καί προσφωνώντας ἀναφέρθηκε στήν πολυετή γνωριμία τους, στήν κοινή ἐκ Κρήτης καταγωγή καί στούς ἀδελφικούς δεσμούς πού τοῦς συνδέουν ἀπό τήν ἱερά Μονή Ἀγκαράδου, τῆς ὁποίας ἀμφότεροι τυγχάνουν ἀδελφοί. Ἐξῆρε μέ θερμούς λόγους τό ὑμνογραφικό τάλαντό του καί τόν εὐχαρίστησε γιά τήν σύνταξη τῶν Ἀκολουθιῶν τῶν Ἁγίων Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας Ἰωακείμ τοῦ Πάνου, Μελετίου τοῦ Πηγᾶ καί Γερασίμου Παλαδά. Τέλος ἐξέφρασε τήν ἀγάπη τήν τιμή, ἀγάπη καί στήριξή του πρὸς τόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟ καί τό Πρωτόθρονο Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί ἀπέδωσε στόν Σεβασμιώτατο τήν τιμητική διάκριση τοῦ Σταυροῦ μετ' Ἀστέρος τοῦ Ἁγίου Μάρκου καί ἀρχιερατικό Ἐγκόλλιο.

Ὁ Σεβασμιώτατος στήν ἀντιφώνησή του εὐχαρίστησε τόν Μακαριώτατο γιά τήν προσγενομένη τιμή, ἀναφέρθηκε μέ

συγκίνηση στη μακρά γνωριμία τους και την κοινή μοναστική καταγωγή και έπληνεσε τό πολυσιχδές έργο Του στην άφρικανική ήπειρο.

Ο Σεβασμιώτατος την Δευτέρα 12 Οκτωβρίου μετέβη στό Καΐρο και έπεσκέφθη τίς Πυραμίδες, τό Αρχαιολογικό Μουσείο και την Ίερά Μονή Αγίου Γεωργίου, όπου συνάντησε και συνεχάρη τόν Θεοφιλέστατο Έψηφισμένο Έπίσκοπο Βαβυλώνος κ. Νήφωνα.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΕΣ-ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΕΣ

Τήν Κυριακή 1 Νοεμβρίου ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ίκονίου κ. Θεόληπτος έλειτούργησε στόν Καθεδρικό Ιερό Ναό Ευαγγελισμού τής

Θεοτόκου και έχειροτόνησεν εις Πρεσβύτερον τόν Διάκονο Θεωνά Καμπέρη. Ο νέος Πρεσβύτερος, πτυχιούχος τής Θεολογικής Σχολής του Άριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, δά διακονήσει ως Έφημέριος τήν Ένορία Εισοδίων τής Θεοτόκου Νεοχωρίου.

Τήν Κυριακή 13 Δεκεμβρίου ό Σεβασμιώτατος, κατά τήν Θεία Λειτουργία στόν Ένοριακό Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Αφάντου, άπένειμε τό όφίκκιο του Οικονόμου στόν Προϊστάμενο τής Ένορίας π. Γεώργιο Καππάκα και έχειροθέτησε εις Ίεροψάλτην τόν κ. Νικόλαο Σέντη και εις Άναγνώστην τόν κ. Παντελεήμονα Σαλονικιό.

Τήν Δευτέρα 26 Οκτωβρίου ό Σεβασμιώτατος κατά τήν Θεία Λειτουργία στόν έορταζοντα ένοριακό ναό Αγίου Δημητρίου Αρχιεπίσκοπος έχειροθέτησε εις Πνευματικόν τόν Αρχιμανδρίτην Ραφαήλ Κιλιελλήν άδελφόν τής Ίερας Μονής Παναγίας Παραμυθίας και έφημέριον τής ένορίας Έλεούσης.

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΟΥΧΟΥ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ

Μέ ξεχωριστή λαμπρότητα ή πόλη τής Ρόδου πανηγύρισε τήν μνήμη του πολιούχου τής Αγίου Νεομάρτυρος Κωνσταντίνου του Ύδραίου, τό Σάββατο 14 Νοεμβρίου, μέ τήν συμμετοχή των Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών, Λέρου, Καλύμνου και Άστυπалаίας κ. Παΐσιου, Κισάμου και Σελίνου κ. Άμφιλοχίου, Κώου και Νισύρου κ. Ναθαναήλ, του Θεοφιλεστάτου Έπισκόπου Μπουρούντι και Ρουάντας κ. Σάββα και του Θεοφιλεστάτου Έπισκόπου Άλικαρνασσού κ. Έμμανουήλ.

Τό έσπέρας τής Παρασκευής 13 Νοεμβρίου στόν Ίερό Ναό Εισοδίων τής Θεοτόκου Νεοχωρίου, όπου έτάφη ό Άγιος Κωνσταντίνος και όπου θησαυρίζεται τμήμα του τιμίου Λειψάνου του, έψάλη ό Μέγας πανηγυρικός Έσπερινός

χοροστατούντος του αγίου Κώου, ό όποιος και εκήρυξε τόν δειον λόγον αναφερθείς στό μαρτύριο του Αγίου Νεομάρτυρος. Μετά τόν Έσπερινό περετέδη δείπνο σε Έστιατόριο τής πόλεως.

Τήν κυριώνυμη ήμέρα τής Έορτής κατά τόν Όρδρο έχοροστάτησε ό Θεοφιλέστατος άγιος Μπουρούντι. Τής Θείας Λειτουργίας προέστη ό άγιος Καλύμνου και τής Λιτανείας προέστη ό Ποιμενάρχης μας, ένώ τόν δειον Λόγον εκήρυξε ό Άγιος Μπουρούντι. Μετά τήν Λιτανεία και τήν δεξίωση στό Δημοτικό Μέγαρο του Δήμου Ροδίων παρετέθη γεύμα από τόν Δήμαρχο Ροδίων κ. Χατζή Χατζηευθυμίου σε έστιατόριο τής πόλεως, όπου παρεκάθισαν οι άγιοι Αρχιερείς και οι εκπρόσωποι των Τοπικών Αρχών.

Κατά τήν πανήγυριν έψαλαν τά μέλη του Συλλόγου Ίεροψαλτών Ρόδου και περιχωρών ένώ συγκινητική ήταν και έφέτος ή συμμετοχή των Σχολείων τής πόλεως και του πληρώματος τής τοπικής μας Έκκλησίας.

Ο άγιος Κισάμου και Σελίνου παρέμεινε μέχρι τήν Κυριακή 15 Νοεμβρίου και έτέλεσε τό μνημόσυνο των δυοσασθέντων στην Ίερά Μονή Άρκαδίου, τό όποιο κάθε χρόνο διοργανώνει ή Άδελφότης Κρητών Ρόδου «Ο Ψηλορείτης».

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Τήν Κυριακή 5 Δεκεμβρίου τά Κατηχητικά Σχολεία τής Μητροπόλεως μας πραγματοποιήσαν χριστουγεννιάτικη έορταστική εκδήλωση στην αίθουσα του Ροδινίου.

Η γιορτή άρχισε μέ τή θεολογική έξη-

γηση των προσώπων και των στοιχείων που άπαρτίζουν τή βυζαντινή εικόνα των Χριστουγέννων μέσω ήλεκτρονικής προβολής.

Στή συνέχεια οι ήθοποιοί Νικόλαος Μεϊτανής και Ζωή Κοκκαλά παρουσίασαν ένα θαυμάσιο Χριστουγεννιάτικο παραμύδι.

Κατόπιν τέσσερα Κατηχητικά Σχολεία παρουσίασαν αντίστοιχα τέσσερα χριστουγεννιάτικα σκέτς.

Μετά όλα τά παιδιά μαζί τραγούδησαν επίκαιρους ύμνους και τραγούδια.

Ο Δήμαρχος τής Ρόδου κ. Χατζής Χατζηευθυμίου, πού τίμησε μέ τήν παρουσία του τήν εκδήλωση, συνεχάρη τά παιδιά και ευχήθηκε για τίς έρχόμενες γιορτές.

Τήν εκδήλωση τήν έκλεισε ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Κύριλλος τονίζοντας τήν ανάγκη νά βιώσουμε τά Χριστούγεννα μέ τό βαθύ τους νόημα.

ΠΑΡΑΤΥΠΙΕΣ ΣΤΟ ΕΥΧΕΛΑΙΟ

• Ένω τό Ευχέλαιο, ὅπως φαίνεται ἀπό τά ἰδρυτικά λόγια τῆς Ἁγίας Γραφῆς, (Ίακ. 5,14-15), σκοπεύει στή θεραπεία τῶν ἀσθενῶν, πολλοί τό χρησιμοποιοῦν ὡς ἀγιασμό. Ζητοῦν νά κάνει Εὐχέλαιο ὁ ἱερέας ἀκόμα καί κατὰ τήν εἴσοδό τους στό νέο σπίτι.

• Τό Εὐχέλαιο γιά κάποιους ἔχει ἀντικαταστήσει τήν Ἐξομολόγηση. Κοινωνοῦν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ δεχθοῦν τή χρήση μέ λάδι Εὐχελαίου. Αὐτή ἡ νοοτροπία εἶναι κατάλοιπο τῆς Τουρκοκρατίας, ὅπου δέν ὑπῆρχαν ἐξομολόγοι καί οἱ χριστιανοί κατέφευγαν στό Εὐχέλαιο ὡς λύση ἀνάγκης.

• Ὑπάρχουν χριστιανοί πού δέχονται συμβουλές ἀπό τά ὄργανα τοῦ σατανᾶ, τοὺς μάντιες καί τοὺς μάγους καί θεωροῦν πῶς τό Εὐχέλαιο ὅταν ἐπαναληφθεῖ τρεῖς ἢ ἑπτὰ φορές λύνει αὐτομάτως τά μάγια. Ἐδῶ ἔχουμε τή μαγική χρήση τοῦ Εὐχελαίου. Μόνον ἡ μετάνοια καί ἡ ἐνσυνείδητη χριστιανική ζωὴ μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπό τά ἔργα τοῦ σκότους καί μᾶς προστατεύει ἀπό τίς πλεκτάνες τοῦ διαβόλου.

• Μέσα στά πλαίσια τῆς ἐκκοσμίκευσης καί τῆς βιασύνῃς τῆς ἐποχῆς μας χάθηκε ὁ σεβασμός καί ἡ ἱεροπρέπεια κατὰ τήν τελετὴ τοῦ Εὐχελαίου. Πολλές φορές χάριν συντομίας παραλείπονται βασικά στοιχεῖα τῆς τελετῆς ἢ λέγονται μέ ἄπρεπη γρηγοράδα. Σέ κάποια σπίτια δέν ὑπάρχει ἡ ἀναγκαῖα προετοιμασία: καθαρό σεντόνι, γνήσιο λάδι καί καθαρό κανδήλι. Ἄλλοῦ ἀπό τοὺς παρακολουθοῦντες δέν ἐπιδεικνύεται ὁ ἀπαιτούμενος σεβασμός καί ἡ ἐνδεδειγμένη εὐλάβεια πρὸς τήν παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

ΣΤΑΥΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Ὁ προκαθήμενος τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ Πατριάρχης τῆς Κων/πόλεως κ. κ. Βαρθολομαῖος πρὸ καιροῦ ἔδωσε συνέντευξη στό ἀμερικάνικο τηλεοπτικό κανάλι CBS καί δήλωσε ὅτι «στήν Τουρκία αἰσθάνομαι νά μέ σταυρώνουν καθημερινά». Μέ τήν δήλωση αὐτὴ ὁ Πατριάρχης φανερώνει τόν διωγμὸ τοῦ τούρκικου κράτους πρὸς τό Ρωμαῖκο Πατριαρχεῖο καί πρὸς τόν ἑλληνισμό τῆς Κων/πόλεως (περιορισμός δρασκευτικῆς ἐλευθερίας καί δήμευση περιουσιῶν). Ὁ Πατριάρχης εὐδαρῶς ὑπεραμύνθηκε τῶν δικαίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἡ Τουρκία θέλει τό Πατριαρχεῖο ὡς δρασκευτικὴ ὑπηρεσία, πού ἱκανοποιεῖ τίς δρα-

σκευτικὲς ἀνάγκες τῶν λιγοστῶν Ἑλλήνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καί ὄχι ὡς πανορθόδοξη κορυφὴ μέ οἰκουμενικὲς διαστάσεις.

Ὁ Πατριάρχης χαίρει παγκόσμιας ἀναγνώρισης καί τιμῆς ὄχι μόνο γιά τό συντονιστικὸ ρόλο του στήν οἰκουμενικὴ ὀρθοδοξία, ἀλλὰ καί γιά τίς παρεμβάσεις του στά παγκόσμια ζητήματα τῆς εἰρήνης καί τοῦ σεβασμοῦ τοῦ περιβάλλοντος. Τό Πατριαρχεῖο διαδραματίζει δρασκευτικὸ ρόλο καί εἶναι ἀνάγκη νά τόν συνεχίσει πρὸς ὄφελος ὅλης τῆς ἀνθρωπότητας.

ΑΠΟΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΙΗΣΗ

Στήν πατρίδα μας τελευταία διάφοροι φορεῖς, Μ.Κ.Ο. καί σύλλογοι στηριζόμενοι στήν ἀπόφαση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων γιά τήν ἀπομάκρυνση τοῦ σταυροῦ ἀπό τά σχολεῖα τῆς Ἰταλίας προσπαθοῦν νά πιέσουν καί νά πείσουν τήν ἑλληνικὴ πολιτεία νά πάρει ἀνάλογη ἀπόφαση. Ἰσχυρίζονται πῶς βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς ἀνεξιδιερθητικῆς καί τῆς πολυπολιτισμικότητος τῆς κοινωνίας μας τά χριστιανικά σύμβολα (εἰκόνες καί σταυροί) νά ἀφαιρεθοῦν ἀπό δημόσιους χώρους (δικαστήρια, νοσοκομεῖα, σχολεῖα), γιά νά μὴν ἐνοχλοῦνται οἱ ἀλλόθρησκοι καί οἱ ἄθεοι συμπολίτες μας. Στό ἴδιο πνεῦμα συνεχίζουν καί ἀπαιτοῦν τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν νά καταργηθεῖ ἢ νά μετατραπεῖ ἀπό ὀρθόδοξη κατήχηση σέ δρασκευιολογία.

Ὅλοι αὐτοὶ ξεχνοῦν ὅτι ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδας στήν συντριπτικὴ πλειοψηφία του ἀνήκει στήν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία καί ὅτι θέλει τά παιδιά του νά γαλουχηθοῦν μέ τά νάματα τῆς δρασκευίας μας. Ἐξάλλου τό Σύνταγμα τῆς χώρας μας ὀρίζει στά ἄρθρα 3 καί 16 ὅτι ἐπικρατοῦσα δρασκευία εἶναι ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καί ὅτι σκοπὸς τῆς παιδείας εἶναι ἡ ἐθνικὴ καί δρασκευτικὴ συνείδηση τῶν μαθητῶν.

Δέν εἶναι δίκαιο χάριν τῆς μειοψηφίας νά καταπιέζεται ἡ πλειοψηφία. Ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Αὐστραλίας εἶπε πρὶν ἀπὸ λίγο διάστημα: «ἂν οἱ ξένοι δέ συμφωνοῦν μέ τόν πολιτισμὸ τοῦ τόπου μας, ἄς γυρίσουν στόν τόπο τους».

Ἄρχ. Μ.Π.

